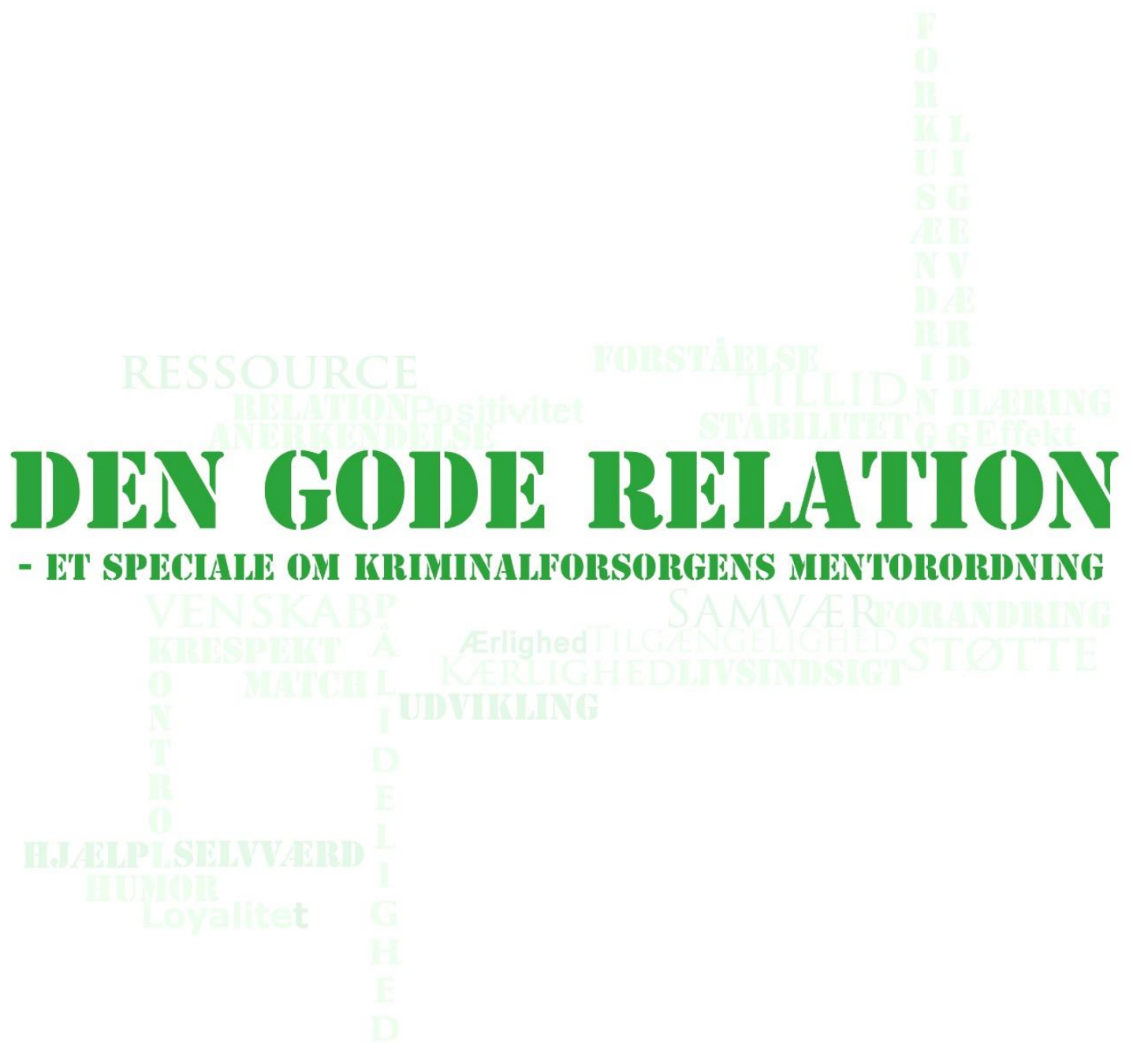

DEN GODE RELATION

- ET SPECIALE OM KRIMINALFORSORGENS MENTORORDNING

Udarbejdet af: Rebekka Bach Dam Trige &
Sussie Jessen

Gruppenr.: 16
Semester/År: 4. Semester / 2015
Kriminologi, AAU

Vejleder: Nicolay Johansen
Antal ord: 33.692

”At man, naar det i
Sandhed skal lykkes
en at føre et Menneske
hen til et bestemt Sted,
først og fremmest maa
passe paa at finde ham
der, hvor han er,
og begynde der.”

– Søren Kierkegaard

Summary

Previous studies have shown how a mentoring scheme can have a positive effect on deviant behavior. Unfortunately, none of these studies pinpoint what elements yields the positive feedback from mentoring.

The focus of this thesis is to gain an understanding of which underlying factors have an impact on a successful mentoring programme with the Danish Prison and Probation Service (Kriminalforsorgen). This is elaborated from an empirical data material composed of eleven individual interviews with mentees and mentors. From the individual interview, four commonalities can be derived which all should be included in a successful mentoring:

- **Relation**
- **Development**
- **Stability**
- **Respect**

The complexity in the mentoring scheme at the Danish Prison and Probation Service is contained within these four key elements and together is the framework for the analysis. By using *Social Support*, *Control Theory*, *Social Learning*, and *Stigma*, we have deduced that the most essential part is the dynamics between the mentee and mentor for any programme to be successful.

The development is assessed through the mentees own explanation regarding his past, present, and future. One common theme is the lack of stability during childhood, which is an element which is made through support, control, and learning from the mentor. The theoretical foundation for the thesis is equally seen by the mentor teaching and supporting the mentee into a crime-free life from which a stable everyday can be established. Another aspect is the establishment of a different thought pattern of the mentee by the mentor, i.e. viewing the same problem from a different perspective.

From the four commonalities mentioned above, it can be seen that the relation between mentee and mentor is made through mutual respect and humour. The bond will only be made if the composition of mentee and mentor is in conjunction, meaning that they should be able to get a common understanding of their dynamic relation.

A mentoring programme would appear successful depending on the dynamic relations between mentor and mentee for which this thesis will show that this can be obtained by a careful matching of the counterparts in the programme, whereby an insight and understanding of the mentees development, alongside with the elements therein.

Indholdsfortegnelse

1	Introduktion	13
2	Indledning.....	15
2.1	Mentorordninger i Danmark	15
2.2	Kriminalforsorgen i Frihed	15
2.2.1	Kriminalforsorgens mentorordning	16
2.2.2	Mentorordningens tilblivelse.....	16
2.3	Problemindkredsning	17
2.3.1	Problemformulering.....	17
3	Illustration over projekt.....	21
4	Forskningsfelt	25
4.1	Priuer & Henriksen	25
4.2	Tolan et al.....	26
4.3	Specialets forskningsretning.....	27
5	Teoretisk ramme	31
5.1	Social support	31
5.1.1	Fire dimensioner af social support.....	31
5.1.2	Cullens hypoteser	32
5.2	Kontrolteori	34
5.3	Social læringsteori	35
5.3.1	Ronald L. Akers & Robert Burgess.....	35
5.3.2	Differential association	36
5.3.3	Definitions	36
5.3.4	Differential reinforcement.....	37
5.3.5	Imitation	38
5.4	Stigma	39
5.4.1	Det stigmatiserede individ.....	39
5.4.2	Tre typer stigma.....	39
5.4.3	Gruppetilhørighed og jeg-identitet	40
5.5	Teoretisk begrundelse.....	42

6	Metode	47
6.1	Kontakt til informanter	47
6.1.1	Udvælgelsen af informanter	47
6.1.2	Kriterierne for specialets informanter	48
6.2	Kvalitativ metode.....	48
6.2.1	Semistruktureret interview	49
6.2.2	Interviewguide	49
6.2.3	Overvejelser inden udførelse af interview	51
6.2.4	Udførelse af interviewene	51
6.2.5	Transskribering.....	52
6.3	Gennemgang af datamateriale	52
6.4	Refleksion.....	53
6.4.1	Overvejelser før og under.....	54
6.4.2	Refleksioner efter.....	55
6.5	Reliabilitet og validitet.....	56
6.5.1	Reliabilitet	56
6.5.2	Validitet.....	56
6.6	Specialets metodologiske tilgang	57
6.6.1	Grounded theory	57
7	Præsentation af informanter.....	61
7.1	Mentees	61
7.1.1	Peter	61
7.1.2	Stefan	61
7.1.3	Arne	62
7.1.4	Mads.....	62
7.1.5	Frits	63
7.1.6	Carl.....	63
7.2	Mentorer	64
7.2.1	Thorkild.....	64
7.2.2	Hanne	64
7.2.3	Ulrik	64
7.2.4	Søren	65

7.2.5	Iben	65
8	Analyse strategi	69
8.1	Analysens opbygning	69
8.2	Analysedel I - Relation.....	70
8.2.1	En god relation	70
8.2.2	Den dårlige relation	73
8.2.3	Opsummering – Del I.....	79
8.3	Analysedel II - Udvikling.....	81
8.3.1	Mentorens rolle i den personlige udvikling	81
8.3.2	Udvikling igennem relation.....	86
8.3.3	Mentees oplevelser af sin udvikling	88
8.3.4	Selvhjulpne mentees	90
8.3.5	Opsummering - Del II.....	91
8.4	Analysedel III – Stabilitet.....	93
8.4.1	Fra kriminalitet til stabilitet.....	93
8.4.2	Fra fængsel til Frihed	97
8.4.3	Støtte i praktiske opgaver.....	99
8.4.4	Opsummering – Del III	101
8.5	Analysedel IV - Respekt	103
8.5.1	Mentorens tilgang til sin mentee	103
8.5.2	Mentees oplevelse af respekt.....	104
8.5.3	Respekt igennem handling	107
8.5.4	Opsummering - IV	109
9	Refleksiv diskussion	113
10	Konklusion.....	119
10.1	Forbedringer af mentorordningen.....	119
10.2	Mentees	120
10.3	Mentorer	121
10.4	Kriminalforsorgens mentorordning.....	122
11	Litteraturliste	127
11.1	Litteratur	127

11.2	Forskning	129
11.3	Webadresser	129
12	Bilag 1	133
12.1	Interviewguide til mentee	133
13	Bilag 2	137
13.1	Interviewguide til mentor	137

INDLEDNING
Forskningsfelt
Diskussion
INFORMANTER
LITTERATURLISTE
TEORI
B
I
L
A
G
METODE
Analyse
Konklusion
ILLUSTRATION

1 Introduktion

"Altså nu har jeg været rigtig langt væk, rigtig langt væk. Jeg kunne ikke se forskel på virkeligheden, og hvad der var rigtigt og hvad der var forkert. Jeg var simpelthen så langt væk på stoffer af al mulig slags. Og plus jeg drak. Jeg kunne sagtens snildt drikke tre flasker sprut på en dag, plus øl og oveni købet tage stoffer ved siden af. Jeg var rigtig langt væk. Der var mange mennesker, der sagde at hvis jeg ikke stoppede, så ville jeg dø." Peter (Bilag 3, 03:40)

Foråret var over Danmark, da vi mødte Peter, der havde været en del af Kriminalforsorgens mentorordning i omtrent et år. På trods af sine kun 21 år, havde Peter en fortid og livshistorie, der gik ind under huden på os som mennesker:

Tilbage i år 2013 fik Peter en behandlingsdom på ti år for en række forseelser (Bilag 3, 24:33). Et år efter domsafsigelsen fik Peter tilkendt sin mentor, Thorkild – et valgt som Peter ikke fortryder: "(...)Hvis jeg ikke havde Thorkild, så tror jeg ikke jeg havde endt sådan her." (Bilag 3, 03:16).

Inden domsafsigelsen var Peters fortid præget af en ekstrem forkærlighed til euforiserende stoffer og alkohol, der prægede hans livsførelse og adfærd. Selv beskriver han det som en tåget og turbulent tid for ham. Endvidere beretter Peter, hvorledes han ikke kunne kende forskel på folk samt at navne på venner lå ham fjernt (Bilag 3, 03:40). Hans beskrivelse af sig selv, er et fjernt billede af den unge mand, som vi sidder og snakker med under interviewet. Peter er glad for sin tilværelse i dag. Han er stolt af sig selv og bliver løbende berørt, når han taler om, hvad han har udsat sin familie for igennem sit årelange misbrug. Han er ydmyg og udviser taknemmelighed for at have sin mentor og for at have fået sit liv tilbage. Til spørgsmålet om hvilken betydning Thorkild har haft for Peter, svarer han således:

"Det er svært at sige, for jeg synes da det hele altså. Hvis jeg ikke havde haft ham, så var jeg ikke kommet så langt, så det er svært at sætte ord på." (Bilag 3, 46:46).

Peter er en af de mentees, som er nået rigtig langt, og som det ses, har han haft stor gavn af at have en mentor tilknyttet – både ifølge ham selv og hans mentor. Nærværende speciale vil tage udgangspunkt i seks mentees og fem mentorers udsagn, med det sigte at klarlægge den betydning, som Kriminalforsorgens mentorordning har haft for de mentees, der har været eller er i et mentorforløb ved Kriminalforsorgen i Frihed, Nordjylland.

Som det vil fremgå i de følgende afsnit, så har mentorordningen haft positive resultater, og medført en markant udvikling i brugen heraf. Endvidere har tidligere undersøgelser af Prieur og Henriksen (2003) understøttet dette, dog forefindes der ingen færdig udredning for, hvorfor mentorordningen har en effekt, kun at den er tydelig. Nærværende speciale vil forsøge at nærme sig en besvarelse af dette.

Hvordan kan en persons kriminelle indlæring og handlinger forandres gennem kontakt, støtte og hjælp fra en tilsyneladende fremmed person? Hvilke indsatser påvirker mentee til at bearbejde fortiden og forandre fremtiden? Denne interessante og på overfladen enkle relation anså vi som værende spændende og fascinerende - ikke hvorvidt Kriminalforsorgens mentorordning fungerer, men *hvorfor* den virker, og *hvordan* relationen imellem mentee og mentor kan bevirke en livsændring og et fald i recidivisterne og ikke mindst hvilken effekt mentorordningen har på mentee. Menneskets kompleksitet og sociale bånd er interessant i henhold til nærværende speciale. Herunder det kriminelle miljø, hvori mentee har interageret, skal han igennem mentorens støtte, læring og kontrol, ændre denne tillærte adfærd.

2 Indledning

2.1 Mentorordninger i Danmark

Begrebet mentor har sine rødder helt tilbage i den græske mytologi, hvor Mentor var navnet på den mand, Odyssees udpegede til at varetage sin søn, imens han selv drog ud for at vinde Den Trojanske Krig. Derved ligger begrebet ikke langt fra den rolle, som mentorerne har overfor deres mentees den dag i dag, da den direkte betydning af ”mentor” er: Erfaren, faderlig ven, og rådgiver (Bang, 1978:356).

Mentorordninger findes i flere afskygninger i det danske samfund. Hvad end det handler om mentorordninger i forhold til ledige og jobsøgende, eller det omhandler mentorordninger til udsatte og kriminalitetstruede individer, er det fælles sigte, at mentorordningen skal fungere som en vejledende støtte, der skal hjælpe den pågældende. En mentor kan således beskrives som en person, der med sin erfaring og faglige kompetencer, udøver støtte og vejledning over en periode med det formål, at mentees skal blive selvhjulpne. Dette kan som nævnt både være som en særlig støtte i forbindelse med jobstart eller uddannelse, hvor den pågældende har brug for støtte til opstart og fastholdelse i dette. Ligesom en mentor ydermere kan bevilges, hvis den pågældende eksempelvis er i virksomhedspraktik, job med løntilskud, revalidering, fleksjob, ressourceforløb etc¹. En mentor kan altså bevilges i forhold til flere indsatser, hvorfor flere kommuner ligeledes arbejder med mentor- og fritidsindsatser overfor udsatte børn og unge, der besidder særlige behov². For de unge, der allerede er havnet i en tilværelse med kriminalitet, er det muligt at blive bevilget en mentor igennem Kriminalforsorgen – både under og efter straffuldbyrdsen, så længe der er tale om en indsats, der er foranstaltet som et led i tilsynet³, ligesom det var tilfældet for Peter og de andre unge, der danner rammen for dette speciale.

2.2 Kriminalforsorgen i Frihed

Kriminalforsorgen spænder bredere end blot at tage sig af landets fængsler og arresthuse. Herunder er størstedelen af Kriminalforsorgens klienter ikke indsat i fængsel, men hører under KiF, der er en forkortelse for Kriminalforsorgen i Frihed. KiF bevæger sig på flere ansvarsflader, hvor de blandt andet har ansvaret for tilsyn og kontakten med Kriminalforsorgens dømte, der ikke er indsat i fængsler eller arresthuse, ligesom de også tager sig af områder som tilsyn og kriminalpræventivt

¹ Web1 & Web2

² Web3

³ Web4

arbejde. Et andet ansvarsområde er deres mentorordning, der primært er et tilbud for unge i alderen 15-25 år, og som er under tilsyn af KiF⁴. Tiltaget er tiltænkt som en hjælp for den unge, og er derved ikke en kontrolforanstaltning eller et vilkår⁵.

2.2.1 Kriminalforsorgens mentorordning

Mentorens rolle er, at fungere som en positiv rollemodel, der yder støtte og vejledning til sin mentee, og derved hjælper denne med at bane vejen til et kriminalitetsfrit liv. Dette gøres på baggrund af en handleplan, der udarbejdes individuelt i samspil med Kriminalforsorgen, mentoren og mentee selv⁶. Ligeledes er det en del af mentorens arbejde, at hjælpe sin mentee med praktiske forhold. Herunder eksempelvis hjælp med at fastholde job og uddannelse, ved at ringe til sin mentee hver morgen og sikre at denne er stået op til job eller skole. Endvidere kan det handle om kontakt til offentlige instanser, hvor mentoren skal hjælpe sin mentee med kommunikationen. Her ved at læse og forstå breve fra offentlige instanser i samspil med sin mentee, ligesom en rolle også kan være at bistå menteen til møder med offentlige instanser. Dette varierer dog fra mentee til mentee, da det er individuelt i forhold til, hvilke former for hjælp den enkelte har brug for⁷.

Et andet væsentligt element i mentorens rolle overfor den unge, er personlig hjælp. Dette handler om at hjælpe den unge med at styrke selvværdet, samt forstå og tage ansvar for sine kriminelle gerninger. Ligeledes arbejdes der med relationsforhold til familie og andet socialt netværk og med at skabe ro i det følelsesmæssige liv⁸.

Trods det overordnede skitserede sigte, er der en stor forskel på den måde som mentorerne arbejder på, ligesom mentorerne ikke har nogen fælles guide til, hvordan de skal gribe opgaven an. Indsatsen bliver således præget af individualiteten hos den enkelte mentor.

2.2.2 Mentorordningens tilblivelse

Kriminalforsorgens mentorordning blev til i år 2000 ved udgangspunktet af regeringens initiativer overfor udsatte unge. Ordningen var i første omgang tiltænkt unge mellem 15 og 25 år, der havde en anden etnisk baggrund end dansk, og skulle tilknyttes i de unges tilsynsperiode. Da fængslerne udtalte et behov for, at kunne støtte afsonere i udslusningsperioden, blev det i foråret 2001 også

⁴ Web5

⁵ Web6

⁶ Web4

⁷ Web6

⁸ Web6

muligt for fængslerne, at kunne tilknytte mentorer. En evaluering af mentorordningen allerede i år 2002 viste, at ordningen havde en positiv effekt overfor de unge, men samtidig også at unge med dansk baggrund kunne have ligeså stor gavn af indsatsen. Dette blev således en realitet i år 2006, da ordningen blev udvidet til omhandle alle unge fra 14-25 år uanset etnicitet. Herefter har ordningen løbende modtaget et stigende antal af økonomiske midler til at sikre en permanent indsats af ordningen⁹.

2.3 Problemindkredsning

Undersøgelser viser, at mentorordninger har en positiv effekt, ligesom ordningen er en velkendt kriminalpræventiv indsat overfor ungdomskriminalitet. Dog findes der ikke nogle entydige forklaringer på, hvorfor mentorordninger har en præventiv effekt (Tolan, Henry, Schoeny & Bass, 2009). Nærværende speciale har ikke til sigte at beskæftige sig med, hvorvidt Kriminalforsorgens mentorordning er en virkefuld indsat, men søger i stedet at klarlægge mentorordningens betydning for mentee. Herunder er der en særlig interesse for, at foretage en kvalitativ undersøgelse af mentees synspunkter og holdninger til mentorordningen, samt hvorledes denne selv oplever sin udvikling i mentorforløbet, samt betydningen af ordningen for at leve kriminalitetsfrit. Dette set i perspektiv til opvækstvilkår og vejen ind til kriminalitet. Kriminalforsorgens Straffuldbyrdelseskontor og KiF, Midt- og Nordjylland har indvilget i et samarbejde herom, idet de finder emnet relevant.

Vi anser Kriminalforsorgens mentorordning som et særlig interessant omdrejningspunkt for nærværende speciale, idet der arbejdes med individer, der allerede har brudt sig på loven, og har modtaget en straf. Derved er et af ordningens mål, at arbejde mod at mindske antallet af recidivister, hvilket giver en interessant kompleksitet for indsatsen, og er begrundelsen for hvorfor vi har valgt Kriminalforsorgens mentorordning som specialets omdrejningspunkt. Det fælles sigte for Kriminalforsorgens mentorordning, bidrager således med en tilsyneladende ensartethed i det indsamlede data. Vi finder det ligeledes interessant at studere et felt, som har en mærkbar effekt, uden der er noget entydigt svar på, hvorfor indsatsen har en effekt.

2.3.1 Problemformulering

⁹ Web6

Nærværende speciales formål er at foretage en kvalitativ undersøgelse, der tager udgangspunkt i subjektive oplevelser med Kriminalforsorgens mentorordning. Idet der er tale om en kvalitativ undersøgelse, der er baseret på et begrænset udpluk af klienter ved Kriminalforsorgen, og bevæger sig over et mindre geografisk areal, er det ikke specialets sigte at komme med en endegyldig konklusion på effekten af Kriminalforsorgens mentorordning, men nærme os et billede af hvorfor indsatsen har en virkningsfuld effekt. Nedenstående problemformulering vil således blive afdækket gennem brugen af interviews med mentorer og mentees. Dette grundet at vi finder det mest relevant at opnå viden gennem de personer, der er i direkte kontakt med ordningen.

Hvordan virker Kriminalforsorgens mentorordning, og hvilke elementer i ordningen gør, at mentorer og mentees synes, at denne har en effekt?

- Hvilke elementer oplever de, er vigtige for, at der opnås en positiv effekt?
- Hvad gør mentorforløbet succesfuld ifølge mentorer og mentees?

Ved brugen af interviews tillægges specialet som nævnt en indsigt samt garanterer et nuanceret billede af mentorordningen. Herudover er vi ved brugen af kvalitativ metode bedre sikret, at informanten svarer på alle spørgsmål, samt at vi som forskere har mulighed for at stille opklarende spørgsmål. Derved opnår vi en dybere indsigt herved, end hvad kvantitativ metode kan bidrage med. Yderligere kan mentee og mentorer miste interessen for at udfylde et spørgeskema, samt at dette kan virke mere uoverskueligt. Endvidere kan informanterne springe krævende svarmuligheder over, hvor vi ved brugen af kvalitativ metoder, giver dem bedre forudsætninger for at svare. Foruden dette kræver et kvantitativ designstudie et større omfang af informanter, for at dette kan anses for at have validitet. Vi er som nævnt velvidende om, at specialets brug af kvalitativ metode resulterer i, at vi ikke kan afgive et generelt billede af Kriminalforsorgens mentorordning, grundet at kvalitativ data ikke er målbar. I nærværende speciale kan vi som nævnt dermed ikke drage en direkte konklusion på vores problemformulering i forhold til hvilke grunde, der ligger bag effekten af mentorordningen, vi kan dog nærme os en besvarelse af, hvorfor Kriminalforsorgens mentorordning har en virkningsfuld effekt.

T
E
O
R
i

Forskningsfelt

BILAG METODE

ILLUSTRATION

Analyse Indledning

Konklusion Informanter

Litteraturliste **Diskussion**

3 Illustration over projekt

PROBLEMFORMULERING	
FORSKNINGSFELT	Specialets forskningsfelt redegøres. Endvidere præsenteres tidligere rapporter af mentorordninger: Tolan et al., 2008 og Prieur & Henriksen, 2003.
TEORI	Her vil specialets teoretiske ramme blive præsenteret. Sidst i afsnittet vil der forekomme begrundelse for valget af teori og teoretikere.
CULLEN	Social Support - Social støtte, inddrages til at belyse støtte fra mentor til mentee.
HIRSCHI & GOTTFREDSON	Control Theory - kontrol teori, belyser indirekte, direkte kontrol samt selvkontrol.
AKERS	Social Learning - Social læring, mentees sociale læring og forstærkninger heraf, af mentor.
GOFFMAN	Stigma, belyser hvordan stigma opstår og følgerne ved dette.
METODE	Redegører for de metodiske valg for specialet, samt dertilhørende refleksioner og begrundelser. Endvidere afklares specialets datasæt, reliabilitet og validitet for kvalitativ metode og til sidst redegøres specialets tilgang.
INFORMANTER	De interviewede mentees og mentorer præsenteres.
ANALYSE	Ved brugen af specialets empiri og teoretiske ramme udformes det analytiske afsnit. Dette ud fra værdiord som mentees og mentorer udtalte som værende essentielle og betydningsfulde:
RELATION	Belyser hvordan en god relation etableres, samt effekten og betydningen af denne for mentee.
UDVIKLING	Belyser mentees udvikling, og hvordan mentoren er behjælpelig for denne individuelle udvikling.
STABILITET	Mentees udtrykker selv vigtigheden i stabilitet. Her belyses denne og mentorens betydning for denne opbygges.
RESPEKT	Her analyseres brugen af respekt mellem mentor og mentee. Hvad respekt bidrager med samt har af betydning.
DISKUSSION	Her forefindes et refleksivt diskussions afsnit med udgangspunkt i de redegjorte rapporter i afsnittet "Forskningsfelt" samt nærværende speciale.
KONKLUSION	

**B
I
L
A
G**
Analyse
TEORI
INFORMANTER
INDLEDNING
Litteraturliste
Diskussion
Konklusion
FORSKNINGSFELT
ILLUSTRATION
METODE

4 Forskningsfelt

Som det indikeres i indledningen, er der foretaget tidligere undersøgelser af både Kriminalforsorgens mentorordning og mentorordninger generelt. For at få en forståelse af specialets forskningsfelt er tidligere undersøgelser fokus og resultater inddraget i dette afsnit. Dette er relevant, da specialet tildels er udspringet fra disse. Endvidere undersøges der fællesnævner og forskelle mellem fund fra nærværende speciale og rapporter. Hvorvidt der kan drages paralleller eller ej mellem disse vil blive redegjort i ”Refleksiv diskussion”.

På trods af at dataindsamlingen, fremgangsmåde og indgangsvinklen ikke er fællesnævner for nærværende speciale, har disse dog denne relevans at bidrage med tidligere indsamlet viden i form af hvilke elementer, der påviste effekt for kriminalforsorgens mentorordningen inden udvidelsen heraf og for mentorordninger generelt.

4.1 Priuer & Henriksen

I 2002 blev sociologistudiet ved Aalborg Universitet kontaktet, idet Direktoratet for Kriminalforsorgen ønskede en evaluering af mentorordningen, som den så ud på daværende tidspunkt. Denne evaluering blev foretaget af Annick Priuer, Lars Skov Henriksen og seks sociologistuderende, og blev sammenfattet i rapporten: *”Arrangerede venskaber – mentorordning for unge straffedømte af anden etnisk oprindelse”*. For at kunne vurdere ordningens intenderede og ikke-intenderede konsekvenser, blev der foretaget en kvalitativ evaluering. Der blev foretaget interviews af ni unge, deres mentorer og deres sagsbehandler. En ung fravalgte at deltage, så datamaterialet blev i alt 25 interviews, fordelt på 10 cases. Ved analysen af disse indsamlede interview forelå fokus ved:

”... hvad mentorkontakten har indebåret, hvad den har ført med sig eller ikke har ført med sig, hvilke problemer henholdsvis sagsbehandleren, mentoren og den unge selv har oplevet at denne unge havde, og om den unge har fået hjælp til at løse disse problemer.” (Priuer & Henriksen, 2003:4).

Som beskrevet i indledningen, startede mentorordningen i år 2000 med kun at omfatte unge straffedømte af anden etnisk baggrund. Dette grundet at de anså, at disse unge kunne have behov for ekstra støtte grundet mulige kulturelle forskelle og forvirringer, som disse unge måtte have.

Mentoren skulle derved hjælpe mentee til en bedre integration i det danske samfund. Foruden dette var mentorens opgave de samme, som er gældende i dag.

Endvidere beskrives de unges problemer som varierende, dog er der bestemte problematikker fremtrædende hos flere af evalueringens involverede mentees:

"(...)familieproblemer, psykiske problemer, mangel på selvværd, problemer med at takle nederlag, problemer knyttet til stof og alkohol, især hash, skoleproblemer (flere er boglig svage), boligproblemer og især erfaring med arbejdsløshed fremtrædende." (Prieur & Henriksen, 2003:59).

Ud fra rapportens interviews udtaler et sort antal af mentorerne og sagsbehandlerne en tilfredshed med ordningen, og ønsker den udvidet til ligeledes at omfatte alle etniciteter. Grundet efterspørgsel og forvirring blandt sagsbehandlere og mentorer, anbefaler Prieur og Henriksen interne møder for mentorerne, hvor de kan udveksle erfaringer og få svar på eventuelle spørgsmål.

Rapporten konkluderer, mentorordningen som værende vellykket i form af mentorernes rolle til at bidrage til forudsætningerne for en kriminalitetsfri hverdag for mentees. Endvidere forklares det, hvor essentielt den skabte relation er, for at forløbet er vellykket, herunder skal menteen kunne identificere sig med sin mentor og ligeledes have personen som rollemodel – i dette tilfælde hovedsageligt mandlige mentorer, da de unge mandlige mentees har nemmere ved at skabe relation og identificere sig til disse. Relationen mellem mentor og mentee forklares som et venskab, hvor mentoren dog stadig har en vis autoritet for at have forudsætningerne for et vellykket forløbet. Inden for dette forløb er mentorernes arbejdsopgaver varierende og spænder vidt fra praktisk hjælp til personlige problemer.

Til sidst konkluderes der overordnet, at mentorordningen har bidraget med en positiv forandring, der har medført en kriminalitetsfri hverdag for mentees. Mentoren er behjælpelig med at få den unge over i en voksenalder med stabilitet, bolig og job, og mentorordningen har derved store potentialer (Prieur & Henriksen, 2003).

4.2 Tolan et al.

Patrick Tolan, David Henry, Michael Schoeny og Arin Bass står bag Campbell rapporten *"Mentoring Interventions to affect Juvenile Delinquency and Associated Problems"* fra 2008. Fra 1970 – 2005 er der blevet publiceret 112 evaluering af mentorordninger. Ud af disse imødekom 39

af disse rapportens kriterier for, at kunne udarbejde en meta-analytisk gennemgang af en samlet evaluering af mentorordningens effekt på unge. Rapportens metodetilgangen er derfor udarbejdet differentielt fra dette speciale samt Priuer og Henriksens rapport. Rapporten er udarbejdet ud fra data som er indsamlet ud fra et større geografisk areal (Tolan et al., 2008:4), og er derved gældende for flere former for kulturelle normer og værdier, hvilket vi selvfølgelig er opmærksom på ligeledes kan antages at påvirke normen, graden af kriminalitet og selve mentorernes arbejde. Dog er den gældende og essentielle del uforanderlig, nemlig hvorledes en støtteperson og rollemodel i form af en mentor har en effekt eller ej på en afvigende ung.

Rapporten er udarbejdet ud fra følgende definition af mentorordning:

"1) interaction between two individuals over an extended period of time, 2) inequality of experience, knowledge, or power between the mentor and mentee (recipient), with the mentor possessing the greater share, 3) the mentee is in a position to imitate and benefit from the knowledge, skill, ability, or experience of the mentor, 4) absence of role inequality between provider and recipient that typifies most helping or intervention relationships whether based in professional training or certification of the provider or as occurs inherent in parent-child, teacher- student, or other professional-client relationships."(Tolan et al., 2008:6).

Ud fra rapportens meta-analyse af de 39 evalueringer konkluderes der, at mentorordninger har en beskeden effekt. Effekten er dog størst ved unge med kriminalitet og aggressiv adfærd end ved stofmisbrug. Heri ses et mønster af, at en mentor vil være mest gavnlig ved unge, som i forvejen er eller er i høj risiko for afvigende adfærd. Her ville mentoren være mest vellykket, når der forekommer en stærk personlig relation mellem mentoren og mentee. Foruden dette er effekten størst, når der forekommer følelsesmæssig støtte i forløbet (Tolan et al., 2008:5).

En anden del, der pointeres i rapporten er, at der ikke er nogle overordnede rammer for mentorordningen, hvorfor de foringer synspunktet for at kunne sige, hvorfor ordningen har en virkningsfuld effekt (Tolan et al., 2008).

4.3 Specialets forskningsretning

Nærværende speciales empiriske dataindsamling bygger på 11 interviews, der er foretaget med både mentorer og mentees. Det overordnede formål med disse interviews er, at de i samspil skal danne et billede af den effekt, der er ved mentorordningen. Ud over at se på den eksisterende forskning, er

det nærliggende, at interviewe grundlaget for denne indsats, der må antages at være mentees selv. For at få en forståelse for denne effekt, har det derved været essentielt at give mentees en grundlæggende stemme i specialet for at få en forståelse for den effekt, som de selv oplever ved at være en del af Kriminalforsorgens mentorordning. Herunder hvad mentees selv oplever som de vigtigste faktorer for at nå deres mål og få et vellykket forløb, samt hvilke faktorer der modsat ikke har eller ville have haft nogen effekt eller endog modsatte effekt hos dem. Endvidere har det været relevant at interviewe mentorerne, for at få en forståelse for de virkningsfulde elementer, som de anser ordningen har, og hvilke de trækker på i deres arbejde med deres mentees. Netop fordi der, som Campbell-rapporten (Tolan et al., 2008) pointerer, ikke er nogle overordnede retningslinjer for mentorens arbejde. Ligeledes har det været centralt at opnå en indsigt i, hvad mentorens erfaring er i forhold til tilgangen til mentees, og hvorvidt de har oplevelser af elementer der virker, og hvilke der ikke virker. De to kategorier af repræsentanter for nærværende speciale, har således i samspil skabt et datasæt, der har dannet fundamentet for det analytiske afsnit.

Ud over det udarbejdede datasæt, er der som nævnt set på den tidligere præsenterede forskning. I forhold til ovenstående rapporter ses det, hvorledes de arbejder ud fra cases og evalueringer for herved at bedømme effekten af mentorordninger. På trods af at de er meget forskellige, når der ses på den metodiske tilgang, omfang og fokus, så er kernefaktoren den samme: Mentorordning. Nærværende speciale adskiller sig fra disse rapporter, ved at fokuset er på selve faktorerne bag et vellykket mentorforløb, samt hvilken effekt og betydning ordningen har for den individuelle mentee – herunder for at klarlægge de bagvedliggende faktorer for effekten. Her er det givet, at specialet har flest ligheder med Prieur og Henriksens rapport, blandt andet grundet at institutionen her er den samme, samt at evalueringen af mentorordningen har ligheder i form af den benyttede metodetilgang. Det er dog selvsagt nærværende speciales sigte, at tilføre ny viden til den allerede eksisterende forskning.

Konklusion
BI
ILLUSTRATION
INDLEDNING
Forskningsfelt
METODE
TEORI
Litteraturliste
INFORMANTER
Analyse
DISKUSSION

5 Teoretisk ramme

I det nedenstående vil der indledningsvist forekomme en redegørelse af de teorier, der danner ramme for nærværende speciale. Formålet med dette afsnit er, at give en grundlæggende forståelse af det teoretiske fundament, der benyttes i specialets analytiske afsnit. Her vil der således først forekomme en gennemgang af social support, kontrolteori, social læringsteori og stigma.

5.1 Social support

Dette teoretiske afsnit vil tage udgangspunkt i Francis T. Cullens definition. Cullen er ikke ene afsender på den teoretiske forståelse, men der vil ved gennemgangen kun refereres til hans navn. Cullen tager endvidere udgangspunkt i Nan Lins udlægning af social support, men sætter begrebet i henhold til kriminologien, hvorfor han er valgt som den teoretiske reference i nærværende speciale.

5.1.1 Fire dimensioner af social support

"Social support is the provision of affective and/or instrumental (or material) resources. Another way of conceptualizing social support is that it is the process of transmitting various forms of capital – human, cultural, social and material. Support can be supplied in intimate or confiding relationships, but also can be property (cultural or structural) of macrolevel social units (...) The central thesis of a social support theory of crime is that involvement in illegal conduct is inversely related to social support" (Cullen, Wright & Chamlin, 1999:190).

Ovenstående citat giver et indblik i forståelsen af social support (social støtte), og måden hvorpå dette er begrebsliggjort på i forskellige dimensioner. Ifølge Cullen handler det således om, at overføre forskellige former for kapital. Den støtte der gives, kan gives igennem tillidsfulde relationer, men kan også ses i et større makro perspektiv (Cullen et al., 1999:190). Social støtte kan derved inddeles indenfor to brede rubrikker – herunder det instrumentale og det ekspressive, der forstås som to dimensioner indenfor social støtte. Førstnævnte omhandler den støtte, der gives i individets nære relationer. Herunder eksempelvis hvis individet søger at nå et specifikt mål, og relationerne hjælper denne med at nå det mål (Cullen, et al., 1999:190; Cullen 2011:591). Den ekspressive dimension involverer anvendelsen af relationer som et mål såvel som et middel. Herunder består støtten således ikke blot i at nå et mål, men at støtte i de følelser, der er forbundet med at nå målet (Cullen, 2011:591).

Ud over de to ovenstående dimensioner, beskæftiger Cullen sig ligeledes med to andre dimensioner (Cullen 2011:591). Den tredje dimension indikerer, at social støtte forekommer på forskellige niveauer, som det indledende citat ligeledes angiver. Her beskrives det, hvorledes støtten kan gives af intime eller tillidsfulde relationer, men også at støtten kan brede sig ud over mikro-niveauet og bevæge sig over mod et makro-niveau. Her som større sociale netværks og fællesskaber (Cullen et al., 1999:190).

Den fjerde og sidste dimension omhandler den støtte, der gives i uformelle relationer eller formelle institutioner – herunder skole, statslig bistand eller ved støtte fra Kriminalforsorgen (Cullen 2011:592).

5.1.2 Cullens hypoteser

I nedenstående afsnit forekommer ti hypoteser, som Cullen opstiller i teksten ”*Social Support and Crime*”. Disse hypoteser beskriver social støtte inddelt i de to brede rubrikker; instrumental og ekspressiv. Disse bevæger sig ligeledes fra makro til mikro niveau (Cullen 2011:591):

1. *”America has higher rates of serious crime than other industrialized nations because it is a less supportive society.*
2. *The less social support there is in a community, the higher the crime rate will be.*
3. *The more support a family provides, the less likely it is that a person will engage in crime.*
4. *The more social support in a person’s social network, the less crime will occur.*
5. *Social support lessens the effects of exposure to criminogenic strains.*
6. *Across the life cycle, social support increases the likelihood that offenders will turn away from criminal pathway.*
7. *Anticipation of a lack of social support increases criminal involvement.*
8. *Giving social support lessens involvement in crime.*
9. *Crime is less likely when social support for conformity exceeds social support for crime.*
10. *Social support often is a precondition for effective social control.”*

Ovenstående hypoteser trækker på referencer fra Cullens tidligere tekster. Til hvert af de ti hypoteser, finder Cullen evidens fra andre forskningsresultater. I det følgende vil der forekomme en beskrivelse af hypoteserne, 3, 6 og 10, idet disse anses som særlig relevant i forhold til nærværende speciale. De resterende syv hypoteser vil således ikke indgå yderligere i specialet.

5.1.2.1 Hypotese 3

Denne hypotese omhandler den støtte, som individer får igennem deres familiære relationer. Herunder at des mere støtte denne relation er i stand til at yde, des større er sandsynligheden for, at den pågældende ikke vil begå kriminalitet. Cullen trækker på Loeber, som mener, at relationen imellem forældre og barn i et fortroligt samspil er en væsentlig faktor (Cullen, 2011: 594). Ifølge Cullen, siger Farrington og Loebers forskning ydermere, at individer der ikke får vist, hvad retsmæssig adfærd er som børn, er i direkte risiko for at begå kriminalitet senere i livet (Cullen et al., 1999: 198).

Endvidere beskriver Cullen, hvorledes det at give støtte og vejledning til familier, er en beskyttende faktor for at gøre familien i stand til at varetage deres børn. Herunder trækker han på Farringtons studier om risiko- og beskyttende faktorer (Cullen et al., 1999: 198). Derved mener Cullen også, at staten, politisk set, burde give familier støtte i form af redskaber til: Børneomsorg, forældreorlov samt forskellige tilbud til familier, der er i risikogruppen for at omsorgssvigte deres børn (Cullen et al., 1999: 199).

5.1.2.2 Hypotese 6

Denne hypotese omhandler, at støtte fra en ”voksenperson” er vigtigt. Herunder kan dette, ud over ens forældre, udfyldes af andre i individets sociale netværk eller igennem en mentor, der er ansat til opgaven. Dette er især væsentligt, hvis der er tale om unge individer med en overvægt af risikofaktorer, hvor disse føler sig stigmatiseret af det omkringliggende samfund (Cullen, 2011: 597).

5.1.2.3 Hypotese 10

Når det omhandler social støtte, er det svært at komme uden om begrebet *social kontrol*, som Cullen i denne hypotese ligeledes giver udtryk for. Det er således en forudsætning for social støtte, at der ligeledes ydes social kontrol (Cullen, 2011:598; Wright & Cullen, 2001:677). Desuden argumenterer Cullen for, at de to teoretiske retninger har indbyrdes forbundne punkter (Cullen et al., 1999:189; Wright & Cullen, 2001).

5.2 Kontrolteori

Kontrolteori er overordnet baseret på den enkle teori, at mennesket er kontrolleret af forventningerne for konsekvenserne af deres adfærd. Denne teoretiske tankegang kan ses tilbage til sociologiens begyndelse, blandt andet ved Emile Durkheim (Gottfredson & Hirschi, 1995:30). Her påpeger Michael R. Gottfredson og Travis Hirschi, hvorledes den sociale respons på forventet konsekvens, er den mest betydningsfulde, og ofte er denne mennesket frygter eller ønsker. Motivationen for at begå eller ikke at begå kriminalitet foreligger således i den forventning af konsekvensen, og hvorvidt denne er positiv eller negativ hos primære relationer. I de primære relationer, såsom familie og venner, foreligger der således en indirekte såvel som direkte kontrol. Uden denne kontrol kan tilbøjeligheden for at begå kriminalitet være større.

Individer med lav selvkontrol har ligeledes større kriminelle tilbøjeligheder, og kan ofte ses, når relationer til andre er svage eller direkte manglende. Årsagen til dette er den manglende opmærksomhed, disciplin og irettesættelse, der forekommer ved gode familierelationer under opdragelsen. Individer med lav selvkontrol tænker derved kortsigtet, handler impulsivt og overvejer ikke fremtidige konsekvenser af deres handlinger (Gottfredson & Hirschi, 1995). Alle individer er i stand til at begå kriminalitet, forskellen foreligger i mængden af kontrol – indirekte, direkte kontrol og især selvkontrol. Hvorvidt individet begår kriminalitet foreligger således i de sociale bindinger til samfund og familie, selvkontrol samt evnen til at revurdere situationen nutidigt samt fremtidigt (Gottfredson & Hirschi, 1993; Gottfredson & Hirschi, 1995).

5.3 Social læringsteori

Social Learning også kaldet social læringsteori kan bevæge sig på både et mikro niveau og et makro niveau. Ved mikro niveau fokuseres der på det individuelle, hvor makro niveau fokuserer på grupper og dennes kriminalitets art (Cullen & Agnew, 2011:118). I nærværende speciale vil fokus forholde sig til social læring på et mikro niveau, da der tages udgangspunkt i den individuelle mentee, og hvorledes dennes proces har forløbet. Endvidere skal følgende afsnit ses som værende et samlet teoretisk perspektiv ud fra Robert Burgess' og Ronald L. Akers' "*Differential Association-Reinforcement*" (Burgess & Akers, 1966) samt Akers' følgende teoretiske udgivelser vedrørende social læring (Burgess & Akers, 1966; Akers, 1985; Akers & Jennings, 2009 & Akers, 2011), hvor selve gengivelsen af Akers fire overordnede koncepter, samt tilnavnet er med udgangspunkt i Akers artikel "*A Social Learning Theory of Crime*"(2011).

5.3.1 Ronald L. Akers & Robert Burgess

Ronald L. Akers og Robert Burgess' sociale læringsteori kan anses som værende en udvidelse samt rekonstruktion af Edwin H. Sutherlands "*Differential Associations Theory*" (Akers et al., 1979:637; Burgess & Akers, 1966; Akers, 1985). Sutherland er kritiseret for kun at inddrage selve processerne og mekanismerne bag selve læringen af kriminalitet på et overfladisk niveau, hvilket kan vanskeliggøre den egentlige empiriske validitet af teorien (Burgess & Akers, 1966:128). Akers og Burgess' udvidelse ses således i form af inddragelse af en mere detaljeret og dybdegående beskrivelse af disse mekanismerne, samt hvorledes bestemte sociale forstærkninger (reinforcement) og imitation påvirker læringen af kriminalitet (Burgess & Akers, 1966, Akers & Jennings, 2009:324). Dette gøres ved inddragelse af behavioristisk psykologi (Cullen & Agnew, 2011: 130). Ud fra Sutherlands ni punkter, rekonstruerer og udvider Burgess og Akers syv punkter til at forklare moderne adfærd (Akers, 1985), heriblandt ved inddragelse af imitation samt Differential Reinforcement (Burgess & Akers, 1966):

Da Akers og Burgess' teori er en del bredere end Sutherlands, kan den derved forklare selve læringen af kriminalitet og mekanismerne bag, og derved en essentiel teori i forhold til dette speciale. Det er nødvendigt at forstå mekanismerne bag læring og hvorledes denne proces fungerer, her er det som Akers forklarer ligegyldigt hvad læringens processen omhandler (Akers, 1985: 88; Akers, 2004). De syv punkter ligger til grunde og beskrives ud fra fire overordnede koncepter: *Differential Association*, *Definitions*, *Differential Reinforcement* og *Imitation* (Burgess & Akers, 1966; Akers, 1985; Akers & Jennings, 2009). Disse fire koncepter anses som værende relevante for

nærværende speciale, hvorfor de syv punkter ikke inddrages i specialet. Under de fire koncepter argumenterer Akers og Burgess for, hvorledes læringen af kriminel og afvigende adfærd forøges ved, at individet associerer sig med andre, som favoriserer kriminalitet, retfærdiggør bestemt afvigende adfærd og/eller oplever at belønningen af denne adfærd er større end straffen. Derved læres kriminalitet således blandt andet gennem bestemte sociale forstærkninger (Burgess & Akers, 1966; Akers, 1985).

5.3.2 Differential association

Denne proces er inspireret direkte fra Sutherland, og referer til processen, hvorpå individet eksponeres til normative definitioner – dette uanset om dette omhandler kriminel eller ikke-kriminel adfærd. Inden for processen differential association er der to dimensioner; den adfærdsmæssige interaktions dimension og den normative dimension. Den interaktionelle dimension omhandler den direkte, såvel som den indirekte interaktion. Hvor den direkte interaktion og association henviser til interaktion med bestemte personer, der udviser en bestemt form for adfærd, henviser den indirekte til indirekte association og identifikation af fjerne referencegrupper. Den enkelte udsættes for forskellige mønstre af normer og værdier gennem disse interaktioner, hvilket er den normative dimension (Akers, 1985: 98; Burgess & Akers, 1966: 139).

Selve mekanismerne for den sociale læring opererer i de grupper, hvorpå den enkelte har sin sociale kontekst. Her eksponeres den enkelte for kriminel adfærd gennem definitionerne heraf, personer som kan imiteres samt differentiell forstærkning. De vigtigste grupper er de primære, såsom familie og venner, men som Akers beskriver, kan det ligeledes være sekundære eller referencegrupper (Akers, 2011: 132; Akers, 1985: 98). Den enkeltes sociale grupper, hvori denne interagerer, har forskellige grader af påvirkning i forhold til dennes holdning og fremtidsudsigter for kriminelle handlinger. Endvidere forklarer Akers, hvorledes tidspunkt, varighed, frekvens samt tilknytning påvirker den enkeltes adfærd; associationer, der opstår tidligere (tidspunkt/priority), over en længere tidsperiode, samt optager meget af ens tid (varighed/duration), foretages oftest (frekvens/frequency) og som involverer personer, der er nær tilknytning til (tilknytning/intensity) (Akers, 1966:144; Akers, 1985:98).

5.3.3 Definitions

Definitioner er individets egen forståelse og holdning til et givent adfærd, såsom dennes moralske overbevisning, der definerer en bestemt handling som retfærdig eller uretfærdig, god eller ond (Akers, 1985:95).

Disse definitioner er både generelle og specifikke i et socialt læringsperspektiv. Den generelle overbevisning indebærer individets konventionelle værdier og normer, som anser legale handlinger samt adfærd acceptable og kriminelt og afvigende adfærd som uacceptabelt. Dette er konventionelle normer og værdier såsom religiøs overbevisning og moral. De specifikke definitioner er personens definition samt forståelse af en bestemt handling(-er). På trods af at en person kan respektere og overholde loven, kan der forekomme bestemte områder, hvorpå personen ikke følger denne, såsom at begå selvtægt og derved rationalisere retten til at udføre dette. Jo mere personen er imod handlingen, jo mindre er chancen for, at personen begår den. Definitioner, der accepterer kriminel eller afvigende adfærd, er enten positive eller neutraliserende (Akers & Jennings, 2009:326). Positive definitioner er eksempelvis, når adfærden eller handlingen gøres moralsk ønskværdig gennem personens tro eller attitude. Ved neutraliserende definitioner accepteres kriminel og afvigende adfærd ved forsøg på at retfærdiggøre det eller skabe undskyldninger for den pågældende handling, såsom ved selvtægt ”*jeg mistede besindelsen*” eller ”*han havde fortjent det*” (Akers, 1985: 96; Akers, 2011: 133). Hvorledes disse definitioner af kriminel adfærd accepteres eller ej, skabes gennem imitation samt differentiell forstærkning, da de kognitivt er medskabende til en tankegang, der enten er for eller imod en pågældende adfærd (Burgess & Akers, 1966:142).

5.3.4 Differential reinforcement

Dette koncept trækker på behavioristisk teoretisk position, i form af individets forventning om straf eller belønning som konsekvensen af en given adfærd. Hvorvidt den enkelte vil undgå eller begå kriminalitet, samt fortsætte med dette, afhænger af straffen eller belønningen af deres handlinger ud fra individets tidligere, nutidige og fremtidige forventninger om dette (Akers, 1985:93). Hvis der i forbindelse med en handling forekommer belønning i form af eksempelvis ros, penge eller mad, forøges chancerne for, at handlingen vil blive begået eller blive foretaget igen – positive reinforcement (Akers, 1985:89). Ligeledes inkluderer Akers negative reinforcement, hvor chancen for, at en handling begås ligeledes forøges, hvis individet kan undslippe ubehagelige hændelser som følge af handlingen (Burgess & Akers, 1966:140; Akers, 1985:90). Endvidere er der positive punishment og negative punishment. Positive punishment hænder, når adfærden tilknyttes ubehagelige eller smertefulde konsekvenser. Dette kan svække selve handlingen i at blive udført. Ved negative punishment fjernes eller ophører belønningen eller rosen ved handlingen (Akers & Jennings, 2009: 327).

Der er forskellige grader af reinforcement (forstærkning), der påvirker adfærden og afhænger af om den gældende adfærd belønnes, hvis dette er tilfældet, hvad er værdien for dette (amount), hvor ofte (frequency) og hvad er muligheden for dette (probability) (Akers, 1985: 94). Dette beskriver Akers som følgende:

"The greater the value or amount of reinforcement for the person's behavior, the more frequently it is reinforced, and the higher the probability that it will be reinforced (as balanced against alternative behavior), the greater the likelihood that it will occur and be repeated." (Akers, 2011: 133).

De forskellige grader af forstærkning kan således være medskabende til afvigende adfærd eller gøre at den afvigende adfærd fortsættes.

Forstærkning og afstraffelse kan være nonsociale, såsom den fysiske effekt af indtagelse af euforiserende stoffer, alkoholiske genstande eller psykiske effekt såsom adrenalinopsøgende adfærd. Dog forklarer Akers, at afvigende og kriminelt adfærd oftest er et resultat af social interaktion, hvori forstærkning af den afvigende adfærd ses i form af respons, tilstedeværelse, ord og adfærd inden for den ramme, hvor den afvigende adfærd udfoldes diskriminerende stimuli (Akers, 1985:90). Den direkte reaktion fra andre, såvel som den indirekte belønning, har lige stor betydning i forhold til den sociale reinforcement. De indirekte skal forstås som for eksempel personens religiøse eller politiske mål med handlingen, og belønningen kan derfor ses som værende uhåndgribelig. Den direkte belønning kan ses som værende mere håndgribelig, og kunne eksempelvis være materielle elementer, såsom penge (Akers, 2011:134).

5.3.5 Imitation

Dette koncept referer til individets adfærd, der foretages efter observation af andres adfærd. Individets beslutning om efterligningen afhænger af inspirationskilden, den observerede adfærd samt konsekvenserne af den observerede adfærd (Akers, 1985: 93; Akers & Jennings, 2009:327).

5.4 Stigma

Pågældende teoretiske afsnit vil tage udgangspunkt i Erving Goffmans teori om stigma, her med udgangspunkt i hans værk ”*Stigma: Notes of Spoiled Identity*” (1963).

Stigma kommer fra græsk, og er i sin oprindelse en definition på et tegn på kroppen, der markerer abnormalitet hos et individ. Disse tegn blev skåret eller brændt på kroppen, således at det blev tydeliggjort for andre, at bæreren var en slave, en kriminel eller en forræder (Goffman 1963:11). Et stigma var og er således ikke et stempel, der er let at slippe igen for dem, der er blevet stigmatiseret af fællesskabet – med andre ord er et stigma nemt at skabe, men svært at frigøre sig fra.

5.4.1 Det stigmatiserede individ

Ifølge Erving Goffman, kan der hos et individ være en uoverensstemmelse imellem et individs tilsyneladende identitet og dennes faktiske identitet. Dette kan medføre, at en stigmatiseret person med disse uoverensstemmelser, bliver afskåret både fra sig selv og fra samfundet. På et tidspunkt vil dette individ møde sympati og forståelse fra andre. Dette kan dels være fra et andet individ, der har samme stigma og dels fra andre større grupperinger (Goffman, 1963:31). Disse grupperinger kan eksempelvis dække over fællesskaber af fysisk eller psykisk handicappede personer, ligesom det kan dække over tidligere narkomaner og alkoholikere (Goffman, 1963:34). I henhold til nærværende speciale, kan dette ligeledes sættes i henhold til kriminelle miljøer, narkomaner, alkoholikere og andre udstødte grupperinger. Forskellen på denne slags grupperinger er dog, at disse ofte huser flere former for stigma (Goffman, 1963:35). Fællesnævneren for alle grupperingerne er, at hvad der betegnes som et stigma i én kontekst, ikke nødvendigvis betegnes som et stigma i en anden. Et individ vil i de pågældende grupperinger således ikke blive stigmatiseret for det, da det i gruppen betegnes som værende normalt, modsat det omkringliggende samfund, der vil betegne det som abnormt. Agerer en person derimod efter de samfundsmæssige normer i sin gruppering, kan der ligeledes skabes et nyt stigma fra denne.

5.4.2 Tre typer stigma

Ifølge Goffman eksisterer der tre typer af stigma (Goffman 1963:14). Fællesnævneren for hver af de tre typer er, at de sammen med grækernes opfattelse, bygger på de samme sociologiske træk:

"An individual who might have been received easily in ordinary social intercourse possesses a trait that can obtrude itself upon attention and turn those of us whom he meets away from him, breaking the claim that his other attributes have on us." (Goffman 1963:15).

Den første type som Goffman definerer, omhandler kropslige vederstyggeligheder, og henvender sig selvsagt til det kropslige. Dette i form af fysiske misdannelser, der således er synlige for andre. Den anden type stigma, som Goffman definerer, omhandler karaktermæssige fejl (Goffman 1963: 14). Dette forklarer han som følgende:

"(...)blemishes of individual character perceived as weak will, domineering or unnatural passions, treacherous and rigid beliefs, and dishonesty, these being inferred from a known record of, for example, mental disorder, imprisonment, addiction, alcoholism, homosexuality, unemployment, suicidal attempts, and radical political behaviour." (Goffman, 1963: 14).

Denne form for stigma er således ikke fysisk synligt og kan eksempelvis dække kriminalitet og tidligere fængselsstraffe, hvorfor denne sættes i henhold til nærværende speciale.

Den sidste form for stigma, som Goffman definerer, kalder han for *tribal stigma*, der dækker over race, nation og religion. Disse former for stigma kan kendetegnes ved, at de kan overføres fra slægt til slægt (Goffman, 1963:14).

5.4.3 Gruppetilhørighed og jeg-identitet

Goffman skelner imellem social identitet og personlig identitet. De to begreber kan samlet set defineres som modpol til, hvad blandt andet Psykolog Erik Erikson kalder jeg-identitet (Goffman, 1963:129):

"Social and personal identity are part, first of all, of other persons' concerns and definitions regarding the individual whose identity is in question." (Goffman, 1963:129).

Social- og personlig identitet indgår således som dele i andre individers forbindelser *med* og definition *af* det pågældende individ. Når der tages udgangspunkt i den personlige identitet, kan disse omtalte forbindelser og definitioner opstå, allerede inden den pågældende er født og fortsætte

selv efter dennes død. Derved opstår de på tidspunkter, hvor pågældende ikke har nogen fornemmelse for eller af sin egen identitet (Goffman, 1963:129).

Jeg-identiteten, som Erikson omtaler, kan modsat ovenstående, beskrives som noget subjektivt og refleksivt, som fornemmes af det individ, hvis identitet det omhandler (Goffman, 1963:129). Goffman eksemplificerer typerne af identitet ved at sætte dem i henhold til kriminelle. Herunder beskriver han, at en kriminel der anvender et andet navn end sit reelle navn, løsgør sig fra sin egen personlige identitet. Vælger pågældende i stedet at benytte træk eller initialer fra sit eget navn, markerer denne sin fornemmelse af sin jeg-identitet.

5.5 Teoretisk begrundelse

I det nedenstående vil der på baggrund af de præsenterede teorier, forekomme en kort begrundelse for de teoretiske valg samt begrundelse for valget af selve teoretikerne bag. Nærværende speciale beror, som nævnt, på teori omkring; social support, kontrolteori, social læring og stigma, der sammen med det empiriske datamateriale, skal danne grundlag for specialets analytiske afsnit.

Flere af de valgte teorier, undersøger flere af de samme aspekter i vilkårene for mentee, samt i relationen imellem mentor og mentee. Herunder kan både social support, kontrolteori, social læring og stigma, indgå i forståelsen for mentees nuværende og forhenværende position. På trods af at social support er en teori, der kan afdække en bred vifte af aspekter, er dens specifikke formål i nærværende speciale valgt som et led i forklaringen af vigtigheden for social støtte fra mentor eller manglen på samme fra de familiære relationer. Samtidig giver teorien mulighed for at forstå bagvedliggende faktorer i mentees liv – dette i samspil med de øvrige teorier. Ligeledes kan social support forklare den rolle, som en mentor har overfor sin mentee. Social support kan sættes i henhold til uendelig mange perspektiver, men fokuserer i nærværende speciale på social støtte i henhold til kriminel adfærd. Derved er det ligeledes Cullen, der er valgt som afsender, idet han benytter dette perspektiv og med sin faglighed i strafferet og kriminologiske teorier, fremstår han som en solid repræsentant.

Social support har tætte forbundne punkter til kontrolteori, idet der er en samhørighed imellem disse, da der ikke kan ydes social støtte uden at der ydes en form for kontrol. Herunder refereres der til Hirschi og Gottfredson. Idet Hirschi med sin forskning og sin anerkendte teori inden for kontrolteori, anses som værende en af de førende her inden for, er han valgt som den teoretiske afsender. Hirschis teori blev første gang præsenteret i bogen *"Causes of Delinquency"* i 1969, og vandt her stor popularitet i kriminologien. Denne teori er dog senere blevet udvidet i samarbejde med Gottfredson, hvor denne hovedsagligt fokuserer på menneskets egen kontrol. Der ses således en udvikling, hvor Hirschi førhen ligeledes inddrog relationen til samfundet, er fokus ændret til personens egen kontrol – herunder både social- og selvkontrol. Da vi igennem social støtte og social læring får belyst mentees nære og fjerne relationer til sin omgangskreds og sin mentor, fandt vi det relevant at tage udgangspunkt i Gottfredson og Hirschis udgivelser. Denne teori bidrager med fokus på mentee og den kontrol, der bliver ydet til og af denne selv. Igennem den sociale støtte og kontrol som mentoren antages at give, formes der ligeledes læring til mentee fra mentoren. Deraf har det haft relevans at inddrage teori vedrørende social learning/social læring, for

derved at forstå denne læring imellem mentee og mentor, samt at forstå de sociale læringsprocesser – både dem før, under og efter mentees kriminelle periode. Her er der særlig fokus på de sociale læringsprocesser, der sker, når mentee i samspil med sin mentor etablerer nye læringsprocesser til at begå sig kriminalitetsfrit i samfundet. De forskellige aspekter i social læringsteori kan endvidere hjælpe med at nærme en forståelse for, hvad mentorens gør i sit arbejde med mentee, der har eller ikke har en virkningsfuld effekt. Der er i den teoretiske redegørelse fokus på Burgess' og Akers; *"Differential Association-Reinforcement Theory"* samt Akers senere udgivelser af herom. Definition af social læring, drages således hovedsagligt ud fra Akers. Som tidligere nævnt i det teoretiske afsnit, er disse afsendere valgt idet de beskæftiger sig med en nyere fortolkning samt udvikling af Sutherlands oprindelige *"Differential Associations Theory"*. Denne udvidelse ses i form af reinforcement samt imitation, hvilket er to elementer, der ligeledes inddrages i et mentorforløb.

Som nævnt er der i specialet ligeledes et teoretisk afsnit omhandlende stigma. Ligesom social support kan stigma, hjælpe med at forstå den rolle, som mentee befinder sig i – eller har befundet sig i under sin kriminelle fortid. Stigma kan endvidere benyttes omvendt. Ved at vende begrebet på hovedet, kan stigma være behjælpelig med at nærme en forståelse for mentorens rolle, i henhold til at lære mentee at definere andre opfattelser af hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Ligeledes kan begrebet hjælpe med at nærme en forståelse for, hvor svært det er at få mentee til ikke længere at føle sig stigmatiseret. Det tager umådelig kort tid at skabe et stigma, men kan tage lang tid at bryde igen. Det teoretiske afsnit tager udgangspunkt i Goffmans teori om den sociologiske forståelse af, hvorfor stigma opstår. Goffman er valgt som afsender, da hans teorier er udviklet på baggrund af empiriske observationer, hvilket gør denne enkelt at omstille og anvende i forhold til dette speciales problemfelt.

Gennem social støtte og læring af nye normer og værdier, kan mentee ligeledes opnå nye redskaber til at takle dette stigma, der forekommer fra samfundet, og/eller den gruppetilhørighed mentee tidligere underhørte.

Det sammenspil der skabes teorierne imellem vil dermed være essentiel til at belyse mentees og mentorernes erfaringer og holdninger til mentorordningen, for derved at kunne opnå en forståelse af årsagerne bag mentorordningens effekt.

LITTERATURLISTE
INDLEDNING Analyse
METODE Teori
INFORMANTER KONKLUSION
ILLUSTRATION
DISKUSSION
BILAG

6 Metode

6.1 Kontakt til informanter

Kriminalforsorgens retningslinjer foreskriver, at specialestuderende og forskere, skal ansøge om at foretage undersøgelser ved Kriminalforsorgens institutioner. Dette igennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, Straffuldbyrddelseskantoret. Dermed sendte vi dem en ansøgning, der indeholdte en projektbeskrivelse og et kort CV, jf. Bilag 14. Det var dernæst op til Straffuldbyrddelseskantoret ved Direktoratet at foretage en faglig vurdering af projektets relevans og dernæst anbefale os til den pågældende institution, der her er Kriminalforsorgen i Frihed i område Midt- og Nordjylland¹⁰. Endvidere foretog Straffuldbyrddelseskantoret også en baggrundsundersøgelse på os, hvor de skulle undersøge vores straffeattests. Straffuldbyrddelseskantoret anså specialet som relevant, og Kriminalforsorgen blev derfor anbefalet at indgå et samarbejde med os.

Efterfølgende er kontakten til selve informanterne sket ved, at mentorerne blev kontaktet af sagsbehandlerne, og de har dernæst skabt kontakt til os. Her har det været blandet, om det er mentorerne, der direkte har skabt kontakt til os, eller sagsbehandlerne. Foruden dette, har vi selv opsøgt informanter gennem i forvejen etablerede kontakter ved Kriminalforsorgen. Herunder socialrådgivere, mentorer og fængselsbetjente.

6.1.1 Udvælgelsen af informanter

Udvælgelsen af interviewede informanter kan dermed siges at være sket af selve Kriminalforsorgen selv, da vi ikke har haft mulighed for selv at opsøge alle mentorerne og dertilhørende mentees personligt. Mentees sagsbehandlere er derimod blevet anbefalet at etablere kontakt til os, hvis de havde kendskab til nogle af relevans. Herigennem har vi således modtaget opkald eller mails med kontaktoplysninger på mentorer, som har indvilliget i at vi kontaktede dem. Herefter er der blevet skabt aftaler. Ud af de kontakter vi modtog, valgte to ikke at medvirke – den ene valgte ikke at svare yderligere på vores henvendelse og den anden fravalgte at medvirke grundet tidspres. Yderligere kan det forekomme vanskeligt at redgøre for, hvorvidt andre mentorer fravalgte at deltage på grund af tidspres, mentorens eller mentees personlige tilstand eller hvorvidt relationen ikke forekom vellykket. Det kan formodes, at der kan være forskellige bagvedliggende faktorer for at enten sagsbehandler, mentor eller mentee fravalgte at kontakte os.

¹⁰ Web7

Hvorvidt der er sket en selektion af mentorer og mentees, er vi derfor ikke velvidende om. Informanterne har, ikke desto mindre, spændt bredt og repræsenteret mentees i forskellige sociale lag, ligesom mentorernes tilgang til deres arbejde har haft en bred spændevidde. De har således differentieret sig meget fra hinanden og været medvirkende til at skabe et nuanceret billede af både indsatsen overfor mentees og den alsidige måde, som mentorerne griber opgaven an.

Kontakten til informanterne har således været en længere proces, og årsagen hertil kan antages at være grundet tidsmangel for mentorer såvel som mentee. Mentorerne har som udgangspunkt arbejde ved siden af, og tidspunktet skal ligeledes passe mentee i forhold til livsforandringer, og hvorvidt denne periode passer ind til, at mentee kunne være åben overfor fremmede med hensyn til dette emne. Ligeledes kan det forekomme grænseoverskridende for informanterne, at fortælle om deres livssituation til fremmede mennesker.

6.1.2 Kriterierne for specialets informanter

Kriterierne for informanterne til interviewene var overordnet, at de selvfølgelig skulle være underlagt Kriminalforsorgens mentorordning. Foruden den ene informant, Stefan, der havde gennemført et forløb, var dette kriterium muligt at gennemføre. Foruden dette var et andet kriterium geografisk, da Direktoratet som nævnt anbefalede os til Kriminalforsorgen i Frihed i område Midt- og Nordjylland, da anså dette for at være mest belejligt grundet vores personlige beliggenhed for udarbejdelsen under specialet. Foruden dette har der ikke været en specifik selektion af informanter, da vi ønskede at have så forskellige synspunkter som muligt fra en bred diversitet af informanter.

Ud fra specialets tidshorisont samt kontaktmulighederne, anså vi det for værende realistisk af gennemføre omkring seks interviews med mentees og deres tilknyttede mentorer. Vi har under disse interviews haft indsigt i forskellige former for tiltag og tilgange til at være mentor, dog kan det antages at der forekommer andre former for mentorforløb, og specialet derved ikke repræsenterer alle mentorer og mentees erfaringer med ordningen og deres dertilhørende holdninger. Det kan derved ikke benægtes, at der kan forelægge en systematisk skævhed af informanter, her især mentees, da størstedelen af disse havde en til dels ensartet opvækst.

6.2 Kvalitativ metode

"(...)det grundlæggende er, at interviewet på sigt tolker aspekter af et subjekts livsverden i en specifikt etableret forstående relation, hvor der satses på at konstruere / rekonstruere de narrativer,

som subjektets livsverden bl.a. består af. Subjektet opfattes fundamentalt som en kontekstualiseret, betydningsproducerende størrelse, og metoden satser på at afdække denne betydningskonstruktion med behørig hensyntagen til at forskeren er et tilsvarende betydningsproducerende subjekt.” (Helles & Køppe, 2014:539)

Således redegør Rasmus Helles og Simo Køppe for den kvalitative metode, interview. For at opnå indsigt i mentorernes og mentees livsverden og opfattelsen heraf, er det således relevant at benytte en kvalitativ tilgang. Dette understøttes af at mentorforløbet, opfattelserne heraf og ikke mindst informanternes opvækst og baggrund er meget individuelle. En kvantitativ metode ville således ikke kunne belyse de forskellige variationer og nuancer af informanternes fortid samt holdninger og erfaringer af mentorordningen.

6.2.1 Semistruktureret interview

Da det er relevant, at kunne opnå indsigt i mentees mulige udvikling igennem støtte fra mentorordningen, samt dennes syn på ordningen, er valgte interviewform essentiel. Grunden til dette er, at semistruktureret interview karakteriseres ved åbne spørgsmål, som tillader informanten større svarmulighed og giver derved plads til uddybning og forklaring. Informanten har således større mulighed for at bidrage med viden og erfaringer fra sin livsverden med henblik på, at kunne fortolke på de beskrevne fænomener i interviewet (Kvale & Brinkman, 2008:144). Dette ønskes især, da specialets formål er, at se mentorordningen fra mentees synspunkt, hvilket gøres bedst ved inddragelse af hans følelser, minder, beskrivelser, udsagn og livet før og under mentorordningen. Af denne grund har vi fravalgt at benytte struktureret interview som interviewform, da denne ikke ville kunne give informanten den mængde plads ved besvarelse af vores spørgsmål, som semistruktureret bidrager med. Foruden dette, er den struktureret interviewform mere lukket i form af forståelse og indsigt i informantens livsverden, grundet at den kontrolleres i bredere form af interviewguidens opbygning end den semistruktureret interviewform. Den semistrukturerede interviewform tillader således en mere fri samtale, hvor informanten har mulighed for at komme med egne udsagn.

6.2.2 Interviewguide

Selvom den valgte interviewform er semistruktureret, er det stadig relevant at inddrage en interviewguide. Denne er, som det fremgår af ordet, en guide og skal derved ikke følges slavisk. Idet der ønskes at inddrage informanten, er det essentielt, at guiden er fleksibel og formes og forandres efter informantens svar. Ud fra informantens svar kan der ligeledes blive skabt nye

spørgsmål fra interviewerens side, som ikke forekommer i interviewguiden (Bryman, 2008: 438). Ved dette formår interviewet, at dække en bred vifte af informantens livsverden og afgive nuancerede besvarelser.

Vi har valgt at udarbejde to interviewguides til indsamlingen af empiri – en til mentees og en til mentorer jf. Bilag 1 og Bilag 2. Fællesnævneren for disse er en Briefing samt en De-Briefing. Informanterne informeres således fra start om interviewets form og formål, og afsluttes med at informanten kan ytre eventuelle tanker, opsummerende svar eller spørge ind til selve interviewet og det tilknyttede formål (Kvale & Brinkmann, 2008:149). Hernæst er interviewguiderne opstillet i forskningsspørgsmål og de dertilhørende interviewspørgsmål. Forskningsspørgsmålene er spørgsmål, der overordnet ønskes besvarelse af, for at kunne nærme os en besvarelse af specialets problemformulering. Interviewspørgsmålene er de spørgsmål, der stilles direkte til informanten, for derved at kunne besvare forskningsspørgsmålene. Her er det essentielt, at interviewspørgsmålene forekommer i samme sprogbrug, som informanterne benytter, for således at undgå misforståelser, samt for at informanten føler tiltro og ligeværdighed. Interviewguidens opdeling bidrager med et mere nuanceret svar fra informanten, og gør ligeledes dialogen mere flydende mellem parterne (Kvale & Brinkmann, 2008:152). Foruden disse tre fællesnævnere, er de to interviewguides udarbejdet forskelligt. Grundet at fokus er på de unges synspunkt, er interviewguiden til mentees derfor længere og mere detaljeret end interviewguiden til mentorerne.

Interviewguiden til interviewene med mentees, er blevet opdelt i emner, hvori forskningsspørgsmål og interviewspørgsmål fremgår efter gældende relevans. Foruden briefing og de-briefing er de inddragede emner; baggrund, nutid og fremtid. Grunden til at vi har valgt disse emneinddelinger i interviewguiden er, for at kunne anskue den mulige udvikling, som den individuelle mentee har været igennem før og under mentorforløbet, og for at skabe en forståelse af deres livssituation. Ligeledes har vi inddraget emnet ”fremtid”, for at kunne opnå indsigt i, hvorledes mentee selv ser sin fremtid efter påbegyndelse af mentorforløbet. Dette giver en mere nuanceret indsigt i den individuelle mentee samt dennes mening og vurdering af mentorordningen. Disse emner giver indblik i, hvorvidt mentee har indgået i en forandring i forhold til kriminelle handlinger og derfor haft den intentionelle og positive udbytte af mentorordningen.

Afslutningsvist blev mentee bedt om at fuldende sætningen ”*Om ti år ser jeg mig selv...*”. Dette havde til formål at få indsigt i de unges egen livsanskuelse, værdier heraf og fremtidsudsigter. Denne sætning sammenlignes ligeledes til deres baggrund, for at kunne anskueliggøre, om der er

forekommet en ændring af deres livsanskuelse samt følelsesmæssige udvikling til dem selv og omverdenen.

6.2.2.1 Overvejelser under udarbejdelse af interviewguide

Begge interviewguides er udarbejdet således, at spørgsmålene ikke forekommer ledende, og derved ubevidst påvirker mentees og mentorernes svar Jf. Bilag 1 og Bilag 2. Dette er essentielt at være opmærksom på, således svarene fra informanterne ikke mister sin validitet (Kvale & Brinkman, 2008: 194). Dog har dette til tider været problematisk under selve interviewet ved brugen af semistruktureret interview, da interviewerens kan lade sig påvirke af samtalen, og derved miste sin objektivitet.

6.2.3 Overvejelser inden udførelse af interview

Da halvdelen af interviewene foretages med mentees, hvor det kan formodes, at en vis andel af dem har været i kontakt med systemet igennem en længere periode, og derved har en indlært livsfortælling, samt måden hvorpå denne bliver fremlagt for fremmede, er vi opmærksomme på at denne indøvede fortælling, ligeledes vil forekomme under interviewemnet vedrørende deres fortid. En længere narrativ fortælling om informantens liv og udformningen heraf, er irrelevant for besvarelsen af specialet. Relevansen forekommer i en overfladisk indsigt i deres liv samt udformningen heraf, for således at kunne drage en parallel mellem før og efter opstart af mentorordningen for den pågældende mentee. Endvidere er der, som tidligere nævnt, blevet benyttet semistruktureret interview, for at informanterne, her med særlig henblik på mentees, vil forekomme mere afslappede og åbne således, at de vil formå at besvare interviewets spørgsmål mere åbent og ærligt.

6.2.4 Udførelse af interviewene

Hvad angår selve udførelsen af interviews, har disse som nævnt været semistruktureret. Hvordan informanterne har været indstillet til interviewsituationen, har forekommet forskelligt i forhold til om det blev udført med mentor eller mentee. Mentorerne forekom mere afslappede, hvor nogle af mentees kunne virke lidt nervøse eller beklemte ved hele situationen. Dog er det vores fornemmelse, at alle informanterne har været pålidelige og åbne omkring deres situation. Der forekom dog situationer ved nogle af interviewenes med mentees, hvor de ikke ønskede at besvare bestemte temaer, såsom familiære forhold, eller andre temaer, hvor det fremgik, at de ikke følte sig tilpas ved emnet, og besvarede spørgsmålet kort eller undveg dette. Hvis det tydeligt fremgik at informanten virkede utilpas over et spørgsmål, har vi fundet det nødvendigt at lade spørgsmålet

ligge eller omformulere det, så det ikke virkede så intimiderende. Dette ansås som nødvendigt, da informanten kunne trække sig helt tilbage ved pres, og derved ikke ville være åben under resten af interviewet. Ligeledes har det været vores ønske at respektere vores informanter og deres grænser for deres narrativer. På trods af at informanterne kunne nægte at besvare nogle spørgsmål, give undvigende eller korte svar var alle gennemførte interviews fyldestgørende og informationsmættende, da informanterne selv kom med antydninger om spørgsmålets tema, selvom at de for eksempel ikke ville omtale deres familiære forhold og baggrund.

Inden interviewene blev foretaget, var vi velvidende om, at der ville forekomme en uoverensstemmelse i forhold til magtbalance (Vallgård & Kock, 2011), og ønsket var at formindske denne især ved mentees, var der særlig opmærksomhed på lokaliseringen og stemningen af interviewenes. Dette er nærmere beskrevet under specialets metodiske refleksions afsnit på side 53.

6.2.5 Transskribering

Formålet med transskriberingen i dette speciale er, at omsætte talesprog til skriftsprog, for således at være i besiddelse af et empirisk datasæt til videre bearbejdning (Kvale & Brinkmann, 2009: 200). Transskriptionen sker selvsagt ud fra de foretagende interviews, hvor der mellem interviewer og den interviewede er sket en konstruktion af viden imellem de to parter (Kvale & Brinkmann, 2009: 18). I transskriberingen af nærværende speciales interviews, har vi valgt at benytte et flydende sprog.

6.3 Gennemgang af datamateriale

Som tidligere nævnt er datamaterialet for foreliggende speciale 11 interviews. Disse interviews er med mentees og disses mentorer, for derved at kunne sammenholde udtalelserne og opnå indsigt i om der er ensartetheden i udsagnene. Dog var det ikke muligt, at få interviews med både mentee og mentor i alle tilfælde. I alt er der, som nævnt, foretaget 11 interviews – seks interviews med mentees og fem interviews med mentorer. Ud af disse interviews er der tre mentees, der har haft den samme mentor tilknyttet, hvoraf en af disse har afsluttet forløbet. Ved et andet mentorforløb var det kun muligt at foretage interview med mentoren og ikke dennes mentee, grundet at han var situeret i en belastet situation og derfor havde tilbagefald af misbrug.

Alle disse interviews blev foretaget individuelt, for at parterne ikke tilbageholdte informationer, de frygtede kunne støde eller de ikke ønskede den anden skulle vide. Eksempelvis hvorvidt de var

tilfredse med forløbet og den tilknyttede mentor. Dette skulle derfor sikre en højere validitet af troværdigheden af de gennemførte interviews.

For at danne overblik over de gennemførte interviews er nedenstående skema udarbejdet. Denne er udelukket baseret ud fra mentees. En mere detaljeret beskrivelse om hver enkelt informant, dennes baggrund og opvækst, er redegjort under afsnittet ”Informanter” på side 61.

Mentee	Alder	Kriminalitetsart	Mentor	Tid i forløbet
Peter	21 år	Tyveri, brugstyveri, hærværk, personfarlig kriminalitet, indbrud i erhvervsejendom, narkotika og smugling og overtrædelse af færdselsloven	Thorkild	Ca. 12 mdr.
Stefan	28 år	Narkotika og smugling, tyveri, brugstyveri, personfarlig kriminalitet og anden forbrydelse	Thorkild	Afsluttet forløb – ca. 9 mdr.
Frits	22 år	Tyveri, overtrædelse af færdselsloven, personfarlig kriminalitet og narkotika og smugling	Thorkild	Ca. 12 mdr.
Arne	29 år	Narkotika og smugling, personfarlig kriminalitet	Hanne	Ca. 12 mdr.
Mads	20 år	Personfarlig kriminalitet, røveri og narkotika og smugling	Ulrik	Ca. 2 mdr.
Carl	22 år	Indbrud i beboelse, personfarlig kriminalitet, narkotika og smugling.	Søren	Ca. 10 mdr.
-	-	-	Iben	-

Foruden Thorkild, havde de andre mentorer blot én mentee på det gældende tidspunkt for interviewet. Dog havde alle, på nær Ulrik og Søren, haft tidligere mentees i mentorforløb, og kunne derved også drage erfaring fra disse og bidrage med viden heraf, hvilket fremgår i transskriberingen, samt inddraget efter relevans i specialets analyseafsnit. Foruden erfaring med mentorernes nuværende mentees, er der ligeledes blevet bidraget med tidligere erfaring, og erfaringsmaterialet går derved ud over mentorernes erfaringer med ovennævnte nuværende mentees. Mentorernes tidligere forløb bidrager således til specialets empiri med en bredere erfaring og viden om mentorordningen end blot de gennemførte interviews.

6.4 Refleksion

Som det fremgår løbende i dette metodeafsnit har der været en kontinuerlig refleksion omhandlende empiri indsamlingen – inden, under og efter udførelsen af interviewene med informanterne. Grundet

den løbende refleksion af disse, har vores vidensforråd af informanterne, deres livssituation og erfaringer samt vores egne professionelle erfaringer af selve håndteringen af interviewenes været i konstant udvidelse. Der vil i dette afsnit blive redegjort for de essentielle refleksioner, der blev gjort løbende under specialets interviews med informanterne – her særlig med henblik på mentees, da vi oplevede, at disse krævede et bredere spektrum af tilgange for, at de følte sig trygge til at give udvidet og dybdegående svar. Endvidere har diversiteten af informanter været omfangsrig, hvilket ligeledes har bevirket en række nødvendige overvejelser for udformningen af interviewene og selve interviewsituationen. Disse refleksioner og overvejelser før, under og efter de gennemførte interviews vil blive gennemgået i nedenstående, for at give en forståelse for interviewsituationen samt selve forløbet af empiriindsamlingen.

6.4.1 Overvejelser før og under

Inden udførelsen af hvert enkelt interview har vi gjort os en række overvejelser omkring lokalisation, samt hvilken tilgang, der skulle benyttes under interviewene og endog vores påklædning under interviewene. Hvor det for nogle mentees var nødvendigt at skabe en tryghed ved at tale om hverdagsting og stille enkle spørgsmål, var det hos andre muligt at stille reflekterende spørgsmål og indgå i en bredere dialog. Ligeledes var måden, hvorpå vi stillede spørgsmålene også målrettet den enkle. Dette da vi i situationen hurtigt fik bevidsthed for, hvordan vi skulle stille spørgsmålene for, at det blev forståeligt for den pågældende mentee og vi derved blev i stand til at få indblik i deres narrativer. Dette var en nødvendighed, idet flere mentees havde fysiske eller psykiske mén efter deres tidligere misbrug og/eller ligeledes led af ADHD i større eller mindre grad. På den måde agerede vi subjektivt i henhold til den interviewsituation, som vi interagerede i for at skabe en tryk og nærværende stemning, hvor vi således ikke kom til at fremstå som systemrepræsentanter. Vores påklædning var dog ensartet ved alle interviews og tog derved ikke udgangspunkt i den enkelte. Idet vi repræsenterer det kvindelige køn og hovedsageligt skulle interviewe mænd, var det helt nærliggende for os, at vi ikke var klædt med dybe udskæringer i tøjet. Det var vigtigt, at vi følte os tilpas i vores påklædning, for at vi ligeledes var i stand til at skabe den trygge stemning, som vi søgte.

En anden overvejelser, der blev drøftet forud for interviewene var antallet af interviewere. Når et interview foregår imellem tre parter – hvoraf de to er interviewere, kan det forekomme intimiderende over for informanten. Ikke desto mindre har vi set flere fordele end ulemper i denne måde at interviewe på. Den helt fundamentale fordel beror på, at den semistrukturerede interviewform gør

det svært at holde det forskningsmæssige fokus, hvorfor vi har anset det som en væsentlig fordel, at den ene part hele tiden har kunne følge op på interviewguiden og sikre, at vi har opnået en besvarelse af de spørgsmål, som vi inden interviewet har søgt at få besvaret i henhold til blandt andet at forstå den sociale læring, der har fundet sted både i opvæksten og igennem mentorforløbet. En anden fordel har været, at vi har haft mulighed for at trække på hinanden, når vi eksempelvis har siddet i svære situationer under interviewet. Eksempelvis i situationer, hvor mentee er blevet berørt, hvor det kan være svært at takle situationen for os som udenforstående.

Ligeledes har det været muligt for os, at den af os der havde den umiddelbare bedste kemi med den pågældende informant, havde mulighed for at tage styringen under interviewet – især ved spørgsmål, der kunne fremkalde følelser. Her havde vi samtidig muligheden for at støtte hinanden i interviewsituationen, hvor den ene part kunne stille følsomme spørgsmål, havde modparten mulighed for at løfte stemningen ved at stille et andet spørgsmål.

6.4.2 Refleksioner efter

Interviewene af de forskellige sociale lag har været en udfordringerne, men i særdeleshed spændende faktor, da det hele tiden har været nødvendigt, at være omstillingsparat og skabe en forståelse for deres livsverden. Hvor den ene mentee bagefter gav udtryk for, at det havde været dejligt at fortælle sin historie, var en anden meget forvirret over det hele, da hans misbrug gjorde det svært for ham at erindre, hvorfor han sad i den pågældende interviewsituation, selvom han på forhånd var velinformeret. Interviewene har derved spændt vidt, hvilket har givet en lærerig og nødvendig indsigt i hvilke personer, som er under Kriminalforsorgens mentorordning. Endvidere har disse forskellige informanter givet et nuanceret billede, hvorigennem vi har opnået en forståelse for den diversitet, der er og kan være inden for samme forskningsfelt.

Under de 11 interviews er der opstået episoder i enkelte interviewsituationer, som har været trykket, ubehageligt eller uvant. Hertil er der momenter, hvor informanter bliver følelsesladet, og derved sætter os i en uvant situation. Endvidere er der momenter i informanternes egne hjem, hvortil arten af informantens kriminelle fortid bidrog til, at interviewet forekom ubehageligt og trykket. På trods af at vi var velvidende og forberedt om at disse scenarier, informationer og reaktioner kunne forekomme, var det sværere at takle, når selve situationen var en realitet og kendskabet til informanten var begrænset. Som Jette Fog forklarer, så kan der forekomme uventede følelsesmæssige reaktioner frem ved en selv, når man begår sig ind i et andet menneskes univers (Fog, 2004: 101). Dog er det vigtigt at denne følelsesmæssige tilstand ikke reflekteres i vores

kropssprog, og derved opfanges af informanten, da dette kan skabe ustabilitet i interviewsituationen. Her har vi igen draget nytte af at være to til interviewet for således at opfange hinandens signaler og skabe tryghed for informanten, men ligeledes for hinanden som forskere.

6.5 Reliabilitet og validitet

6.5.1 Reliabilitet

Reliabiliteten vedrører resultaterne af empiriens konsistens - i dette tilfælde i form af interviews. Empiriens konsistens skal forstås på den måde, at reliabiliteten er interviewenes pålidelighed i forhold til, hvor nøjagtig dataindsamlingen er. Her kan der eksempelvis være forskellige subjektive opfattelser fra interviewer, ligesom resultaterne kan forekomme anderledes, hvis de foretages længere ude i fremtiden (Kvale & Brinkmann, 2009: 271). Netop sidstnævnte faktor, kan have betydning i forhold til dette speciale, idet der inddrages en gruppe mennesker, som igennem deres liv har været i kontakt med mange systemrepræsentanter, hvorfor der således er risiko for, at få en indlært historie fra mentees, som de er vant til at fortælle. Det er som nævnt derfor essentielt, at skabe en situation, hvor vi ikke fremstår som repræsentanter fra systemet. Dette har vi gjort i form af overvejelser omkring lokaliseringen for interviewene, sprogbrug samt valget af interviewform. Dette sidstnævnte udsagn omhandlende interviewformen ligger sig ligeledes op af Kvale og Brinkmanns definition af reliabilitet, hvor denne ligeledes diskuteres i henhold til ledende spørgsmål, hvor metoden således vil miste sin reliabilitet (Kvale & Brinkmann, 2009: 271).

6.5.2 Validitet

Validiteten i et kvalitativ forskningsprojekt, omhandler hvorvidt metoden til at undersøge fænomenet er den rette til at måle det, som der rent faktisk søges at undersøge (Kvale & Brinkmann, 2009: 272). I henhold til nærværende speciale, er valget om at benytte interview – herunder semistrukturerede, et oplagt valg. Dette begrundes med, at tidligere forskning omhandlende Kriminalforsorgens mentorordning har påvist, at mentorordningen har en positiv effekt og at indsatsen virker. For at få belyst hvorfor indsatsen virker, og hvorledes mentees oplever indsatsen, er det derfor essentielt at benytte sig af interviews, for at få en forståelse og nærværende indsigt i indsatsens betydning.

Validering i et kvalitativt forskningsprojekt omhandler, ud over validiteten af selve metoden, også validiteten af den viden, der produceres under interviewet (Kvale & Brinkmann, 2009: 273). Som det ligeledes er nævnt under afsnittet om reliabilitet, kan informanterne fortælle en historie, som de er vant til at videregive til systemrepræsentanter. Hvorvidt det er en sandfærdig historie, der bliver

fortalt, kan være svært at gennemskue. Idet specialets fokus ikke søger at klarlægge mentees fortid og tidligere kriminelle handlinger, men nærmere søger en indsigt i den udvikling, der er sket under mentorforløbet, samt forløbets betydning for den pågældende mentee, anses det ikke som nogen hindring, at der er en risiko for, at den bagvedliggende historie ikke er den reelle subjektive opfattelse af den unges livsvilkår.

6.6 Specialets metodologiske tilgang

Dette afsnit omhandlende grounded theory/grundfæstet teori, vil blive redegjort ud fra Michaels Hviid Jacobsens afklaring samt redegørelse af denne metodologi fra bogen *"LIV, FORTÆLLING, TEKST – Strejftog i kvalitativ sociologi"* (Jacobsen, Kristensen & Priuer, 2005:77-107). Hvorledes grundfæstet teori ses i nærværende speciale samt hvorvidt dette har bidraget til forståelse af dennes empiri og udarbejdelsen af denne vil blive redegjort i følgende.

6.6.1 Grounded theory

Denne metodologiske tilgang omhandler, hvorledes den empiriske viden og erfaring gradvist former teorien hertil. Dette forekommer i en cirkulær analyseproces, og udvikles gradvist af de løsrevne begreber, informationer og viden der fremtræder i det empiriske arbejde, der forefindes ved kvalitative undersøgelser mellem forsker og virkeligheden.

"Grundfæstet teori er derfor et puslespil, hvor brikkerne over en social situation, institution eller strukturel sammenhæng langsomt men sikkert kan lægges på plads igennem en længerevarende proces."(Jacobsen, 2005:78)

Ifølge Michael Hviid Jacobsen, er den grundfæstede teori et metodologisk mix hvorfor visse punkter heraf adskiller sig fra andre centrale videnskabsteorier. Grunden til dette er, at grundfæstet teori forekommer dynamisk, processuel og induktiv. Dog ses fællesnævnerne med deduktiv, da begge søger at teorien kan begrunde eller forudsige virkeligheden ud fra det pågældende data. Ifølge Jacobsen, opstiller Phyllis Noerager Stern fem punkter hvor denne metodologi adskiller sig:

"(...) data primært stammer fra den direkte kontakt med virkeligheden, for det andet at forskeren er orienteret mod samfundsmæssige processer i stedet for et statisk perspektiv, for det tredje at man løbende i ens studium foretager en intern og konstant sammenligning af e forskellige dele af

datafangsten, for det fjerde at den fremvoksende eller emergerende teori når som helst kan revideres igennem forløbet, og slutteligt at i stedet for at følge en lineær udvikling igennem ens forskningsforløb, så bevæger man sig i en konstant cirkulær analyseproces, hvis endemål man ikke på forhånd kan angive.” (Jacobsen, 2005:82)

Denne konstante cirkulære analyseproces, hvori viden og forståelsen påvirker valget af teorien og udviklingen heraf, ses ligeledes i nærværende speciale. Tilgangen har været at lade empirien og virkelighedens begreber forme specialet og dennes retning, frem for at lade teorien bestemme retningen og udfaldet heraf. Informanternes virkelighed og oplevelser af mentorordningen tydeliggøres ved, at lade empirien heraf forme og forfine sig igennem denne nævnte cirkulære proces. Denne tilgang har bidraget til, at der forekommer en empirisk relation mellem data og teori, fremfor for at lade teorien styre dataen. Her undgås det således, at dataen tilpasses teorien, hvilket kan medføre, at virkeligheden forvrænges til at kunne tilpasse teorien, frem for at teorien skal belyse og fremhæve virkeligheden og dennes begreber og interaktioner. Da fokus for nærværende speciale er, at give Kriminalforsorgens mentorordnings mentees og mentorer en stemme, er det et essentielt element at lade virkeligheden og viden heraf forekomme ren, uden forvrængning heraf. Der undgås således at teorien øver vold på virkeligheden, ved at tilpasse dataen til teorien.

INDLEDNING
Forskningsfelt
ILLUSTRATION
TEORI
BIL
A
Konklusion
Litteraturliste
DISKUSION
METODE
INFORMANTER

7 Præsentation af informanter

I det nedenstående vil der forekomme en beskrivelse af de informanter, der har indvilliget i at deltage i interviews, og som dermed danner rammen for nærværende speciales empiriske datamateriale. Informanterne er anonymiserede, hvorfor de betegnes under et fiktivt navn, ligesom personfølsomme oplysninger heller ikke indgår i beskrivelsen af dem.

7.1 Mentees

7.1.1 Peter

Peter er 21 år og bosiddende i en by i Nordjylland, sammen med sin forlovede. Han blev som 19-årig dømt en behandlingsdom på 10 år for en række forseelser. Herunder blandt andet for 17 kørsler i påvirket tilstand og uden kørekort, brugstyveri og for en episode, hvor han i påvirket tilstand stjal en gummiged og påkørte en anden trafikant, da han forsøgte at begå rambuktyveri. Peters forældre bor ikke sammen, og han har først for nyligt fået kontakt til sin far, efter at de har været uden kontakt i ti år. Hans far har et misbrug af alkohol, men har ifølge Peter styr på sit liv. Hans mor er syg og har desuden et misbrug af hash, som hun bruger som et smertelindrende præparat. Endvidere kommer Peter fra en søskendeflok på fire. Peter har gennem et år haft tilknyttet sin mentor, Thorkild efter anbefaling fra Kriminalforsorgen. Disse havde ingen relation eller kendskab til hinanden inden mentorforløbets start.

7.1.2 Stefan

Stefan er 28 år og bosiddende i Nordjylland med sin kæreste. Han har, siden han var 18 år, haft en kriminel løbebane - ofte i samspil med sin far. I samme tidsrum påbegyndte Stefan at tage stoffer - herunder blandt andet hash, amfetamin, MDMA etc. Dette har Stefan siden været i misbrugsbehandling for. Stefan har løbende, siden han blev 18 år, siddet i fængsel. Han anslår, at han har siddet i fængsel fire til fem gange og den samlede længde for afsoning, anslår han til at være 4-5 år. Han har blandt andet været dømt for: Rambuktyveri, biltyveri, indbrud, vold, ulovlig våbenbesiddelse og forsøg på narkosalg. Dette ofte grundet eller i samspil med sin far, som Stefan flyttede ind hos omkring teenagealderen. Ellers er han opvokset ved sin mor, der ifølge Stefan ikke har en kriminel fortid. Moderen ses han med på fast basis, hvor han på nuværende tidspunkt tager afstand fra faderen, grundet frygt for at Stefan ikke kan frasige sig kriminelle handlinger overfor faderen. I forhold til søskende har Stefan to - en søster og en lillebror, ingen af dem er en tæt relation. Stefan afsluttede i januar 2015 et ni måneder langt mentorforløb med sin mentor Thorkild,

som han havde fået tildelt af Kriminalforsorgen. Han havde derved ingen relation til Thorkild inden forløbets opstart.

7.1.3 Arne

Arne er 29 år gammel og bosat i Nordjylland. Han har tidligere afsonet voldsdomme i henholdsvis arresthus og fængsel. Han har desuden tidligere været tilknyttet bandemiljøet og haft et misbrug af euforiserende stoffer. Under sin afsoning i fængsel blev Arne dog tilknyttet en narkofri afdeling. I dag besidder Arne et almindeligt fuldtidsjob, er uddannet butiksassistent og er ude af det kriminelle bandemiljø. Arne er adopteret til Danmark og fik senere en lillesøster, der er forældrenes biologiske barn. Disse har en tæt relation. Han er opvokset i, hvad han betegner som, ”en almindelig familie” og forældrene har begge højtuddannede. Forældrene gik siden fra hinanden, hvor begge forældre siden fandt nye samlevende. Endvidere har Arne to døtre, sammen med sin tidligere kæreste. Disse ses han med i Statsforvaltningen hver fjortens dag, grundet uoverensstemmelser med ekskæresten. Arne forklarer selv, hvorledes han har indset, at han har en tendens til at falde for udsatte kvinder, der er følelsesmæssige ustabile og har misbrugstendens. Arne har haft Hanne, som sin mentor, i cirka et år. Arne ønskede selv at få Hanne som mentor, da han kendte hende i forvejen fra det fængsel, hvor han afsonede sin sidste dom.

7.1.4 Mads

Mads er 20 år og har afsonet en dom på halvandet år for røveri, afpresning, vold og trusler. Han har personlig ønsket Ulrik som mentor, da denne relation var skabt, da han afsonede i det arresthus, hvor Ulrik arbejdede. Ulrik prøvede sammen med Mads at finde en uddannelse, som tiltalte Mads, og valget endte på murer. Mads blev umiddelbart herefter overflyttet til afsoning i åben fængsel, hvor han gik frigang til uddannelsen. Mads bor sammen med sin kæreste i en større by i Nordjylland, og sammen venter de barn. Han har en ressourcestærk familie og svigerfamilie, som støtter ham. Hans far begik selvmord, da han var fire år gammel, hvilket ifølge Mads har bevirket, at han var meget bange for at miste, og var meget opfarende, og ofte endte i konflikter i sin folkeskoletid. Han blev derfor anbragt på et opholdssted, hvor han blev udsat for vold af pædagogerne og blev derfor flyttet til et andet opholdssted. Som 16-årig blev Mads anbragt i egen bolig. Dette skulle dog også blive starten på Mads’ kriminelle karriere, hvor han igennem en gruppering i en nordjysk by, skulle skjule og sælge narkotika. Den kriminalitet, der senere førte til, at han fik domme til afsoning over to gange. Mads har haft sin mentor siden april måned i år og ser det som en stor støtte, selvom han er meget selvhjulpen.

7.1.5 Frits

Frits er 22 år og afsoner i øjeblikket en dom for tyveri, narkotika og kørsel i påvirket tilstand. Dommen afsoner han hos sin mor, i en fodlænkeordning i en større by i Nordjylland. Frits startede sin kriminelle karriere som 11-årig med at stjæle og køre på stjalne knallerter. Han begyndte samtidig at ryge hash og tage amfetamin, kokain og ecstasy. Han beskriver, at kriminaliteten hele tiden blev værre og værre. Som 16-årig fik han sin første dom på to år, som han dels afsonede i ungdomsfængsel og dels på opholdssted. Denne dom fik han, fordi han havde stukket en mand ned og skudt efter to personer med et gevær. Han har foruden sin nuværende afsoning i fodlænke også tidligere afsonet en dom i fodlænke. Frits fortæller, at han bor med sin mor og to mindre søskende, og at forældrene ikke har boet sammen, siden han var helt lille. Udover over de to søskende har Frits yderligere to. Han beskriver sine familierelationer som svingende, men ønsker ikke at komme nærmere ikke på sin familiemæssige baggrund. Igennem sin opvækst har Frits ikke haft den store tilknytning til skole. Han har haft svært ved at følge med, og har gået på elleve forskellige skoler. Han har været tilknyttet en specialklasse, men endte med at blive smidt ud. Han har på nuværende tidspunkt planer om at gennemføre en niendeklasses afgangseksamen. Thorkild har været tilknyttet Frits igennem det seneste år og er blevet tildelt igennem Kriminalforsorgen.

7.1.6 Carl

Carl er 22 år, og har haft et hashmisbrug siden han var 15 år, men røg dog første gang som 12-årig. Endvidere har han tidligere indtaget hårdere euforiserende stoffer, såsom ecstasy. Han har fået diagnosticeret ADHD, men kan ikke få bevilliget økonomisk hjælp til medicin, grundet fortid med videresalg af sin medicin. Carls begrundelse for sit misbrug er blandt andet grundet sin ADHD. Carl blev introduceret til kriminalitet som otteårig af sin far, da Carl skulle stå vagt under indbrud.

Han kommer ud af en søskendeflok på fem. To af søstrene har Carl ingen kontakt med i dag, da de har fravalgt familien, eftersigende grundet familiens hashmisbrug.

Carls er opvokset ved moren, men har i en periode været i aflastning ved Søren. Foruden dette har han ligeledes modtaget en tvangssanktion med narkovilkår. Denne overholdte Carl ikke, hvilket resulterede i afsoning i et par måneder. Foruden dette har han angiveligt siddet i arresthus grundet vold. Moren og Faren er ikke længere samlevende, men ryger dog begge hash, som Carl leverer til dem. Faderen er så massivt ramt af sit mangeårige misbrug, at han bor på bosted. Moren ses Carl med dagligt. Faren ser han ugentlig, dog kun for at leverer farens hash. Eftersigende skulle den ene af søstrene ligeledes have et hashmisbrug. Carl har været sammen med sin kæreste i tre år, og bor

ligeledes hjemme ved hendes forældre. Carl beretter selv at foruden hende og Jesper, er det Carls niece, der afholder ham fra fremtidig kriminalitet (eksklusiv hashmisbrug og videresalg heraf). Carl har haft Søren som mentor i 10 måneder, hvor Carl selv har ønsket ham, som sin mentor grundet deres længere relation.

7.2 Mentorer

7.2.1 Thorkild

Thorkild er 33 år og har arbejdet med anbragte unge igennem de sidste ti år på forskellige institutioner. Han har arbejdet som mentor for Kriminalforsorgen igennem halvandet år, hvor han blandt andet er ansat som mentor for Peter og Frits – og har afsluttet et forløb med Stefan. I alt har han været mentor for fem unge. Thorkild har tidligere arbejdet som kommunal støtte-kontaktperson for udsatte unge. Privat er Thorkild bosat i Nordjylland. Han betegner selv sin ungdom som turbulent og på kant med loven, og kan ifølge ham selv derved relatere til sine mentees situation. Han fortæller, at han ikke har begået grov kriminalitet, men at han har begået kriminalitet, som han dog aldrig er blevet sigtet eller dømt for.

7.2.2 Hanne

Hanne er 35 år gammel og bosat i Nordjylland. Hun har arbejdet som fængselsbetjent igennem mere end 10 år, hvor hun primært har været tilknyttet specialafdelinger. Dels på fængslets halvåbne afdeling for sædelighedskriminelle og svage indsatte og senere på fængslets behandlingsafdeling. Hanne er blevet forespurgt flere gange om jobbet som mentor, men valgte først for to år siden, at blive mentor for en af de indsatte, der stod over for en løsladelse. I dag er hun ansat som mentor for Arne, der ligeledes er en tidligere indsat og som er den tredje i rækken af mentees hos Hanne.

7.2.3 Ulrik

Ulrik 42 år og er en relativ ny mentor og fik sin første mentee, Mads tildelt i april 2015. Ved siden af sit arbejde som mentor, arbejder han fuldtid som værkfører i et arresthus. Han påbegynder dog nyt job inden for Kriminalforsorgen. Ulrik har en 16-årig lang karriere inden for Kriminalforsorgen - blandt andet som fængselsbetjent samt værkfører i fængsler på forskellige værksteder. Endvidere har Ulrik tidligere erfaring med VFP (det volds forebyggende program) samt Anger Management og Cognitive Skills (det kognitive færdighedsprogram).

7.2.4 Søren

Søren er 40 år, og ved siden af sit arbejde som socialpædagog, er han mentor for Carl, som han kendt siden Carl var ti år. De har en længere fortid sammen - blandt andet ved at Søren har været støtte-kontakt person for Carl samt haft ham i aflastning. Søren har tidligere haft erfaring med børn med spiseforstyrrelser, ADHD samt børn med autisme. Herudover har Søren tidligere arbejdet som støtte-kontakt person i en kommune i Nordjylland. Da Carls tilsyn er ophørt har den tilknyttede kommunen godkendt Søren til at fortsætte som Carls støtte-kontakt person.

7.2.5 Iben

Ved siden af arbejdet som mentor, arbejder Iben som støtte-kontakt person i en kommune i Nordjylland, hvorfra hun benytter forskellige værktøjer. Disse værktøjer benytter hun ligeledes i sit arbejde som mentor - eksempelvis sin baggrund inden for psykoterapi. Ud fra Ibens eget udsagn har hun været mentor siden mentorordningens opstart, og har derved været mentor i cirka ni år. Iben anslår, at hun har haft forløb med cirka 10-15 mentees. Ibens mentee var ude af stand til at kunne deltage i et interview.

I
n
f
o
r
m
B
I
n
t
e
r
F
o
r
s
k
n
i
n
g
s
f
e
l
t
I
N
D
L
E
D
N
I
N
G
L
I
T
T
E
R
A
T
U
R
L
I
S
T
E
M
E
T
O
D
E
K
o
n
k
l
u
s
i
o
n
A
N
A
L
Y
S
E
T
E
O
R
I
L
i
t
t
e
r
a
t
u
r
l
i
s
t
e
D
i
s
k
u
s
s
i
o
n
I
L
L
U
S
T
R
A
T
I
O
N

8 Analyse strategi

Med udgangspunkt i den teoretiske ramme og den indsamlede data, vil analysen blive udarbejdet. Empirien vil løbende blive inddraget i form af citater fra interviews, som er at finde i specialets Bilag 3-13. Dette vil således blive sat i henhold til den tidligere præsenteret teori. Valget for inddragelsen af disse teorier er således, at få belyst det store omfang som mentorarbejdet omhandler og bevirker på mentees. Da en mentor arbejder med en bred vifte af psykologiske, sociologiske, pædagogiske og humanistiske arbejdsredskaber, er det ikke optimalt at redegøre for alle teoretiske perspektiver, men i stedet redegøre for de mest relevante i henhold til specialets problemfelt samt den studieordning specialet er underlagt.

Det er en gennemgående faktor, at specialet har fokus på mentorer og mentees, hvorfor også strategien for analysen er opbygget efter den indsamlede empiri. Denne strategi vil blive præciseret nærmere i det nedenstående afsnit. Der har således været en konstant udvikling af empirien og udarbejdelsen af selve specialet, da empirien belyser nye begreber af virkeligheden og derved de teoretiske begrundelser. Der er så at sige gjort brug af en cirkulær analytisk proces, hvorigennem der konstant er sket en udvidelse af vidensforrådet. Dette har været medvirkende til, at kunne opbygge en omfangsrig analyse, der tager forbehold for, at mentorordningen ikke blot indebærer ét element, men derimod indebærer et bredere spektrum af flere komponenter, for at skabe en virkningsfuld effekt. Mentorernes arbejde og effekten på mentees er således mere kompleks end som så, da denne kræver inddragelse fra forskellige perspektiver, og det er således nødvendigt at illustrere denne komplekse relation ud fra flere faktorer og bør således ikke ansues ud fra et element.

8.1 Analysens opbygning

Analysen vil som nævnt bygge på specialets empiri, og vil tage udgangspunkt i udvalgte nøgleord. Der har været flere gennemgående elementer, som både mentees og mentorer har anset som vigtige for et vellykket forløb. Her er det således valgt, at benytte de bredest repræsenterede elementer, og omdanne disse til nøgleord. Disse nøgleord skaber således inddelingen af specialets analytiske afsnit og vil blive repræsenteret som følgende:

Analysedel I: Relation

Analysedel II: Relation

Analysedel III: Stabilitet

Analysedel IV: Respekt

8.2 Analysedel I - Relation

Første analysedel omhandler relationen mellem mentoren og menteen samt relationen mellem mentee og dennes familie og omgangskreds. Her fokuseres der ikke blot på relationen mellem disse, men herunder også hvorvidt denne relation er essentiel for mentorens arbejde og mentees udvikling mod en kriminalitetsfri hverdag.

8.2.1 En god relation

Det hele starter med en god relation. Dette ytres enstemmigt fra de informanter, der har været interviewet til nærværende speciale, og vil blive eksemplificeret i det følgende analyseafsnit. For mentoren Ulrik, er relationsarbejde ikke blot en del af hans mentorarbejde, men ligeledes en del af hans daglige virke som værkfører i et arresthus.

"(...) jeg laver relations arbejde på dagligplan. Jeg går på arbejdspladsen inde i arresten med tolv indsatte omkring mig og dernede, der er der ikke den samme opdeling som der er på afdelingen, hvor du har en uniformeret betjent. Principielt har jeg den samme uddannelse som mine kollegaer oppe ovenpå, jeg har bare noget andet tøj og min indgangsvinkel den er en anden, det er ikke kun orden og sikkerhed (...)" (Bilag 11, 26:58).

Ulrik mener, at relationsarbejde er helt essentielt i arbejdet med mennesker. For hans egen mentee Mads, indledte hele deres samarbejde med, at der blev skabt en god relation til en værkfører i et arresthus, inden Mads blev overflyttet til afsoning i åbent fængsel (Bilag 11, 11:50, 19:38). Herved oplevede Mads ligeledes en støtte fra en "voksenperson", som Cullen omtaler i sin sjette hypotese, hvilket forekommer væsentligt for, at Mads ikke begår ny kriminalitet (Cullen et al., 1999). Ulrik var på daværende tidspunkt dog ikke specifikt ansat til denne opgave, men benytter som tidligere nævnt generelt relationsarbejde i sit arbejde:

"(...) når jeg henvender mig til dem om morgenen for eksempel, det er en forholdsvis lille forskel, som har utrolig stor betydning, når jeg siger godmorgen eller godnat til vores indsatte, så kalder jeg dem altid deres navn. Så siger jeg "godmorgen Peter, godmorgen Gitte". Det er de ikke vant til. Og der er en del uniformerede kollegaer, de siger bare godmorgen eller godnat. Det er en meget, meget lille forskel, men det at du bruger deres navn, at du er personlig, det skaber en relation" (Bilag 11, 28:01).

Ulrik fortæller i henhold til ovenstående citat ligeledes, at mange klienter slet ikke er vant til at blive anerkendt på denne måde som menneske, men at han ser dem som en værdifuld del af et setup i det arresthus, hvor han er ansat:

"Og mange af dem de har ikke været vant til at blive anerkendt som mennesker. Mange af dem lever jo, måske ikke i [REDACTED] men så ved min erfaring i [REDACTED] og fra bandeafdelinger, det er at de har alle mulige bandenavne. De kan godt reagere ved at blive helt paf, når man siger til dem "godmorgen Ali, eller godmorgen Mustafa" for det er de ikke vant til. Der hedder de lille A eller store A eller hvad ved jeg. Så det er sådan nogle små ting, der egentlig gør at man får skabt en relation" (Bilag 11, 29:11).

I henhold til det ovenstående citat, redegør Goffman, i sin teori omkring stigma, ligeledes for, at når personen benytter et andet navn end sit reelle navn, løsriver denne sig fra sin personlige identitet, for derved at markere sin fornemmelse af sin jeg-identitet (Goffman, 1963). Ulrik går således ind og påvirker denne identitetsopfattelse og ubalance imellem individets tilsyneladende identitet og dennes faktiske identitet.

Om mentoren er blevet tildelt af Kriminalforsorgen eller ønsket af menteen selv, så udtaler alle informanter, at en god relation er essentielt for samarbejdet mellem mentor og mentee, hvilket også bevirker mentees udvikling. Der forekommer variationer af, hvordan denne relation etableres og ligeledes omfanget af relationen. Alle informanter ytrer, at de anser denne relation som værende det fundamentale for et vellykket mentorforløb. Denne relation skal skabes fra starten af forløbet, for således at udvikle sig stærkere, hvor mentee opnår en tilknytning til mentoren, og derved begynder at lære af denne. Først når denne relation er skabt, bliver mentoren en rollemodel og en støttende person for menteen. Flere af mentorerne udtaler, hvorledes de benytter humor til at skabe en relation til mentee for at mentee ikke oplever mentoren som en systemrepræsentant:

"Jeg laver meget sjov med dem også, det er ikke sådan noget formelt noget. Vi snakker om damer, alt, jeg laver sjov med dem hele tiden (...) det synes de jo selvfølgelig også, de kan også finde på at lave sjov med mig jo." (Bilag 9, 37:23).

"Jeg bruger humoren utrolig meget i mit arbejde. Den er en vigtig del af mit relationsarbejde. Den skal bare times (...)" (Bilag 11, 27:01).

"Det allernemmeste når jeg skaber en relation, det er at jeg bruger humoren." (Bilag 13, 19:14)

Cullen begrebsliggør social støtte i fire forskellige dimensioner, og taler herunder om social støtte inden for det instrumentale og det ekspressive niveau. Denne relation, der skabes igennem Kriminalforsorgens mentorordning, kan sættes i henhold til det ekspressive niveau, hvor mentoren som relation hjælper menteen med at nå målet om at blive kriminalitetsfri. Endvidere besidder mentoren, i det ekspressive niveau, en støttende rolle i de følelser, der er forbundet med at nå dette mål. Dette kan blandt andet ses i det nedenstående citat fra menteen Peter:

"Hvis jeg har nogle problemer, når jeg sidder og tænker sådan så ringer jeg til Thorkild, bare for at snakke om noget andet (0.2) for ikke at sidde med de tanker i hovedet, det er tit jeg gør det, bare ringer til Thorkild og siger "jeg bliver sgu lige nød til at snakke med dig, jeg gider ikke sidde og tænke på hash" (Bilag 3, 21:18).

Denne positive relation oplever Frits også med Thorkild. Han beskriver, at Thorkild opfylder alle hans forventninger til mentorordningen, og endda mere til. Det betyder især meget for ham, at Thorkild kan ringe og spørge til ham, uden at der er en bestemt anledning, ligesom Thorkilds tilgængelighed også er en væsentlig faktor i deres relation (Bilag 5, 05:59).

"Fordi han ligger så meget krop og sjæl i det. Får folk med og han er altid frisk og positiv, så det gør også meget at man kan ringe i sin fritid og sådan, hvis der er det mindste, så er det lige meget om du kommer til at ringe til ham i hans fritid. Det kan man også mærke, at det gør noget helt specielt, det giver også en motivation til at få ordnet de ting ik'. Altså det er ligesom da jeg skulle have gjort mange ting ved kommune og det ene og det andet, og hvor han også sørgede for at holde en op på det" (Bilag 5, 10:28).

Den gode relation, som Frits oplever med Thorkild, har ifølge ham selv også betydet, at han er vokset og er blevet langt mere orienteret om konsekvenserne af sine kriminelle handlinger (Bilag 5, 19:00). Frits har derved modtaget social støtte igennem denne tillidsfulde relation, der har været med til at skabe balance i Frits' uoverensstemmelse med sit tilsyneladende jeg og sit faktiske jeg.

Frits er således kommet så meget i balance i troen på sig selv, at han har opnået en fornyet tro på sig selv, selvom han fortsat ønsker blot at tage én dag ad gangen:

"(...) der arbejder jeg nok et eller andet sted med nogle unge mennesker, tænker jeg, og så ja igen ligesom måske Thorkild, og får dem på rette køl, men nu skal jeg selvfølgelig først selv igennem på den anden side af helt før, men ja der sidder jeg nok i et eller andet lille parcelhus og så arbejder jeg sådan et sted" (Bilag 5, 20:55).

8.2.2 Den dårlige relation

De mentees der er blevet interviewet havde enten; dårlige familiære relationer, en vennekreds med dårlig indflydelse eller manglende positive rollemodeller. En eller flere af disse faktorer påvirkede til en afvigende adfærd i forbindelse med blandt andet stoffer og/eller hærværk. Her ses det for eksempel på Stefan og Carl, hvorledes de har fået indlært kriminalitet i en tidlig alder gennem deres far (Bilag 4, 22:50, Bilag 8, 10:59).

Stefan forklarer, hvordan han som teenager flyttede fra sin mor og ind hos sin far i stedet (Bilag 4, 33:33). Moren satte for mange grænser for ham, og som teenager virkede farens manglende grænser således som en form for frihed. Selv fortæller Stefan, at dette var grunden til at hans kriminalitet startede (Bilag 4, 22:47). Når de manglede penge, var kriminalitet løsningen, og her lærte Stefan dette som levevej igennem relationen til sin far (Bilag 4, 06:11). Dette mønster ses blive gentaget, da Stefans lillebror, der er bosiddende ved faderen, er påbegyndt en lignende kriminel adfærd. Af disse årsager har Stefan fravalgt kontakt med sin far på nuværende tidspunkt. Dette grundet at han ikke ville kunne afvise faren, hvis han ønsker at de begår kriminalitet (Bilag 4, 06:11). Dette valg har Thorkild støttet og rådgivet for at bibeholde Stefan i en kriminalitetsfri hverdag (Bilag 4, 15:44). Stefan har altså været udsat for en negativ social støtte fra sin familiære relation – her som værende faderen. Den relation der foregår imellem forældre og barn, og som bør være et fortroligt samspil, er således ikke blevet opfyldt igennem sund social støtte, hvorfor Stefan allerede som meget ung, havde en afvigende adfærd, der satte ham i risikogruppen for at blive kriminel.

Med udgangspunkt i Burgess og Akers kan det derved ses hvorledes den sociale læring af kriminalitet er sket ved Stefan. Gennem faderen har Stefan lært at klare sig igennem livet – dog kriminelt. Stefans tætteste relation på daværende tidspunkt var faren. Her imiterede han farens handlinger og lærte herved hvordan kriminalitet blev begået, hvordan der blev skaffet penge og

hvor ofte de var nødsaget til at gøre dette. Grundet imitationen og den sociale læring heraf blev Stefans kriminelle adfærd grundlagt (Akers & Jennings, 2009):

"(...) Men det var ligesom også sådan han var vokset op og når jeg så boede hjemme ved ham, jamen så var det helt naturligt, at jeg begyndte at lave samme lort som han lavede." (Bilag 4, 22:50)

Her hentyder Stefan til diverse kriminelle handlinger, såsom indbrud og biltyveri. Foruden dette var det ligeledes igennem faren, at Stefan blev præsenteret for stoffer, og herved påbegyndte sit misbrug (Bilag 4, 23:02).

Stefan udtrykker selv, at hvis det ikke havde været for Thorkild, havde han tyet til kriminalitet igen, når pengene var små:

"(...) fordi hvis det var, at jeg havde været i penge problemer, så havde jeg havde jeg gjort på den eneste måde jeg har vidst at skaffe kontanter på, det har jo været ved at lave noget lort. Der er det godt at have en som Thorkild, altså ring til ham hvis det er (...)" (Bilag 4, 16:55)

Disse social lærte færdigheder, er således forsøgt ændret af Thorkild, som Stefan ligeledes selv udtrykker er lykkedes. Foruden at Stefan ikke længere er i kontakt med sin far, er han ligeledes flyttet for at komme væk fra sin tidligere omgangskreds. Frem for at begå kriminalitet har han anskaffet sig et fuldtidsjob og hvervet sig en kæreste efter han har endt sin kriminelle levevej. På den måde, har Stefan også haft mulighed for at "flytte" fra sit stigma. Igennem sin opvækst og den kriminelle årrække, har Stefan oplevet en stigmatisering fra omverdenen. Ved at han har været en del af et kriminelt miljø, har han oplevet ikke at blive stigmatiseret her. Dette kan således sættes i henhold til Goffmans og den type af stigma, som er forbundet med det, der ikke er fysisk synligt - herunder eksempelvis kriminalitet (Goffman, 1963). Thorkild har således været med til at genoprette Stefans opfattelse af sig selv og igennem deres relation givet ham en følelse af ikke længere at være stigmatiseret af det sociale samfund.

I henhold til den sociale læring i forældrerelationen ses det som tidligere nævnt ligeledes ved Carl. Herigennem er han blevet eksponeret for begge dimensioner, der underhører "differential association" – den adfærdsmæssige interaktions dimension såvel som den normative dimension

(Burgess & Akers, 1966; Akers, 1985). Ved den adfærdsmæssige interaktions dimension, ses den direkte dimension, grundet læringen af kriminalitet igennem faren og acceptabelt adfærd vedrørende hashmisbrug, da flere af Carls familiemedlemmer og bekendtskaber er hashmisbruger (Bilag 8, 27:26).

På trods af at han udtrykker at kriminaliteten er et overstået kapitel, er der dog et stort omfang af eget forbrug af hash og salg heraf. Dette udtrykker han selv som værende en betydelig faktor, da dette besværliggør en frigørelse af hashen, samtidig med at en hverdag uden ville være umulig grundet sin egen afhængighed. Der lægges negativt pres på ham fra nære relationer, hvis denne levering ikke finder sted, op til dagligt – dette bevirker som en negativ reinforcement, da Carl undgår ubehageligheder ved at fortsætte adfærden (Burgess & Akers 1966, Akers, 1985). På den måde vil han ligeledes blive stigmatiseret af sin familie, hvis han vælger at bryde med den del:

"Ja helt vildt, ikke kun venner men også sin familie, min far han ryger hash hver dag ham kunne jeg ikke snakke med for jeg er ham der kommer ud med det og så lige pludselig så er jeg et møgsvin fordi jeg ikke kommer med hash til ham fordi jeg ikke selv vil have noget at gøre med det, fordi hvis jeg først vil stoppe så vil jeg ikke have noget med det hele at gøre" (Bilag 8, 27:11).

"Så bliver han jo lige pludselig sur på mig og min mor bliver sur på mig over at jeg heller ikke kommer med hash til dem, også har jeg en kammerat der bliver sur på mig fordi jeg plejer at hjælpe dem og "hvad fanden skal de lige gøre" og alt det der er bare på mine skuldre på en eller anden måde, så det er sgu svært" (Bilag 8, 27:26).

For Carl er det nemmere at fortsætte sit misbrug, blandt andet grundet sin families afhængighed og på grund af denne stigmatisering. Som han selv forklarer, så bliver det blot værre og uoverskueligt, hvis han ikke fortsætter sin levering (negative reinforcement), som automatisk ville stoppe, hvis Carl selv stoppede sit misbrug og brød den stigmatisering, der finder sted fra det omkringliggende samfund (Bilag 8, 27:40).

Carls mentor Søren, påpeger ligeledes, at Carl har en stor ansvarsfølelse over for sin familie, og leverer hash hertil ugentlig (Bilag 12, 08:40). På trods af at Søren ikke har haft mulighed for at ændre betydeligt på Carls misbrug, har han dog lært Carl at takle sin vrede og øget hans selvkontrol.

"(...) Hvis der er en uven og jeg vidste at han var der, så hjælper han mig med på en eller anden måde at takle den vrede så jeg kan takle det og bruge det en anden gang." (Bilag 8, 32:51)

Dette eksemplificerer Carl ved, at Søren tager fat i ham og går den modsatte vej, og har derved indlært et nyt redskab til at takle vreden, undgå straf samt begå sig socialt (Bilag 8, 33:07). Han har lært, at der er en positiv effekt ved at undgå denne ubehagelige hændelse – negative reinforcement. Derved har det påvirket adfærden positivt, da han oplever, hvorledes en fysisk ubehagelighed kan undgås ved en enkelt handling.

Foruden Søren ses der andre relationer, som Carl har indgået inden for de senere år, såsom hans kæreste gennem tre år og hans syvårige niece (Bilag 8, 36:13). Han beskriver selv, hvorledes specielt kæresten afholder ham fra hårdere stoffer, da hun ikke anser det som værende acceptabelt adfærd:

"Jo det er det, og jeg havde også taget det, hvis ikke det var for min kæreste. Så kunne jeg ikke lade være. Det er lidt på grund af hende jeg ikke tager mere" (Bilag 8, 09:57).

Endvidere er det ligeledes niecen, der fylder Carls tanker, når han overvejer at begå kriminalitet, da han ikke ønsker, at hun skal opleve ham i fængsel, ligesom han selv oplevede sin far som lille. På den måde ønsker Carl at være en positiv social støtte for sin niece. Her fortsætter Carl med at berette om, at niecen er den eneste i familien, han har kontinuerlig kontakt med, og ønsker kontakt med af egen lyst (Bilag 8, 36:16, 36:26, 36:33). Niecen er symbolsk for afholdelsen til at begå kriminalitet, hvor Søren er den Carl ringer til når problemerne hober sig op, hvor Søren's rolle er at berolige Carl, således han ikke foretager uhensigtsmæssige handlinger:

"Hvis jeg ikke havde ham så var det gået galt igen, det er ham der er der når jeg knækker over og noget, så ringer jeg til ham. Hvis han ikke var der så havde jeg smadret det hele optil flere gange." (Bilag 8, 15:16).

På trods af at Søren agerer som Carls mentor kan han, specielt i Carls tilfælde, anses som en nær relation grundet deres flerårige fortid sammen, og ud fra interviewet skabes der et billede af, at Carl

har tre positive nære relationer: Søren, hans kæreste og sin niece. Disse fungerer således også som en social støtte i den familiære relation, som Cullen taler om i sin tredje hypotese (Cullen et al., 1999). Her er således tale om beskyttende faktorer som mindsker recidiv hos Carl.

Igennem Søren lærer Carl nye sociale definitioner af adfærd, og sammen med påvirkningen fra kæresten forekommer der nye reinforcement associations (Burgess & Akers 1966). Foruden den sociale læring påvirker Søren og Carls kæreste til direkte såvel som indirekte kontrol, i form af at de kontrollerer hans færden, og Carl ønsker ligeledes ikke at skuffe disse personer. Den relation der har ren indirekte kontrol, og muligvis den stærkeste form for kontrol, er niecen. Med tankerne på Carls egen opvækst med faderen i fængsel, ønsker han ikke at hun skal have de samme minder om sin onkel, da Carl selv forklarer, at hun er hans et og alt (Bilag 8, 36:16).

De manglende relationer til familien ses ligeledes ved den 29-årige mentee Arne, som kommer fra en økonomisk ressource stærk familie, men hvor selve relationerne har været svage. Han forklarer selv, hvorledes han som ung ingen begrænsninger havde, idet han boede ved sin far, der arbejdede meget. Dette forklarer Arne selv som en af grundene til sit tidlige misbrug som 13-14-årig, og frem for at give Arne opmærksomhed, kompenserede faderen med at give ham penge:

"(...) min far han er direktør i [REDACTED] så han var aldrig hjemme så jeg blev sådan rimelig hurtig voksen igennem alt det huslige og alle sådan nogle ting der, og så startede jeg så mit misbrug der som tretten, fjorten år, og så den eneste måde han ligesom kunne gøre det godt på, og det er det også den dag i dag, det siger han også, han har altid været sådan, at så betaler han sig ud af det, hvor at så går jeg bare ud og fyre den af. Og det er det jeg har lagt over i mine piger, hvis nu jeg ikke har været der til noget, så betaler jeg bare for alt muligt sygt legetøj, altså så har jeg købt iPad til den store og alt sådan noget der. Så jeg kører akkurat samme spor" (Bilag 6, 08:43).

Det kan siges, at Arne lærte definitioner af kriminalitet gennem sin omgangskreds, grundet Arnes manglende relation og støtte fra faren. Dette opstod således tidligt i Arnes liv, og kan formodes at have optaget meget af hans hverdag, over en længere periode, men samtidig har han også taget nogen af disse tillærte færdigheder med, i relationen til sine egne børn (Akers, 2011).

Vennerne var i Arnes tilfælde den nære tilknytning og relation, som han ikke umiddelbart kunne finde ved familien. Den manglende familieære tilknytning bevirkede at Arnes værdier og normer blev indlært gennem interaktioner med andre afvigende unge. Arnes egen definition af sin adfærd

og moral blev dannet i denne sociale gruppe, som videreførte hans kriminelle karriere ind til bandemiljøet. Ifølge Burgess og Akers har alle disse faktorer haft stor betydning for Arnes videre udvikling, ligesom han har besiddet en overvægt af risikofaktorer, som Cullen også omtaler i sin tredje dimension af social support (Burgess & Akers, 1966; Cullen et al., 1999).

Da Arne grundet sit etablerede misbrug skyldte 100.000 kroner, betalte faderen disse, og Arne mærkede ingen konsekvens af dette (Bilag 6, 09:52). Han manglede indirekte og direkte kontrol fra sine nærmeste, hvilket gjorde, at Arne intet havde at miste ved sine handlinger og ikke mærkede konsekvenserne af dem. Hvor der således burde have opstået positive punishment, forekom der ingen (Akers & Jennings, 2009). Udeblivelsen af denne forklarer Arne selv som årsagen til fortsættelsen af sin kriminelle livstil (Bilag 6, 09:52).

Dette ændrede sig, da han ønskede at få Hanne som mentor efter sin sidste afsoning. Grundet Arnes egen selvransagelse under afsoning, blev der indgået dialog med familien vedrørende fortidens problematikker. Hanne bidrog med støtte og hjælp efter Arnes løsladelse, der bevirkede, at Arne er forblevet kriminalitetsfri. Denne støtte forekom i mange dimensioner, blandt andet gennem samtaler om vold, stofmisbrug, kærester, økonomi, fritid, fester og ændring af perspektiv (Bilag 6, 04:51, 05:05, 06:44, 10:43, 18:20, 23:38)

*Hun har støttet og gjort sådan, at jeg faktisk kan se meningen i livet igen og få livet tilbage igen (...)
Alt det der sort der, jeg var meget sådan at jeg vendte tingene hele tiden og drejede det, hvis der var
noget der blev sagt noget og det gjorde hun jo sådan at jeg kunne se positivt på det i stedet for. Så
det er der hun har væltet mig fuldstændig i forhold til hvordan jeg var før og så den jeg er i dag.
(Bilag 6, 36:30)*

Foruden dette har Hanne fået Arne til at reflektere over sine valg vedrørende partnere, da Arnes fortid inkludere kærester med en del problematikker eller misbrug (Bilag 6, 32:06).

Endvidere har Arnes mor øget fokus på ham. Dette ses ved direkte kontrol, i form af at hun ringer til ham i weekenderne, eller hvis hun finder et af Arnes opslag på Facebook mistænksomt. Hun tjekker op på ham, da hun besidder en frygt for, at Arne vil vænne tilbage til sit gamle misbrugsmønster og kriminelle adfærd (Bilag 6, 29,36; 30:10). Gennem åben dialog har Arne derved fået den sociale kontrol og sociale støtte fra en af sine familiære relationer, som han manglede i sine ungdomsår efter forældrenes skilsmisse. Denne sociale kontrol kan bidrage til, at

han nu er velvidende om den skuffelse hans forældre, søster og børn vil gennemgå, hvis han genoptog sin kriminelle livsstil. Ifølge kontrol teori er en af de største faktorer, der påvirker kriminel adfærd en lav selvkontrol (Gottfredson & Hirschi, 1995). Her forklarer Arne selv hvorledes han har deltaget i Anger Management for at styre sit temperament, og dermed sin selvkontrol (Bilag 6, 34:50).

8.2.3 Opsummering – Del I

Igennem det foregående analyseafsnit, er det blevet klarlagt, at der for et vellykket mentorforløb er brug for en velfungerende relation imellem mentor og mentee - dette ytrer alle de adspurgte informanter. Denne velfungerende relation ses endvidere tydeligt i mentees udtalelser, idet flere ytrer, at de har den bedste mentor, hvortil de forklarer, at forløbet ikke havde lykkedes i samme omfang med en anden end den tildelte mentor (Bilag 3, 19:24, Bilag 4, 19:47, Bilag 8, 20:14). Dette uanset om den tilknyttede mentor har været tildelt igennem Kriminalforsorgen eller ej.

Endvidere er relationen essentiel, idet mentoren skal agere som en positiv rollemodel samt fungere som en social støtte for menteen, hvorfor det ligeledes er væsentligt, at menteen i større eller mindre grad kan identificere sig med sin mentor. Starten på en kriminalitetsfri hverdag begynder således angiveligt igennem relationen mellem mentor og mentee, hvor menteen fortsætter sin kriminalitetsfrie tilværelse grundet de nye positive eller nuværende forstærkede relationer, der er skabt sideløbende eller efter mentorforløbet. De relationer mentees skaber i samarbejder med mentoren, kan dermed være en faktor for en fortsat kriminalitetsfri hverdag.

Foruden nye definitioner af adfærden, som indgår i den sociale læring, forekommer der ligeledes en social kontrol fra mentees nærmeste, for de af mentees, der har positive relationer tæt på sig. De nye eller forstærkede relationer medfører, at den enkelte har mere at miste ved at begå kriminalitet, samt at handlingen ikke anses som værende acceptabel af den nyetablerede omgangskreds. Idet en ny omgangskreds bevirker nye former for accept og normer, som også Goffman taler om. Hvad der betegnes som afvigende adfærd i en social arena, er ikke nødvendigvis afvigende i en anden. Endvidere kan menteen have svært ved at løsrive sig fra de grupperinger, som det denne interagerer i. Når en mentee således ønsker, at løsrive sig fra den gruppetilhørighed, denne har, om end det er fængselsmiljøet eller det kriminelle miljø uden for fængslet, kan det forekomme svært for den pågældende, idet det dels er svært at løsrive sig fra en gruppering, og dels er svært at acceptere dem. Mentee vil her kunne opleve en identitets-ambivalens. Mentoren kan således være behjælpelig med,

at skabe gode relationer for den pågældende mentee, således at denne på sigt kan komme til at opleve sig selv som ikke stigmatiseret (Goffman, 1963:131).

En problematik der kan opstå, når der arbejdes med relationsarbejde kan være, når forløbet skal afsluttes. Hvor Iben beretter om, at det er væsentligt, at hendes mentees ikke bliver afhængige af hende og at dette samtidig kan bevirke, at forløbet har været vellykket (Bilag 13, 32:36, 33:00), har det været anderledes for Thorkilds mentees, der alle tre beretter om, at de ikke kan undvære Thorkild i deres liv, og at han efter endt forløb stadig vil være en væsentlig relation for dem (Bilag 3, 02:51, Bilag 4, 13:01, Bilag 5, 20:14). For Stefan der er afsluttet, er dette allerede en realitet og han virker taknemmelig for, at Thorkild stadig er i hans liv (Bilag 4, 13:01).

8.3 Analysedel II - Udvikling

Den anden analysedel omhandler udvikling og har derved fokus på mentees udvikling som forekommer under mentorforløbet. Her vil mentees egen oplevelser og begrundelser for denne udvikling, blive inddraget samt mentorens syn på udviklingen og hvorledes denne ser sig selv og sit arbejde i forhold til mentees udvikling.

8.3.1 Mentorens rolle i den personlige udvikling

Udviklingen hos mentee sker i form af personlig udvikling, hvor mentee oplever selvindsigt, forståelse for sin kriminalitet og lærer at sætte sit liv i et andet perspektiv. Udvikling er et fælles træk blandt specialets gennemførte interviews, hvor alle mentees selv oplever en udvikling i et vis omfang. Da mentees udvikling forefindes meget individuelt, forekommer der ligeledes en variation af omfanget af udviklingen, hvor meget mentor har bidraget til udviklingen, samt på hvilke områder udviklingen forekommer. Dette ses blandt andet ud fra mentoren Ibens besvarelse, da hun får spørgsmålet om, hvorvidt hun har oplevet en mentee, hvor der ingen udvikling forekom:

"Der har altid været en udvikling på en eller anden måde. Det har der. Altså det kommer jo også an på hvad er målet. Er det mit mål, er det deres mål og hvad er udviklingspotentialet (...)" (Bilag 13, 30:39).

Som Iben forklarer, så tages der hensyn til det individuelle udviklingspotential, dertilhørende individuelle mål for mentee og muligvis mentorens mål for mentee. Mentees udvikling er et fælles sigte for mentoren samt mentee selv at opnå. Foruden udvikling ville mentorforløbet forekomme meningsløst.

Som det fremgår af analysedel I, så forekommer relationer essentiel for mentees vej ud af kriminalitet, grundet blandt andet den sociale læring mentoren bidrager med. Dette er ligeledes gældende for mentees personlige udvikling – selvindsigt, perspektivering og reflektering med udgangspunkt i mentees fortid, nutid og vigtigst fremtid.

"(...) jeg er netop nu i gang med en mentaliseringsuddannelse, og det er i hvert fald noget af det jeg synes er rigtig, rigtig spændende. Fordi det er også ofte det de ikke har fået med. De har jo manglet nogle, hvis for eksempel forældrene ikke har været der, den der spejling, og blive mødt i det humør

de nu har været i, så det der med at vise dem, at "jeg ser altså anderledes på tingene end du gør" og det synes jeg giver rigtig god mening i det arbejde her." (Bilag 13, 22:40).

Ud fra ovenstående citat fra Iben ses det, hvorledes paralleller kan drages fra første analyse del omhandlende relationer eller manglen på samme. De svage eller manglende relationer har resulteret i, at der kan forekomme mangler i den sociale læring i forhold til, blandt andet at kunne se bestemte situationer ud fra et andet perspektiv end deres eget. Med udgangspunkt i Burgess og Akers (1966) kan det derved ses, hvorledes Iben påvirker sin mentee igennem social interaktion. Hun benytter sig selv som en rollemodel, hvoraf adfærden kan imiteres af mentee, da fordelene for denne adfærd opvejer ulemperne. Foruden dette ses det, hvorledes Iben lærer mentee at udvikle sig psykisk ved at se samme situation fra flere vinkler. Hun har således igennem social læring gjort brug af sine og samfundet normative normer til påvirkning af mentees normative definitioner, og derved ændre bestemte indlærte normer og mønstre. I dette tilfælde kan udviklingen af mentees tankegang og mønstre ske gennem den interaktionelle dimension. Mentees direkte interaktion med Iben, påvirker denne og udsættes herigennem for normer, mønstre og værdier, der fremover kan medvirke til en kriminalitetsfri hverdag. Igennem nye definitioner af normer og mønstre samt forstærkning af positiv adfærd forekommer social læring (Akers, 1985; Burgess & Akers, 1966). Måden hvorpå denne ændring indlæres ses yderligere i nedenstående citater fra Iben:

"Men hvis jeg siger det er forkert, det virker jo ikke. Jeg er nødt til at have dem ind og så mærke efter det jeg siger "nårh, der kunne godt være en anden måde at se tingene på". Så er det der, der sker udvikling og så kan man komme videre. Jeg kan ikke udvikle dem, hvis det bare er mig der siger "ved du hvad kammerat, prøv nu lige at lade være med at gøre det der en anden gang". Det giver ikke så meget mening." (Bilag 13, 28:04).

"(...) De skal mærke efter, fordi det er ikke mig der kan skabe udviklingen, det er dem selv. Jeg kan spejle dem, og jeg kan gøre dem opmærksomme på, at man måske kunne se det på andre måder, eller agerer på andre måder, og det er jo også noget af det jeg spørger ind til, når jeg er sammen med dem: "Var der noget du kunne have gjort i stedet for?" Så er det jo ikke fingeren, hvor jeg siger: "Det var forkert det der!" Men jeg får dem til at reflektere. Dem der kan hvert fald" (Bilag 13, 28:30).

Hvis der sker en form for positiv ændring, medvirker dette til, at mentee bedre kan reflektere sin adfærd og handlinger ud fra andres perspektiver. Dette påvirker således mentees ”definitions” (Akers & Jennings, 2009). Dette vil sige, at der kan forekomme ændringer i de specifikke definitioner, som er menteens egen personlige holdning og forståelse af en bestemt handling. Det kan antages, at der altid vil forekomme positive eller neutraliserende definitioner ved bestemte former for adfærd og handlinger, hvilket vi anser for en normalitet blandt menneskeligt adfærd. Målet er herpå dog, at de positive og neutraliserende definitioner forekommer i mindre strækning ved mentee end før. Dette kan eksemplificeres ved Carl, hvor hans mentor Søren forklarer:

”Jeg tror det har en virkning og en effekt på ham i forhold til, at jeg kan måske ikke rykke så meget på ham med hans misbrug, men i forhold til, at han møder op til de instanser, han nu engang skal til møde hos, og i forhold til at han på sigt kommer til selv at tage ansvar for de ting, som at betale regninger, komme til møde hos læge og sådan nogle ting der, i stedet for bare at lade det ligge, og ikke kan overskue det, det er i hvert fald mit mål, at jeg kan lære ham det, eller give ham nogle redskaber til, at han kan komme til at fungerer bedre i samfundet. Men i forhold til hans misbrug, det har jeg overhovedet ikke kendskab nok til, det er derfor jeg har bedt om at få koblet en misbrugskonsulent på. Det er sådan set det, jeg kan gøre i forhold til det, tænker jeg lige nu og her.”
(Bilag 12, 18:04).

Som der redegøres for i analysedel I, så forekommer der ligeledes en udvikling af Carls adfærd og hans handlen ved optakt til voldelige episoder (Bilag 8, 33:07). Dog ses det hvorledes hashmisbruget er en svær faktor at ændre, grundet Carls afhængighed samt hans egen og hans families neutraliserende definition af brugen heraf. Det kan her antages, at Carl startede med en neutraliserende og muligvis positiv definition af hash, men grundet hans nuværende misbrug, er dette ikke blot en definition, men starten af en hashpsykose grundet afhængighed (Bilag 8, 31:55) (Burgess & Akers, 1966).

Når der ses på eksemplerne fra Iben såvel som Søren, så ses der hvorledes det lykkedes mentorerne at få mentees til at reflektere og perspektivere over deres handlinger og adfærd. Dette er medvirkende til at forebygge eller mindske en given kriminel episode i fremtiden. Dette ses for eksempel ved Carl, der bevist undgår bestemte personer på gaden, hvor han har kendskab til, at dette ville ende i en voldsepisode (Bilag 8, 33:07). På trods af Carls mangelfulde

korttidshukommelse, husker han dog de tillærte redskaber fra Søren, som viser Carls udvikling af selvkontrol (Gottfredson & Hirschi, 1995).

Den personlige udvikling kan ikke kun sættes i henhold til social læring og kontrolteori, men kan også sættes i henhold til stigma. Mentoren hjælper med at udvikle sin mentee i en retning, hvor denne bliver i stand til at løsrive sig fra det miljø, som denne interagerer i. Denne løsrivelse kan føre meget ambivalens med sig, da menteen er vant til at have en gruppetilhørighed, hvor denne ikke er stigmatiseret (Goffman, 1963). Mentoren kan således hjælpe med at skabe en udvikling, der på sigt kan få menteen til ikke længere at føle sig stigmatiseret af samfundet. Samtidig kan mentoren give sin mentee en forståelse for, at det er det kriminelle miljø, der er den forkerte.

"Så der prøver hun at skifte billedet på, at de vinder, hvis jeg kommer ind og sidde, og nu er det mere at sidde og snakke om det (...)" (Bilag 6, 06:44).

Mentoren Thorkild bruger ikke kun sin faglige baggrund, når han skal skabe udvikling hos sine mentees. Han bruger i særdeleshed også erfaringer fra sine egne ungdomsår, idet han her selv har befundet sig på kant med loven (Bilag 9, 02:45). "(...) Jeg bruger meget mig selv, fordi det giver mening" (Bilag 9, 06:51). Dette vil der forekomme en nærmere beskrivelse af under analysedel IV - Respekt.

Iben bruger modsat Thorkild ikke meget af sig selv i sit arbejde. Hun holder sit arbejdsliv og sit privatliv adskilt (Bilag 13, 17:35). Hun mener dog heller ikke, at det spiller nogen rolle i sit arbejde, at hun ikke giver noget af sig selv:

"Men ved I hvad, jeg tror forskellen er, at for dem er det ikke vigtigt, for dem er det faktisk ikke vigtigt, fordi de er så fyldt op af deres egne ting, at mit liv har så lille en betydning, selvom jeg gør en stor forskel for dem." (Bilag 13, 18:29).

Hun forholder sig således mere til den enkelte og forsøger i stedet at give sine mentees redskaber til, hvordan de kan udvikle sig, uden at hun inddrager sig selv i arbejdet. De to mentorers måde at arbejde på, kan således synes som større radikale forskelle.

Når Thorkild skal lærer sine mentees at kende, starter han med at lave en validering, hvor menteen skal fortælle om sig selv og den måde denne finder sammenhæng – hvorfor er han endt, hvor han er endt? Sammen finder de således ud af, hvordan menteens situation er, og hvordan de sammen kan komme videre (Bilag 9, 08:12). Derved forsøger han at yde social støtte og give sine mentees redskaber til at komme videre og udvikle sig i en kriminalitetsfri retning.

"Jeg faciliterer hvert fald en anden vej og en alternativ måde at leve på, og det er jo dem selv der skal gøre det her, så min opgave er at understøtte, og de kan se meningen med det de gør, og jeg laver også tit snublemål for dem, når vi starter (...)" (Bilag 9, 08:59)

På trods af at arbejdsmetoderne ved disse to mentorer er forskellige, ligger arbejdstilgangen, kernen og målet herfor ikke langt fra hinanden. De to nedenstående citater, viser hvordan Iben arbejder med sine mentees:

"Jeg er bevidst om, at når vi er nogle steder, så er det vedkommende det handler om, det er ikke mig de skal snakke med, selvom vi står oppe på jobcenteret (...)" (Bilag 13, 19:22)

"(...)Jeg prøver at trække ham over i den der mentaliseret tilgang, så han ligesom kan se: "Jamen jeg tænker jo anderledes end han gør, og det er okay" (Bilag 13, 22:26).

Selvom de to mentorer arbejder forskelligt, har de et fælles sigte; at yde social støtte og hjælpe den pågældende med at facilitere en ny og bedre måde at leve på – uden kriminalitet. Hanne, Ulrik og Søren har samme sigte, men bevæger sig i spændingsfeltet imellem Thorkilds tilgang og Ibens tilgang. De er således alle bevidste om at overføre forskellige former for kapital igennem tillidsfulde relationer, som Cullen taler om i sin teori omkring social support (Cullen et al., 1999). For Thorkild især, er der tale om en ekspressiv dimension, hvor anvendelsen af en nyetableret relation, skal bruges som et middel til at skabe nye og bedre mål for den pågældende mentee og de følelser og frustrationer, der er forbundet hermed (Cullen et al., 1999; Cullen, 2011). Længere mod den måde, som Iben arbejder på, kan Cullens fjerde dimension sættes i henhold. Denne omhandler de uformelle relationer, eksempelvis som værende støtte fra Kriminalforsorgen. Alle mentoren har dog det tilfældes, at de fungerer som en voksen relation til menteen, der er ansat til at støtte dem i en positiv retning, som Cullen ligeledes taler om i sin sjette hypotese (Cullen, 2011).

I forhold til social læring forekommer der ligeledes dimensioner af ”imitation” ved begge mentorer. Da der ikke forekom en mulighed for et interview med Ibens mentee, tages der udgangspunkt i hendes udtalelser, hvorved der kan antages at forekomme imitation i forhold til hendes synspunkt og tankegang ”(...)så han ligesom kan se ”jamen jeg tænker jo anderledes end han gør, og det er okay” ”(Bilag 13, 22:40). Som beskrevet i starten af denne analysedel redegør Iben for, hvorledes hun ønsker, at menteen skal udvikle en større forståelse og ageren i forhold til andre og andres følelser. Endvidere lærer hun mentee at begå sig socialt i de relevante institutioner, hertil kan det antages at denne mentalisering og adfærd imiteres af mentee (Burgess & Akers, 1966).

I forhold til Thorkild ses en direkte imitation af adfærden i forhold til træning. Dette ses ved både Peter og Stefan, hvor deres træning først er indtruffet efter mødes med Thorkild (Bilag 3, 11:54, Bilag 4, 02:12).

8.3.2 Udvikling igennem relation

Sørens måde at arbejde med sin mentee Carl på, har en speciel dimension. De to har kendt hinanden siden Carl var ti år (Bilag 12, 01:52), og sammen har de en lang historik. Carl har blandt andet været i aflastning hos Søren og hans kone. De har således forsøgt at skabe et familiært miljø, der lægger sig op af Cullens tredje hypotese omhandlende støtte igennem familiære relationer, for at skabe en positiv udvikling for Carl. Dog ligger Sørens roller i dag mere op af Cullens sjette hypotese, som det også blev beskrevet i det foregående afsnit (Cullen et al., 1999; Cullen, 2011).

Carl har siddet i fængsel tre gange for vold og trusler (Bilag 8: 13:35) og har også en fortid med flere former for narkotika (Bilag 8: 07:56). Tiden med narkotika fandt blandt andet sted, imens Carl boede i aflastning hos Søren og hans kone. De følte sig således nødsaget til at sige sit job som aflastningsfamilie op (Bilag 12: 04:42, 25:07).

Hos Carl er der sket en udvikling igennem mentorforløbet. Han har selv bedt om at få Søren som mentor og er, ud fra Sørens udtalelser, velvidende om, at narkotika er uacceptabelt i Sørens nærvær. Ikke desto mindre, er Carl fortsat hashmisbruger, samt begår lovovertrædelser ved sit forbrug samt videresalg af hash. Det sidste for at finansiere sit eget misbrug:

”Ja, jeg begår ikke en masse kriminalitet for at få råd til min hash, jeg sælger hash for at få råd til det, så det har jeg styr på, jeg har ikke haft brug for kriminalitet. Selvfølgelig har jeg kammerater, der

laver det, og jeg har også nogle ting hjemme i min lejlighed, som jeg sælger videre og sådan nogle ting. Men jeg går ikke ud og laver noget.” (Bilag 8, 11:56).

På trods af at Carl og Søren har haft en mangeårig relation, har relationen været diskontinuerlig gennem årene, grundet Carls misbrug og kriminalitet:

”Jamen Carl, han er omkring tyve år i dag, så det må være fire- fem år, hvor vi har haft sporadisk kontakt over facebook, og når jeg har mødt ham, men ikke professionelt.” (Bilag 12, 03:52).

”Så cuttede jeg simpelthen, faktisk fra dag til dag mit arbejde, og samtidig blev han også smidt ud fra skolen, så det var et ordentlig kaos, der var for ham i løbet af en uges tid, hvor han blev smidt ud af skolen, og jeg opsagde mit job på ham der, eller det gjorde vi som aflastningsfamilie.” (Bilag 12, 04:42).

Endvidere har Carl haft andre primære relationer, der har påvirket hans adfærd og adfærdsmønstre op igennem hans opvækst. Dette har medført, at på trods af at den nære relation til Søren er skabt tidligt i Carls liv og har forløbet sig over en længere periode, er den sociale læring sket andetsteds fra. Grunden til dette er, at Søren hverken forekom som Carls nærmeste relation, eller den person Carl sås oftest sammenlignet med sine andre relationer. Ved at interagere med andre med afvigende adfærd, sin familie og sin vennekreds, lærte Carl disses holdninger og mønstre for kriminalitet samt hvad der blev anset for acceptabelt adfærd (Akers, 1985; Akers 1994). Dette forblev uændret igennem Carls opvækst. Det kan formodes at Carl gennem sin opvækst har haft manglende indirekte og direkte kontrol fra sin familie, da den eneste indirekte kontrol formodes at være foretaget af aflastningsfamilien (Gottfredson & Hirschi, 1995). Dette har sin relevans at inddrage, da Carls fortid, relationer og misbrug ligeledes har betydning for hans udvikling og Sørens mål:

”(...) i forhold til at han møder op til de instanser, han nu engang skal til møde hos, og i forhold til at han på sigt kommer til selv at tage ansvar for de ting, som at betale regninger, komme til møde hos læge og sådan nogle ting der, i stedet for bare at lade det ligge, og ikke kan overskue det, det er i hvert fald mit mål, at jeg kan lære ham det, eller give ham nogle redskaber til, at han kan komme til at fungerer bedre i samfundet.” (Bilag 12, 18:04).

Hvad målet for Carls mentorforløb er, er os uvidende, dog giver Sørensen udtalelse vedrørende sit mål for Carl og en indsigt i Carls nuværende færdigheder. Selvom Carl har et større misbrug af hash, forekommer der som tidligere nævnt en udvikling.

8.3.3 Mentees oplevelser af sin udvikling

Der er et fælles træk blandt størstedelen af de interviewede mentees, at de ikke oplever eller har oplevet social støtte fra deres familiære relationer i henhold til at skabe en positiv udvikling. Flere af de adspurgte, fortæller således om turbulente familieforhold, ophold på institutioner og forældre i misbrug. De har således været i risikogruppen for at udvikle en kriminalitetspræget tilværelse (Cullen et al, 1999). Endvidere har de ligeledes fået indlært sociale normer, der anser kriminalitet som værende acceptabel, mere end uacceptabelt (Akers 1985; Akers 1994).

Blandt andet fortæller Stefan, at hans kriminalitet begyndte, fordi han boede hos sin far, der selv var kriminel (Bilag 4, 22:47, 22:50). Faren lærte ham at begå kriminalitet, ligesom stofmisbruget også blev etableret grundet ham. Stefan har været igennem en stor personlig udvikling i sit mentorforløb og har fået en ny måde at tænke om forholdet til sin far på:

"Og jeg ved ikke om jeg er interesseret i at få kontakt med ham her det næste stykke tid, fordi nu er jeg endelig på vej videre, og vi har altid været gode til, mig og min far, til at gejle hinanden op til at lave alt muligt lort, hvis det er vi har manglet penge og sådan noget der, og jeg er bare bange for, at jeg får svært ved at sige fra overfor ham, hvis det er, at han spørger om min hjælp til et eller andet. Så vil jeg sgu næsten heller bare lade være med at have kontakt med ham, fordi lige nu er det sgu mig, der har brug for at komme videre i livet, det er sgu mig, der har brug for en succesoplevelse og sådan noget der, så kan det ikke nytte noget, at jeg skal begynde at gå og tænke på hvad alle mulige andre folk de laver." (Bilag 4, 06:11).

I henhold til Stefans udvikling i måden at tænke på sin kriminalitet, er der også sket store forandringer. Det handler for Stefan ikke om den straf, han kan risikere at få ved at begå kriminalitet, men nærmere om de personlige konsekvenser:

"Det er egentlig mere tanken om, at jeg ikke gider tilbage til det lort jeg har været i, og jeg er glad for der hvor jeg er nu, at jeg kan stå op hver morgen, og jeg kan tage afsted, at jeg kan passe det, der

kan passes, og ja at jeg ikke kommer hjem til en lejlighed der er raseret, eller folk de har været der og sparket døren ind, fordi man skyldte dem nogle penge(...)" (Bilag 4: 20:48)

Det samme gør sig gældende ved Peter. Hans udvikling er ligesom Stefans den altoverskyggende faktor for at fastholde sig ude af kriminalitet:

"Straffen det er ingenting. Det er egentlig bare fordi jeg er kommet så langt, at det ville være dumt for mig at gøre det" (Bilag 3: 26:13)

Samtidig var Peter svært påvirket af den livsstil han førte. Han beskriver selv, at han ikke forstod noget og at han ikke kunne skelne imellem hvad der var rigtigt og forkert og hvad der var fantasi og virkelighed, ligesom han ikke kunne kende sin egen mor (Bilag 3, 22:20, 23:07). Ligeledes har Peter været fanget i et miljø, som det har været svært at bryde med. Derved har han også valgt, at flytte fra det miljø han befandt sig i (Bilag 3, 24:11). Hertil kan det siges, at Peter har befundet sig i et miljø, hvor han ikke er blevet stigmatiseret fra miljøet, men fra omverdenen. Når Peter bryder med miljøet, vil han opleve en stigmatisering fra dem, fordi han bryder med det, der er normalt i den sociale arena (Goffman, 1963). Her har Thorkild, som Peters mentor, hjulpet med at vende stigmatiseringen, gennem positiv selvudvikling.

Ligesom Stefan, blev Carl også introduceret til kriminalitet igennem sin far, der ud over kriminaliteten har et massivt misbrug:

"Jamen første gang jeg var ude at stjæle, det var med min far som otteårige. Vi lavede nogle knæk, og jeg skulle holde vagt. Stille og roligt. Det begyndte så bare at udvikle sig derefter. Altså jeg laver ikke noget, og har ikke lavet noget siden jeg var en femten seksten år gammel, så det er god stil." (Bilag 8, 10:59).

Farens sociale støtte, bestod således i at hjælpe Carl med, hvordan han skulle begå kriminalitet. En social støtte, der ikke har haft nogen positiv indvirkning på Carls udvikling. Dog har Carl brudt med denne del af den sociale arv og fortæller, at han ikke har begået denne form for kriminalitet siden han var 15-16 år (Bilag 8, 10:59). Han fortæller dog senere, at han efter sin afsoning som 18-årig har siddet inde tre gange siden for vold og trusler (Bilag 8, 13:35). Carl har som tidligere nævnt

ligeledes stadig et massivt misbrug af hash, som han ud over at ryge selv, også køber og sælger til anden side, for at være i stand til at finansiere sit eget misbrug (Bilag 8, 11:24).

Den mærkbare udvikling, som der ses på flere af de andre mentees, er grundet Carls udviklingspotentiale ikke ligeså tydelig ved ham. Han har lagt en del af sin kriminalitet bag sig, men begår i en vis omfang stadig kriminalitet og har ikke i sinde at stoppe med dette (Bilag 8, 28:35). Han beskriver selv, at han bliver nødt til det ellers *”så knækker mit hoved”* (Bilag 8, 28:41):

”(...) ligesom folk der hele tiden skal have telefonen på sig, der har jeg også en klump hash på mig hele tiden. Ellers bliver jeg sindssyg, det er hundrede.” (Bilag 8, 29:09).

8.3.4 Selvhjulpne mentees

Mentoren Ulrik forklarer, hvorledes hans mentee Mads er meget selvhjulpnen (Bilag 11, 11:50), hvilket kun blev bekræftet under interviewet med Mads selv. I forlængelse til dette kunne der opstå undren over, hvorfor Mads er en del af mentorordningen, da han efter endt afsoning ikke har haft brug for Ulrik i samme omfang som andre interviewede mentees. Først og fremmest hjalp Ulrik Mads med at finde uddannelsesmuligheder, hvilket dog var inden Ulrik var ansat som mentor (Bilag 11, 08:41). Foruden dette har Ulriks opgaver som mentor hovedsagligt været sparring i forhold til aktiviteter i fritiden, lærepladser og at komme op om morgenen (Bilag 11, 14:41, 13:11). I forlængelse til dette kan det ligeledes ses ud fra interviewet med Mads, da han får spørgsmålet ”Hvad bruger du hovedsagligt Ulrik til?”:

”Lige pt har der ikke rigtig været noget, fordi jeg har styr på det meste af det selv.” (Bilag 7, 02:53).

”Men ellers så er det sådan noget med at søge læreplads og så videre og finde læreplads, det hjælper han lidt med.” (Bilag 7, 02:58).

Endvidere forklarer Mads, at han ikke anser Ulrik for at have en betydning for sit syn på sin begåede kriminalitet. Grunden til dette er, at Mads selv har erfaret, at hans handlinger var uacceptable, hovedsagelig grundet deltagelse i Konfliktråd (Bilag 7, 17:21). Hertil skal der dog pointeres, at dette mentorforløb blot var omkring fire måneder gammelt, da interviewene blev foretaget. På trods af at Mads er selvhjulpnen og kun gør brug af Ulrik i et mindre omfang, så har

Ulrik stadig betydning for Mads' udvikling og afholdenhed fra kriminalitet. Dette forklarer Mads selv i det følgende:

"Det var for at være sikker på, at jeg ikke røg tilbage i noget lort. Det er jo nemt nok at sidde og sige, at man gerne vil ændre sit liv og sådan noget, men der er forskel på at sige det, og så gøre det." (Bilag 7, 03:40).

"(...)Altså jeg har sagt til ham, at jeg har haft lidt problemer med at komme op om morgenen og sådan noget, men så ringer han til mig, og får mig op om morgenen. Hjælper med de ting han nu kan hjælpe med. Så det er som at have en ekstra støtte." (Bilag 7, 14:44).

Ulrik har som mentor hjulpet Mads ved at være en ekstra støtte til at gennemføre uddannelse samt *"de ting han nu kan hjælpe med"* (Bilag 7, 14:44). Omfanget af Ulriks hjælp og støtte er muligvis ikke i så stort et omfang sammenlignet med andre mentorforløb. Dog har mentorforløbet stadig relevans, da Mads anser Ulrik som en ekstra støtte til at afholde sig fra kriminalitet.

Med udgangspunkt i social kontrol, kan det antages, at Mads har valgt en mentor for at sikre sig ekstra kontrol over sine egne handlinger. Han ønsker at holde sig lovydig og denne ekstra indirekte såvel som direkte kontrol, som Ulrik bidrager med, kan sikre dette (Gottfredson & Hirschi, 1995). Mads beskriver Ulrik som sin back up (Bilag 7, 03:22), hans forsikring og støtte til ikke at ende hvor han engang var.

Mads' udvikling ses hovedsagligt i form af sin igangværende mureruddannelse. Hvorvidt han var påbegyndt denne, samt fastbesluttet på gennemførelse af denne uden Ulrik er umulig at vide. Dog bidrager Ulrik med en social kontrol og støtte, således at Mads føler sig sikret og tryk. På trods af at Ulrik muligvis ikke direkte er medvirkende til Mads' udvikling, så er uddannelsen startet grundet ham (Bilag 7, 04:06).

8.3.5 Opsummering - Del II

Igennem det foregående analyseafsnit, var fokus på mentees udvikling, og hvorledes denne gjorde sig gældende igennem mentorforløbet. Herunder var udvikling en fællesnævner igennem alle de gennemførte interviews, idet alle mentees oplevede, at de havde gennemgået en udvikling, ligesom alle mentorerne kunne fortælle om udvikling blandt deres mentees. Det helt centrale hos de adspurgte mentorer har været, at der altid har været en udvikling, men at man også må have sig for

øje, hvad målet er. Eksempelvis fortæller mentoren Thorkild, at man jo sagtens kan blive en god bistanmodtager, hvis dette er målet (Bilag 9, 09:39). På den måde er der altid en udvikling, selvom det i det samfundsmæssige perspektiv ikke altid kan synes som en tilstrækkelig udvikling.

Uanset hvor stor eller lille udvikling, der forekommer ved det enkelte mentorforløb, forekommer der således altid en udvikling. Om end denne udvikling kan forekomme varierende i forhold til den individuelle mentee, da de alle har forskellige baggrunde, muligheder, begrænsninger og mål. På trods af at nogle af mentees opvækst kan anses som værende ens, forekommer de radikalt forskellige i deres person. Hvor den ene mentee har til mål at kunne huske aftaler, har den anden til mål at fuldføre en uddannelse. Uanset den individuelles mål er støtten og læringen til at opnå målet af stor betydning. Mentees udvikling og opnåelse af dennes mål, afhænger hverken udelukkende af mentee selv, eller udelukkende mentor. Der skal her forekomme et sammenspil mellem disse. Selve relationen herimellem bidrager til et samarbejde, hvorigennem udvikling og mål er muligt.

Med udgangspunkt i Thorkild kan det siges, at mentoren frembringer egenskaber hos menteen, som menteen ikke var bevidste om de havde. Udviklingen kan dermed siges, at forekomme fra mentee selv, men sker grundet støtte gennem mentor:

"Men jeg vil også passe meget på med at tage æren, for det handler om, at de kan nogle ting, som de bare ikke er bevidste om. De har alle sammen skoleforløb bag sig, hvor de aldrig nogensinde har følt, at de var gode nok til at være en del af fællesskabet, og de er blevet ekskluderet. "Nu skal du have undervisning et andet sted, for du er ikke var god nok til at være herinde", det har de prøvet hele livet (...)" (Bilag 9, 15:32).

Endvidere er det forskelligt, i hvor stort et omfang mentees gør brug af sin mentor. Der er her forskellige måder at drage støtte og læring til udvikling ved hjælp fra sin mentor. Dog er det essentielle ikke, hvor stort et omfang mentoren benyttes, men at mentoren benyttes i det omfang der er behov for. Hvor nogle mentees har behov for daglig støtte, har andre mentees blot behov for at vide, at der er én, "hvis nu..."

8.4 Analysedel III – Stabilitet

Denne tredje analysedel vil omhandle stabilitet og struktur i menteens liv. Herunder hvorledes disse skabes, hvorfor disse har relevans og hvilken betydning de har for menteens hverdag og vej ud af det kriminelle miljø.

8.4.1 Fra kriminalitet til stabilitet

Efter endt afsoning kan der forekomme mange løse ender for klienten, så som gæld, generel økonomi, kontanthjælp og/eller arbejde/uddannelse. Efter endt afsoning står mentee ofte tilbage med en uoverskuelig gæld i forhold til de retsomkostninger, der var forbundet med deres kriminalitet og dom. Disse elementer kan således tilsammen udgøre en uoverskuelighed for menteen, efter at denne har afsonet sin straf:

"Nej også sådan økonomi, den er ikke så god, når du kommer ud, altså der hjælper hun med sådan at komme i gang med at få søgt tingene, få fat i papirerne." (Bilag 6, 07:38).

"Og det ville jeg også have kunnet, men det der med at du står med den der, så er det gæld til skat, så er det gæld til politiet, og de skal bare have deres penge, og der er også to børn at forsørge, så de hiver alle steder fra (...)" (Bilag 6, 25:15)

Således forklarer menteen Arne, hvad hans mentor hjælper ham med, der således ikke kun handler om hjælp til personlige problematikker, men også til de mere strukturelle og økonomiske ting. Tidligere fik Arne penge fra sin far, der på den måde også hjalp med at finansiere hans misbrug (Bilag 6, 09:34), ligesom hans far også betalte en rockerrelateret gæld for Arne. På den måde mærkede Arne ikke nogen former for konsekvens over sin manglede stabilitet i forhold til sin økonomi, og han blev således mødt af en familiær social støtte, der ikke gavnede ham (Cullen, et al.: 1999).

"Det var hundredetusinde jeg stod og skulle bruge nu og her, og der hævdede han dem inden for et kvarter, de hundredetusind, og har reddet mig mange gange, og jeg mærker ikke konsekvensen af det, og så går jeg måske ud og laver et eller andet igen, så han har reddet mig rigtig mange gange." (Bilag 6, 09:52).

Hans mentor Hanne har på den måde ydet en social støtte for Arne ved at overføre forskellige former for kapital, der har skullet hjælpe, at Arne har fundet struktur og stabilitet i sit nye liv uden kriminalitet. Dette er således fundet sted igennem deres tillidsfulde relation, der blev skabt allerede, imens Arne afsonede en dom (Cullen, et al.: 1999).

Arne er ikke i tvivl om, at Hanne har gjort en forskel for ham. Hvor han før kunne tjene 70.000 kr. på en uge ved at sælge narkotika og inddrive penge herfra, har Hanne lært ham at tænke på en anden og mere sund måde:

"Og det er også sådan noget, jeg snakker meget med Hanne om. Du henter en eller anden person, som du egentlig godt ved ikke har nogen penge, og så stå og gøre et eller andet sindssygt ved ham, altså man skal satsen være brændt af, for at kunne gøre det. Sådan den dag som i dag, der kan jeg ikke, men hvis jeg var helt futtet af, så kunne jeg godt." (Bilag 6, 10:43).

Det liv der venter efter endt afsoning, kan altså forekomme turbulent og uoverskueligt. Ofte kan det måske være svært at finde tilbage til livet, idet mange tidligere klienter også har en ustabil fortid grundet kriminaliteten, manglende eller ustabile sociale relationer. Dette kan ligeledes bunde i, at personen føler sig stigmatiseret og er i ubalance med sin tilsyneladende identitet og sin faktiske identitet (Goffman, 1963). Mentoren kan således være den stabile og støttende relation, som Cullen omtaler i sin sjette hypotese, hvor denne søger at skabe en balance i identiteten og vende menteens stigma (Cullen, 2011). Mentoren Iben forklarer endvidere:

"Jamen jeg synes, at det har rigtig stor betydning, og det har det fordi de har jo ikke haft særlig mange stabile folk omkring sig, og det vil sige, at deres forældre var måske ikke de mest stabile, det kan være kæresten har svigtet, de er blevet fyret fra deres job, der kan være mange årsager, og der kan være mange personer, som har svigtet dem igennem tiden." (Bilag 13, 15:24).

Hertil forklarer hun, hvorledes hun starter med at skabe stabiliteten igennem sig selv – ved at overholde aftaler, og forventer at mentee ligeledes overholder disse. Endvidere hjælper hun med at skabe overblik over deres økonomi, således at de får overblik over det og derved skabe en form for økonomisk stabilitet, der kan antages at medfører en psykisk ro for menteen. Det kan her ses, hvorledes Iben eksponerer sine mentees for sine normer og mønstre, der har sammenhæng i det

kriminalitetsfrie samfund. Mentees eksponeres med andre ord for den normative dimension, hvorved de lære nye værdier og normer for således at skabe stabilitet og struktur (Akers 1985; Akers, 1994).

Det kan altså antages, at mentoren først og fremmest skal lære menteen stabilitet og struktur, for at menteen dernæst selv kan videreføre dette i sit eget liv, skabe balance i sin identitet og vende følelsen af at være stigmatiseret af samfundet (Goffman, 1963). Dette kan understøttes af menteens Stefans udtalelse, da han bliver spurgt om, hvad den største betydning hans mentor har haft:

"(...) Før i tiden når jeg stod op om morgenen, jeg vidste aldrig hvad der ville ske i løbet af en dag, om politiet lige pludselig stod og bankede på døren, fordi jeg skulle anholdes for et eller andet de havde fundet ud af, at jeg havde lavet. Nu kan man jo stå op med god samvittighed, og man ved hvad det er der kommer til at ske. Det hele er jo mere eller mindre planlagt, hvad der skal ske i løbet af en dag, og det er dejligt med noget struktur i hverdagen, det er helt klart noget Thorkild har været med til at få styr på." (Bilag 4, 18:21).

Ligeledes forklarer Stefan, at det er denne stabilitet og struktur, der afholder ham fra at begå kriminalitet igen. Han ønsker ikke at ende tilbage i det liv han havde, da han nyder at stå op hver morgen til et arbejde og atter vende sikkert hjem, til en urørt lejlighed, hvor døren ikke er sparket ind af folk han skyldte penge (Bilag 4, 20:48). Stefan har således også, med hjælp fra sin mentor, brudt med sit stigma fra samfundet - også selvom dette måske har betydet, at han har måtte løsrive sig fra den gruppetilhørighed som han havde i sit kriminelle miljø (Goffman, 1963). Selv fortæller han dog, at han er i gang med at opbygge en ny omgangskreds af sunde relationer (Bilag 4, 08:54).

"Fordi nu har man jo lige pludselig ikke samme interesse som dem længere, og så holder de op med at kontakte en, og jeg har heller ikke rigtig gidet at kontakte dem, fordi jeg er på vej videre og sådan noget, så det glider bare sådan lidt ud i sandet." (Bilag 4, 08:38).

Stefan havde ikke denne positive indstilling til mentorordningen med det samme, men ændrede hurtigt sin opfattelse, da han begyndt at mærke den sociale støtte, som hans mentor Thorkild gav ham:

"Til at starte med, der var jeg sådan lidt skeptisk, fordi der var ingen andre, der skulle begynde at blande sig, hvis jeg skulle få det hårdt og sådan noget der, men jeg kunne også godt se, at nogle af de ting som bliver gjort for en, når man har mentorordning på og sådan noget der, det er jo helt kanon. Inden jeg fik mentor på, inden det var jeg kom i tilsyn inden for kriminalforsorgen, der lå jeg og sov på en tre personers sofa, og så fik min mentor og kriminalforsorgen i samarbejde, de fik så sørget for at jeg fik en cykel, så jeg kunne komme ud og lave lidt, og de fik lov til at finde femhundrede kroner, så jeg kunne gå ud og finde mig en seng over gul og gratis (...)" (Bilag 4, 10:49).

For menteen Mads startede hans kriminelle løbebane blandt andet med, at han ikke oplevede den struktur og stabilitet i sit liv, som han ellers havde været vant til. Han har boet en stor del af sit ungdomsliv på opholdssted, hvor der er nogle faste rammer og strukturer, som skal overholdes. Da Mads var 16-17år, blev han anbragt i egen bolig og begyndte sin kriminelle løbebane:

"Det var faktisk et rent tilfælde at jeg gik ude på gaden, fordi jeg synes det var underligt at jeg måtte være ude efter klokken ni, det måtte jeg jo ikke på opholdsstedet, så jeg vadede rundet der om aftenen, og så lige pludselig, så holdte der en bil ind (...)" (Bilag 7, 09:00).

"(...) Men så stoppede de mig ude på gaden, og sådan noget. Som sekstenårig der vidste jeg jo ikke hvem de var, og så sagde de så om jeg kunne tænke mig at tjene lidt ekstra penge, og dengang var jeg seksten år gammel, og fik syvhundrede kroner om ugen ved kommunen, så jeg tænkte at det ville jeg da helt sikkert gerne, og så startede det med at de gemte hash i min emhætte i min lejlighed, og så skulle jeg bare sælge af det, indtil politiet kom, og tog mig for det og jeg fik en kæmpe bøde og alt muligt. De gav mig en bil at køre rundt i som sekstenårig og så startede det sådan." (Bilag 7, 09:14).

I dag ser hans liv væsentlig anderledes ud. Mads har igennem hjælp fra Ulrik fået skabt en struktur og plan for sit fremtidige liv. Da Mads sad fængslet i et arresthus startede deres dialog om fremtiden, og Ulrik hjalp allerede der med, at Mads kunne finde fodfæste i livet. I dag er han løsladt og er under uddannelse til murer. En uddannelse han allerede startede på under sin afsoning. Men selvom livet ser ud til at forme sig for Mads, så har han alligevel valgt at beholde sin mentor Ulrik som en stabilitet i sit liv:

"Jamen det var noget med, at man kun kan have dem i tre måneder, men så kunne de forlænge den, og det har de vist valgt at gøre, fordi jeg synes det lige var tidligt nok i forhold til, at jeg lige er kommet ud, og der kan jo hurtigt komme nogen ting, det ved man jo ikke endnu, så jeg venter og ser tiden an. Og så er han god nok lige at have som back up." (Bilag 7, 03:22).

"Det var for at være sikker på, at jeg ikke røg tilbage i noget lort. Det er jo nemt nok at sidde og sige, at man gerne vil ændre sit liv og sådan noget, men der er forskel på at sige det, og så gøre det." (Bilag 7, 03:40).

8.4.2 Fra fængsel til Frihed

Inden for fængslets murer, er der for de indsatte en anden forudsigelighed end udenfor, som også mentor og fængselsbetjent Hanne taler om:

"(...) det er jo også noget andet at sidde inde i et fængsel, fordi der er så meget forudsigelighed, og du ved hvordan din dagligdag er opbygget, når du kommer ud igen, så står du helt alene igen." (Bilag 10, 20:05).

Det kan således forekomme svært for klienten, pludselig at komme ud på fri fod, da man samtidig også bryder med den gruppetilhørighed, som er velkendt i fængselsmiljøet (Goffman, 1963). Arne, der er mentee af Hanne fortæller, at det er svært at komme videre og han tror da også, at det er derfor mange opgiver på vejen (Bilag 6, 24:54). Dertil forklarer Arne, at det nemmeste er at begå ny kriminalitet:

"Altså hun har indflydelse på det, men det er også fordi jeg ved godt, hvordan jeg hurtig kan komme ud af den gæld, som jeg har skaffet mig ved at sidde inde." (Bilag 6, 23:31).

"Og det er det hun bliver ved med at holde mig i, så den holder jeg mig i, for jeg ved jeg kan gøre det der på en uge, og så er jeg bare færdig, og så er jeg bare gældfri, og det holder hun mig meget, meget striks i hele tiden, sådan ikke at gå ud og gøre sådan noget eller et eller andet. Så det er pisse svært at leve med en gæld på hundredetusind, som jeg ved jeg kan redde ind på to dage." (Bilag 6, 23:38).

Carl har også flere fængselsdomme bag sig og har både siddet frihedsberøvet i arresthuse og fængsel. Han ser ikke fængselsstraf som et skræmmende eksempel for ikke at begå kriminalitet, men sammenligner det modsat med et opholdssted for voksne mennesker, hvor de hygger sig (Bilag 8, 12:55):

"(...) man kan spise og spille fodbold, og hygge dig som det passer dig, bare man følger de forskellige regler og respekterer hinanden. Det var lidt hårdt som atten år gammel at komme derop helt alene, jeg fik da os nogle skrammer, men stille og rolig." (Bilag 8, 13:08).

Han fortæller endog, at han hellere vil sidde i arresthus end åbent fængsel (Bilag 8, 13:53), da man bare kan passe sig selv og fængselsbetjentene skaber en anden form for struktur og forudsigelighed for klienten (Bilag 8, 13:58). Den struktur Carl mødte i arresthuset, mener han selv var rigtig god for ham (Bilag 8, 14:14).

Den gode relation, stabiliteten og strukturen bærer frugt. Hvert fald hvis du spørger Hanne, der fortæller, hvorledes hun igennem sit arbejde som mentor for en ung, har givet ham bedre forudsætninger for at leve kriminalitetsfrit:

"[Det gør jeg helt bestemt] Da jeg slap den første, der havde han fået arbejde, havde valgt at gå i ekstra misbrugsbehandling, og var helt ude af det. Så han fik lidt et familien Danmark liv som os andre, da jeg slap ham." (Bilag 10, 09:55).

Hanne har således ydet social støtte og overført nye former for kapital til denne mentee, og har lært ham nye læringsprocesser til at fastholde et liv uden kriminalitet. En proces, som Hanne ikke mener kan finde sted under afsoning:

"For så længe de sidder i fængslet, så bliver de præget af alt det lort der er der, det gør de." (Bilag 10, 18:10).

8.4.3 Støtte i praktiske opgaver

Med hensyn til graden af hjælp til at genoprette struktur og stabilitet, er dette meget individuelt fra mentee til mentee. Fra menteen Mads, der har brugt sin mentor til at komme op og afsted om morgenen, er der ligeledes mentorerne Thorkild og Iben, der ofte har ageret som bisidder ved diverse møder:

"Hvis jeg gør en lille forskel for ham, så vil jeg gerne det. Men jeg har arbejde ved siden af, så det er selvfølgelig i det omfang jeg kan. Og ham den anden jeg startede at arbejde med, ham tror jeg altid jeg vil snakke med, ham har jeg heller ikke mere derinde fra, men jeg støtter ham stadigvæk, tager ham med til møder ved Kriminalforsorgen og sådan noget, fordi så kommer han. (...) Så jeg løfter dem ikke, de skal også selv gøre noget". (Bilag 9, 46:22).

"Jeg er bevidst om, at når vi er nogle steder, så er det vedkommende det handler om, det er ikke mig de skal snakke med, selvom vi står oppe på jobcenteret. Jeg kigger på vedkommende, så ved at skabe kontakt den vej igennem. Jeg møder dem i øjenhøjde, jeg finder hurtigt ud af hvor er de henne, og hvad er for eksempel deres interesse." (Bilag 13, 19:22).

Disse to citater er kun et udpluk ud af alle mentorerne, der ligeledes deltager i møder med deres mentees. De er opmærksomme på, hvorledes de bidrager til at skabe struktur for den enkelte mentee ved at deltage til disse møder. Her anser mentorerne det som værende essentielt, at mentee selv er den aktive person i mødet. Herved lærer mentee at videreføre de handlinger selv, som de lærer af mentoren, og kan derved blive mere eller helt selvhjulpen efter et endt mentorforløb. Gennem interaktion med mentoren ved disse møder, udsættes mentees således for bestemte normer ofte over en *længere periode (tidspunkt/priority)*, ofte (frekvens/frequency) samt med deres *mentor(tilknytning/intensity)*, hvor stor en *varighed* mentee bruger kan anses at være individuelt (*varighed/duration*). Ud over at mentee udsættes for mentorens normer gennem interaktionen her i mellem (normativ dimension), påvirkes han, ifølge Burgess og Akers (1966) ligeledes af de fire ovennævnte faktorer.

Carl, der er mentee, fortæller også om den vigtighed, der er ved, at hans mentor Søren hjælper ham med de praktiske gøremål, da han ellers ikke ville få det gjort eller komme af sted til møderne:

"Jamen på grund af at når man skal op om morgenen, hvis jeg for eksempel skal ind til møder, og med de papirer der, regninger og sådan noget, det får jeg ikke betalt, det tænker jeg ikke over, og det er jeg ligeglad med. Jeg tænker bare på at stå og tjene mine penge og så hygge mig." (Bilag 8, 04:08).

"(...) Hvis jeg ikke havde ham, så var det gået galt igen, det er ham der er der, når jeg knækker over og noget, så ringer jeg til ham. Hvis han ikke var der, så havde jeg smadret det hele op til flere gange. Så han er en god hjælp, meget god. Jeg ringer til ham hver gang der er problemer, og hvis jeg skal ind til møder, det kan jeg ikke, jeg kan ikke sætte mig i en bus. Jeg har meget angst omkring det hash jeg ryger, og hvis jeg føler folk de sidder og kigger på mig, og snakker ondt om mig, der har jeg det sådan lidt mærkeligt oven i hovedet, på det punkt der, jeg kan meget hurtig hidse mig op, og så kan der hurtigt blive ballade. Alt det frygter jeg, hvis jeg sætter mig i en bus, så jeg sætter mig aldrig ind i bussen. Så heller ignorere det, og blive derhjemme og have en god dag, så jeg kommer ikke ind til møderne, hvis jeg ikke havde ham. Så det hjælper han mig også meget med." (Bilag 8, 15:16).

Her er Stefan enig. Han har igennem sin opvækst savnet følelsen af, at der var stabilitet og ro omkring ham og at han ikke var nødsaget til at begå kriminalitet, for at skaffe sig penge til dagen og vejen (Bilag 4, 29:06). Her har Thorkild støttet ham i at møde op til diverse møder:

"Det har været til det hele. Både møder på kommunen, han har været med til mine møder på Kriminalforsorgen, han har været med til mine møder på misbrugscenteret. Jamen han har været med til møde på Tamu, og så har han hjulpet mig med at få styr på regninger, og hjulpet mig med at været aktiv hver dag og sådan noget." (Bilag 4, 29:43).

Før Stefan fik sin mentor Thorkild, var der altså ikke denne stabilitet og struktur over hans liv. Stefan havde ingen relationer i sin hverdag, der støttede ham og det førte også til, at han forsømte de aftaler, der skulle hjælpe ham med at få en uformel støtte. Det skabte på den måde kaos og kriminalitet i hans liv:

"(...) Jeg kan godt tage en masse stoffer uden at der sker noget ved det. Det der sker det er jo så bare, at man mister nærmest kontrollen over sig selv, glemmer at møde op til møder på kommunen, jeg har glemt at møde op til møder på Kriminalforsorgen for mange år siden, og jeg ved ikke hvor

mange gange kommunen har haft lukket for min kontanthjælp og sådan noget, fordi jeg ikke har dukket op til møder, fordi jeg har syntes, at det var mere vigtigt at sidde der hjemme og sniffe amfetamin og ryge en masse hash.” (Bilag 4, 31:34).

Det er således også en vigtig faktor for menteen, at dennes mentor hjælper med de praktiske gøremål, såvel som støtte i personlige forhold. Den sociale støtte, der gives i den formelle relation, er således en forudsætning for, at menteen kan få støtte igennem uformelle relationer – herunder eksempelvis bistandsydelser eller hjælp fra Kriminalforsorgen, som Cullen omtaler i sin fjerde dimension af social support (Cullen, et al. 1999; Cullen 2011).

Mentoren Hanne fortæller ligeledes om den støtte, der gives til praktiske gøremål. Hvor det ikke kun behøver at handle om, at menteen skal møde op til diverse møder, for eksempelvis at få sin kontanthjælp, som eksempelvis Stefan taler om, så kan der også være andre bagvedliggende faktorer, der gør sig gældende:

”(…) jamen den første jeg havde, han sad inde for berigelseskriminalitet og et utal af voldsdomme. Han havde et kæmpe temperamentsproblem. Så alt hvor han skulle i kontakt med det offentlige: på jobcenteret, kommunen, skat, i alle de henseender, var jeg med. Jeg agerede lidt tolk.” (Bilag 10, 06:04).

8.4.4 Opsummering – Del III

Igennem det foregående analyseafsnit, var der fokus på stabilitet og hvor væsentlig en faktor det var for menteen, at opleve stabilitet og struktur i sin hverdag. Flere af de interviewede mentees ytrede således, at stabilitet er en væsentlig faktor, og at det ligeledes var en af de ting, som de godt kunne lide ved at afsone deres straf i fængsel og i særdeleshed under afsoning i arresthus. I forlængelse af dette ytrer flere af dem også, at det ikke er straffen, der afholder dem fra at begå kriminalitet igen. For Peter handler det om, hvor langt han er nået (Bilag 3, 21:48, 21:50, 21:52), imens det for Arne handler om at kunne give sine døtre en tryk hverdag (Bilag 6, 31:13) og der derved er for mange omkostninger ved at være kriminel (Bilag 6, 30:58). For Stefan handler det også om, at han ikke vil tilbage til alt det, der slugte så mange år af hans liv og samtidig den uforudsigelighed, der var forbundet med at være kriminel (Bilag 4, 20:48). For Frits mener han at drivkraften ligger i, at han er blevet ældre og tænker på en anden måde (Bilag 5, 19:00). På den måde er det heller ikke selve

fængselsstraffen der er den afgørende faktor for ikke at begå kriminalitet, men mange andre faktorer i den enkelte mentees liv, der spiller en afgørende rolle.

I henhold til analyseafsnittet fortæller en overvægt af de interviewede mentees, at de synes der er kommet mere stabilitet ind i deres hverdag, idet de ikke skal kæmpe med den uforudsigelighed, der er forbundet med at være kriminel. Som beskrevet søger mentoren Iben at skabe stabilitet igennem sig selv ved at overholde aftaler, ligesom både hun og flere af de andre mentorer beskriver, at de er en væsentlig del i arbejdet med at skabe et økonomisk overblik og agerer bisidder til offentlige møder. Ved at agerer bisidder hjælper mentoren dels med, at lære menteen færdigheder i henhold til at overholde møder og samtidig også til at forstå indholdet af disse. Dette i sig selv skaber stabilitet, da det som Stefan forklarede, kan betyde, at der ikke kommer nogen kontanthjælp ind på kontoen (Bilag 4, 31:34).

8.5 Analysedel IV - Respekt

Den fjerde og sidste analysedel i nærværende speciale omhandler respekt, der ligesom de foregående analysedele, er et af de nøgleord, som er gennemgående for de interviews, der er foretaget med mentorer og mentees. Respekt skal forstås som den måde de to parter møder hinanden på, der handler om at møde hinanden i øjenhøjde og med en gensidig respekt.

8.5.1 Mentorens tilgang til sin mentee

Thorkild bruger som tidligere nævnt ikke kun sin faglige baggrund til at hjælpe med at skabe udvikling og gensidig respekt hos sine mentees. Han bruger i høj grad også sine personlige erfaringer, idet han selv har befundet sig på kant med loven i sine ungdomsår (Bilag 9, 02:45). Han ved derved, hvor svært det kan være at skulle vende sig mod det miljø, som man befinder sig i og ændre sit liv. Goffman taler om social- og personlig identitet, der i korte træk omhandler den måde, hvorpå andre oplever det pågældende individ. Det er her væsentligt at møde det oprigtige individ, da denne ellers vil miste fornemmelsen af sin egen identitet (Goffman, 1963).

For Thorkild er det vigtigt, at der er en gensidig respekt, at de møder hinanden i øjenhøjde og at hans mentees får et billede af, at de er ligeværdige:

"(...) hvis der er noget du synes, jeg siger på en forkert måde, eller hvis der er noget du bliver stødt af, så bare kom og sig det. Jeg er også bare et menneske, og vi er ligeværdige, vi er mennesker begge to, vi kan alle gøre fejl, det giver sådan en bestemt fortrolighed og afspejler sig også i engagementet. De kan godt mærke om man vil dem, eller man ikke vil." (Bilag 9, 07:38).

Når det kommer til gensidig respekt, er det også faktor hos Iben "(...)Jeg møder dem i øjenhøjde, jeg finder hurtigt ud af hvor er de henne(...)" (Bilag 13, 19:22). Samtidig er et af Ibens redskaber i sit arbejde, at de ikke behøver at være enige, men at man ikke behøver at være uvenner af den grund (Bilag 13, 37:14). Hun lærer dem således nye sociale normer. Også for Hanne, er respekt og ligeværdighed en af de punkter, som hun fremhæver:

"Nej det er hele fundamentet for det job her. Det er at vi har relationen, og at de har fortroligheden, og de har en oplevelse af, at de kan komme til mig lige meget hvad der er sket. Så jeg er meget anerkendende og åben og rummelig, i forhold til de ting de gør. De behøver ikke at holde noget

hemmeligt for mig. De ved, jeg gør alting af det bedste hjerte, og jeg kan skælde ud, og jeg kan tørre deres øjne når det hele det er noget lort. Så min oplevelser er, at de ser mig som en ekstra mor, og de tænker at når tingene de brænder på, så ringer vi (...)" (Bilag 10, 08:57).

Respekt er derved en væsentlig faktor for at vende mentees liv, idet denne igennem sit liv har mødt stigmatisering fra omverdenen. Mentee har brug for at møde sympati og forståelse fra andre, end det kriminelle miljø, for at vende sit stigmatiserede jeg. Det er således en af mentorens opgaver, at yde den sociale støtte, der kan give mentees en oplevelse af, at denne ikke længere er stigmatiseret af det omkringliggende samfund. En proces der kræver enormt meget arbejde og tid, idet et stigma er langt nemmere at få end at slippe af med igen. Denne del bruger mentoren Ulrik ligeledes - ikke kun i sit arbejde med sin mentee, men også i sit arbejde som værkfører i et arresthus:

"(...) I arbejdet som værkfører, der er der ikke den samme naturlige distance imellem dig, som myndighedsperson, som hvis du har uniformen på. Principielt er det det samme arbejde, og de samme regler vi arbejder under, men fordi man ikke har uniformen på, så gør det ens interaktion og ens relationsarbejde noget nemmere. Det kræver selvfølgelig også, at man tør involvere sig, at man tør give noget af sig selv, et eller andet sted, hvis man vil rykke noget ved dem" (Bilag 11, 02:53).

8.5.2 Mentees oplevelse af respekt

For mentees er det ligeledes en vigtig faktor, at de oplever respekt fra sin mentor, og at de kan mødes som ligeværdige mennesker. Ved at vende teorien om stigma på hovedet, kan der skabes en forståelse for det arbejde, som mentoren har med sine mentees. Mentee har igennem en stor del af sit liv oplevet en ulighed i sin tilsyneladende identitet og sin faktiske identitet. Vedkommende er blevet stigmatiseret og har befundet sig i et miljø, som ikke yder denne form for stigma, fordi det er almen adfærd i det miljø, hvor denne har haft sin færd (Goffman, 1963). Det er, som det tidligere er nævnt, således op til mentoren at vende dette stigma. Dette kan således gøres igennem at vise en gensidig respekt og en forståelse af, at de som mentor og mentee er ligeværdige mennesker:

"(...)han kan se mange ting, han har også prøvet mange ting, da han var ung jo. Han kan godt se hvordan jeg har det, når jeg ringer til ham og siger et eller andet problem jeg har, så kan han godt se det, han kan snakke med på det, han ved det godt. " (Bilag 3, 18:48)

Peter oplever en stor respekt fra sin mentor Thorkild. Han oplever på den måde en social støtte, idet Thorkild trækker Peters problematikker ned på et niveau, hvor han skaber forståelse og inddrager sig selv i sit arbejde. Den samme oplevelse havde Stefan med Thorkild (Bilag 4, 01:36). Ligesom Stefan heller ikke har oplevet nogen form for fordømmelse under sit mentorforløb:

"(...)Thorkild har sin helt egen specielle tilgang til tingene, altså hvis jeg nu kom og fortalte, at "altså Thorkild jeg er sgu ikke holdt op med at ryge hash alligevel, jeg har røget og sådan noget", jamen altså de gange jeg har kommet og sagt det til ham, og jeg gik i misbrugsbehandling, der har han også sagt at "nårh ja, det er ikke fordi jeg er skuffet over at du har gjort det, der er bare andet i livet" og i stedet for at ligge skyldfølelsen over tilbage på en selv, så har Thorkild været god til den der med: "nårh ja, men det kunne måske også være, at jeg kunne have givet dig nogle andre råd", altså at man ikke selv har gået med den skyldfølelse, så har han også lidt taget byrden over på sine skuldre. Det har sgu nok også været en af de ting, der har gjort det nemt at komme videre (...)" (Bilag 4, 19:47)

Frits, der også har Thorkild som sin mentor, oplever ligesom Peter og Stefan, at Thorkild har en tilgang til ham, der ikke ynder nogen form for fordømmelse. Han ytre, at Thorkild opfylder hans forventninger til en mentor:

"Ja det gør han da, det gør han da. Han opfylder også det hele og mere til måske og så, altså han ringer også i sin fritid og om aftenen, og hører hvordan det går ik', i stedet for andre, hvor det kun lige er i arbejdstiden, sådan er det tit og ofte med andre, så der har jeg i hvert fald været heldig." (Bilag 5, 05:59).

Samtidig beskriver Frits også, at han kan mærke at han ligger utrolig meget arbejde i sin rolle som mentor og at det har en god indvirkning på ham (Bilag 5, 06:26).

Thorkild gør ikke brug af negative reinforcement, hvis eller når mentee begår fejl (Bilag 4, 19:47). I stedet gøres der brug af positive reinforcement, i form af ros, når mentees udviser positiv og acceptabelt adfærd. Foruden ros ses den positive reinforcement/forstærkning ligeledes i form af Thorkilds brug af anerkendelse igennem respekt. Dette gør at Peter, Frits og Stefans positive adfærd forstærkes verbalt af Thorkild (Bilag 9, 38:18). I henhold til social læring bidrager disse positive forstærkninger til, at den pågældende adfærd forekommer og vil blive gentaget. Hermed sagt at jo

større værdien er for forstærkning af adfærden, jo oftere forstærkningen af den positive adfærd forekommer samt jo større muligheden for at det pågældende adfærd vil blive forstærket af Thorkild, jo større er chancen for at Peter, Stefan og Frits adfærd og kriminalitets fri hverdag fortsættes. Her opvejer Thorkilds forstærkning i form af social interaktion den nonsociale forstærkning stoffer har kunne bidrage Peter, Frits og Stefan med (Burgess & Akers, 1966; Akers, 1985).

Det er ikke kun Thorkilds mentees, der oplever og mener, at respekt er en vigtig faktor i mentorrollen. Også Carl fremhæver respekt og gensidig tillid, ligesom han fortæller, at han kan tale med Søren om alting (Bilag 8, 19:00):

"Ja, jeg kan stole på ham, at han ikke bare siger det til alt og alle. Man har nogle følelsesmæssige bånd man også kan samle op." (Bilag 8, 19:15).

Carl har haft to mentorer før Søren, som han ikke har haft vellykkede forløb med. Han følte ikke, at han kunne stole på de to foregående (Bilag 8, 19:37), men har en helt anden oplevelse med Søren:

"(...)Han kender mig jo, og ved hvordan han skal tackle mig. Han står ikke og råber mig i hovedet, snerre af mig eller noget, for så ved han godt jeg hakker ham en. Det kunne jeg aldrig finde på at gøre overfor Søren, han er jo mere et familiemedlem eller en kammerat for mig. Jeg kunne aldrig finde på at træde over Sørenes tæer, så vil jeg hellere vende mig om og gå. Sådan har jeg ikke haft det overfor andre (...)" (Bilag 8, 20:14)

Arne oplever også en gensidig respekt og forståelse fra sin mentor Hanne. Han beskriver, at hun møder ham med åbne arme og hjælper ham med at se anderledes på tingene. Dette har både været i henhold til kriminalitet og til Arnes tendens til at vælge typer af kærestes, der ikke har været god for hans udvikling (Bilag 6, 05:06).

"(...)Så der har Hanne ligesom hevet mig op hver gang, inden det gik helt galt for mig, for hun kunne godt se, at nu begyndte jeg at løbe i det spor en gang mere." (Bilag 6, 05:06).

Den sidste mentee der er i spil i nærværende speciale er Mads. Han har ikke haft sin mentor Ulrik særlig længe, men har på den korte tid også en oplevelse af en gensidig respekt. Dette ikke kun under sit mentorforløb, men også allerede under sin afsoning, hvor Ulrik var ansat i det arresthus, hvor Mads startede sin afsoning. Mads beskriver her, at de havde et rigtig godt forhold til hinanden (Bilag 7, 02:28), og at han følte, at Ulrik gjorde noget ekstraordinært for ham (Bilag 7, 15:30). Endvidere beskriver han, at Ulrik lever op til de forestillinger han havde, men at han med tidligere oplevelser på institution var bange for, at Ulrik skulle fungere som en kontrolforanstaltning:

"(...) altså jeg var bange for, at de ville blive alt for nærgående, sådan noget med at han skulle ringe hver dag, og komme hver dag, og sådan noget du ved, og det er det slet ikke. Altså jeg har sagt til ham, at jeg har haft lidt problemer med at komme op om morgenen, og sådan noget, men så ringer han til mig, og får mig op om morgenen. Hjælper med de ting han nu kan hjælpe med. Så det er som at have en ekstra støtte." (Bilag 7, 14:44).

8.5.3 Respekt igennem handling

Der er igennem de gennemførte interviews med mentees, en gennemgående tendens til, at menteen også føler sig, behandlet respektfuldt af sin mentor. En handling der har gjort særligt indtryk på blandt andet Peter er, at Thorkild hjalp ham med at etablere kontakt til sin far:

"(...) Det der i hvert fald har gjort en meget stor indflydelse på mig, det er nok, at han har kørt mig ned til min far, som jeg ikke har snakket med i ti år. Det lattede rigtig meget." (Bilag 3, 06:56).

Thorkild har således været behjælpelig med at yde en social støtte, der har skabt en ny relation for Peter. Peter har på den måde opnået endnu en mulighed for at opnå social støtte igennem sine familiære relationer, som Cullen taler om i sin tredje hypotese (Cullen et al., 1999). Herunder, at Peter modtager støtte igennem sin far som familiær relation, der således kan mindske risikoen for, at Peter igen vil bryde sig på straffeloven. Der er således tale om en beskyttende faktorer. Ydermere bidrager denne relation til faderen en form for social kontrol, hvorigennem der ydes indirekte kontrol. Den indirekte kontrol ses ved, at faderen befinder sig i en anden del af landet end Peter, og derved ikke yder direkte kontrol (Gottfredson & Hirschi, 1995). Dog er Peter overbevidst om, at hvis han som teenager fortsat var blevet bosiddende ved sin far, havde hans fortid med kriminalitet

ikke været forekommet (Bilag 3, 15:45). Årsagen til at Peter og hans bror blev introduceret til det kriminelle miljø var grundet manglende social kontrol fra moren, grundet at hun var syg (Bilag 3, 15:00). Brødrene påbegyndte herefter at associere sig med andre unge, hvor disse agerede kriminelt. Hvorigennem Peter blev introduceret for hash:

"Der boede vi så i [REDACTED] og så begyndte vi så at kende nogle skidte fyre, og begynde at gå og stjæle i butikker, og begyndte ligeså stille at ryge hash og ryge smøger. Og derfra der har det bare været (0.1) lort." (Bilag 3, 15:48).

Thorkild har haft forståelse for Peters fortid og ydermere bidraget med at give Peter anerkendelse for hans udvikling:

"(...) det er hårdt arbejde, det er pisse hårdt arbejde at komme fra misbrug og alle de der ting, og så skal til at leve på en anden måde, det kræver nosser. Det har vi snakket meget om, det har mig og Peter snakket om, at det kræver sin mand, det kan du ikke bare gøre, hvis du er en drengerøv. Det kræver noget at komme ud af det miljø." (Bilag 9, 42:55).

Thorkild forstærker her Peters adfærd og fremgang, med verbal interaktion "det kræver sin mand" (Bilag 9, 42:55). I et social lærings perspektiv kan denne verbale respekt ligeledes ses som ros - positive reinforcement (Burgess & Akers, 1966; Akers, 1985). Hvilket forøger chancerne for, at Peter fortsætter sit nuværende adfærd og handlen.

Ydermere er Thorkilds tilgængelighed også en faktor, som alle tre mentees er taknemmelig for (Bilag 3, 05:40, 21:18, 45:05, Bilag 4, 01:36, Bilag 5, 05:59). Stefan beskriver, at selvom deres mentorforløb er afsluttet, så er Thorkild stadig en vigtig brik i hans liv, ligesom Thorkild stadig ringer og spørger til ham (Bilag 4, 13:01). Denne følelse har Stefan ikke haft hele tiden. Han var i starten af forløbet skeptisk:

"(...) De første to eller tre gange jeg var sammen med Thorkild, der tænkte jeg bare, at det her skulle bare overstås, og så skulle jeg bare hjem igen, og så skulle jeg bare slappe af, men så efter det, så de ting vi begyndte at lave, vi begyndte at træne sammen, vi begyndte at løbe sammen og sådan noget

der. Så var det sgu ligesom at de ting kunne man sgu lige pludselig ikke undvære, ja og så blev det bare. Jamen vi har været ude at træne, og vi har været ude at svømme og alle sådan nogle ting, når det var at Thorkild skulle have sine timer sammen med mig.” (Bilag 4, 11:54).

Thorkild har på den måde mødt Stefan i øjenhøjde. Som et almindeligt menneske med de samme behov og interesser som han selv. Stefan har på den måde også fået oplevelsen af, at de er ligeværdige mennesker, igennem den sociale støtte, som Thorkild har givet ham. Stefan har ligeledes et bud på, hvorfor Thorkild er helt speciel for ham og de andre mentees:

”Jeg tror det er fordi Thorkild har sin helt egen specielle tilgang til tingene.”(Bilag 4, 19:47).

(...) Så får man ligesom følelsen af, at ”nå men jeg er ikke den eneste der har prøvet at have det sådan”. Altså det der med, at man kan få at vide: ”Jamen han har også prøvet de og de ting engang”, og han har set hvad de kan gøre ved folk og sådan noget der, jamen det er fedt at få det at vide, for før i tiden, der havde du bare dit eget synspunkt.” Det går ikke galt det der, det kan jeg godt klare”. Jeg kan godt tage en masse stoffer uden at der sker noget ved det. Det der sker det er jo så bare, at man mister nærmest kontrollen over sig selv, glemmer at møde op til møder på kommunen, jeg har glemt at møde op til møder på Kriminalforsorgen for mange år siden, og jeg ved ikke hvor mange gange kommunen har haft lukket for min kontanthjælp og sådan noget, fordi jeg ikke har dukket op til møder, fordi jeg har syntes, det var mere vigtigt at sidde der hjemme og sniffe amfetamin og ryge en masse hash.” (Bilag 4, 31:34).

8.5.4 Opsummering - IV

Igennem det foregående analyseafsnit, er der blevet redegjort for, at respekt har en essentiel betydning i henhold til et vellykket mentorforløb. For at relationen skal forekomme god mellem mentor og mentee ses det, hvorledes parterne anser gensidig respekt essentiel for udviklingen heraf.

I mentorforløbet ses det, hvorledes at anerkendelse ligeledes forekommer, anerkendelse af mentees person, handlinger, forløb og udvikling. Disse positive forstærkninger (positive reinforcement) fra mentoren genskaber ikke blot mentees selvtillid, men bidrager ligeledes til at forstærke, at mentee fortsætter sin legale adfærd og kriminalitetsfri hverdag.

Endvidere bidrager den gensidige respekt mellem mentor og mentee, med en social kontrol. Mentee ønsker ikke at skuffe, ødelægge eller på anden måde vandalisere denne respekt og relation, der er

blevet opbygget parterne imellem. Forventningerne af konsekvensen ved at begå kriminalitet, kan dermed virke afskræmmende for mentee.

Et væsentligt punkt i det ovenstående analyseafsnit er ligeledes, at mentoren møder sin mentee i øjenhøjde og ikke kommer til at fremstå som værende mere værd eller hævet over sin mentee, således at menteen den vej lærer nye sociale normer, når denne skal møde andre mennesker og skabe relationer i sit videre liv. For menteen selv, er dette også et vigtigt punkt i deres forløb i mentorordningen, idet de på den måde får skabt en mulighed for at skabe balance i deres tilsyneladende identitet og deres faktiske identitet og på den måde vende sit stigma.

Afslutningsvis kan det siges, at mentee oplever respekt fra mentoren igennem, hvad de individuelt oplever som respekt. Som der ligeledes afspejles i de tidligere analytiske afsnit, forekommer menteens individualitet i et dynamisk samspil med sin mentor. Grunden bag denne virkning kan forklares ud fra, at mentor og mentee har en fælles forståelse af deres individualitet, således at de tilsammen skaber dette dynamiske sammenspil. Mentees individuelle behov tilgodeses allerede inden mentorforløbets start, idet menteens tildeling af mentor går forud for det egentlige forløb:

"Man kan også sige, at det er også socialrådgiveren fra Kriminalforsorgen, der ligesom vurderer hvem er det der matcher, og det synes jeg egentlig de har været gode til. Jeg har haft tæt samarbejde med dem, og de har altid fundet en der har matchet det jeg ligesom stod for." (Bilag 13, 07:24).

DISKUSSION

INFORMANTER

Analysen

Forskningsfelt

ILLUSTRATION

Teori

Konklusion

INDLEDNING

Litteraturliste

METODE

B
I
L
A
G

9 Refleksiv diskussion

Tidligere i specialet er afsnittet ”Forskningsfelt” blevet præsenteret. Herunder er der præsenteret resultater af tidligere forskning af mentorordninger. I det følgende afsnit, vil vi således skabe et refleksivt diskussionsafsnit, der sætter de tre forskningsresultater op mod hinanden, samtidig med, at det bliver pointeret, hvilken ny viden nærværende speciale kan bidrage med.

Rapporten fra Campbell pointerer, at mentorordninger har en positiv effekt på mindskning af recidiv, men den siger samtidig, at der ikke findes noget entydigt svar på, hvorfor mentorordningen har en positiv effekt, ligesom der ikke er noget fælles sigte for, hvorledes mentorerne skal gribe deres opgave an (Tolan, et al., 2008). At der ikke findes noget fælles sigte, er ligeledes en af de erfaringer, vi har gjort os under de gennemførte interviews, ligesom der heller ikke findes et netværk, hvor mentorerne kan rådspørge andre eller hinanden. De arbejder således alle sammen ud fra en intuition og med det sigte at gøre deres bedste og gøre en forskel for en mentee. I Rapporten ”*Arrangerede venskaber – mentorordning for unge straffedømte af anden etnisk oprindelse*”, foreslås der ligeledes et fælles intern møde for mentorerne (Prieur & Henriksen, 2003). Mentorernes arbejdsgang med mentees kunne formodes at forekomme lettere, hvis disse efterspurgte møder blev indført. Herunder grundet at de ville kunne rådgive hinanden samt udvide vidensforråd i forhold til håndtering og udvikling af den enkelte mentee. I forlængelse til dette blev vi under interviews med mentorer bekendte med endnu en problemstilling – manglende information og guidelines for mentorer. Dette kan bidrage med en del forvirring ved nye mentorer, der ikke er bekendte med diverse instanser mentee skal i kontakt med. En relaterede forvirring sås ligeledes i rapporten af Prieur og Henriksen, dog omhandlende mentorernes forvirring ved udgifter samt efterspørgsel af kurser, der kunne bidrage til yderligere viden på området.

Nærværende speciale har dels undersøgt fælles træk i, hvorledes mentorerne arbejder og dels undersøgt, hvad der er essentielt for menteen for, at et forløb er vellykket. Herunder har vi fundet frem til en række udsagn, hvoraf de der anses som mest væsentlige og dækker bredt over informanternes udsagn, er samlet til nøgleord, der tidligere blev præsenteret under specialets analyseafsnit. Resultaterne heraf viser således, at der på trods af mangelfulde retningslinjer, er en ensartethed i hvorledes relation, udvikling, stabilitet og respekt vægtes i mentorarbejdet og at dette ligeledes vægtes højt blandt mentees.

Campbell-rapporten pointerer, at mentorordningen har størst indflydelse og effekt hos unge med aggressiv adfærd end ved unge med stofmisbrug (Tolan et al.). Idet nærværende speciale arbejder med en kvalitativ tilgang til Kriminalforsorgens mentorordning, kan der ikke ytres et validt generaliserbart modsvar til dette. Noget tyder dog på, at der må forekomme nogen effekt i henhold til stofmisbrug, idet alle de interviewede mentees beretter om tidligere misbrug af hårde former for narkotika. For både Peter, Stefan og Frits har der dog også været tale om sideløbende misbrugsbehandling.

Prieur og Henriksens rapport beskæftiger sig med Kriminalforsorgens mentorordning, som den så ud i 2002, og indeholder som tidligere nævnt en kvalitativ evaluering af mentorordningen. På daværende tidspunkt, ønskede sagsbehandlere og mentorer en udvidelse af mentorordningen, således at denne ligeledes inkluderede unge uden anden etnisk baggrund (Prieur & Henriksen, 2003). Som tidligere nævnt, skete der efterfølgende en udvidelse af mentorordningen, således at den nu gælder alle unge op til 25 år eller ældre, såfremt det vurderes gavnligt. Ud fra etniciteten af vores adspurgte mentees, tyder dette på at have haft en gavnlig effekt.

Endvidere konkluderer rapporten, at mentorordningen har en gavnlig effekt, ligesom der lægges vægt på, at en god relation er væsentlig. Herunder at mandelige mentorer har de bedste forudsætninger for at skabe en god relation (Prieur & Henriksen, 2003). I Nærværende speciale tyder intet dog på, at kønnet på mentoren har nogen betydning for relationen, men mere personen selv. Dog antager vi at grunden bag denne forskel, er grundet mentorordningens udvidelse af etniciteten af mentees. Kønnet af mentoren havde derfor mere relevans dengang sammenlignet med nu.

Det kan derved ses, at der kan drages tydelige paralleller mellem rapporternes fund og nærvende speciales. Dog ses det, hvorledes der ikke fokuseres på, hvorfor mentorordningen har en virkningsfuld effekt. En grundlæggende forskel mellem nærværende speciale, og Prieur og Henriksens rapport er måden, hvorpå viden er bearbejdet. Hvor Prieur og Henriksen deler informanterne op i cases, hvoraf problemstillinger drages ud fra, har vi valgt fokus ud fra nøgleord, draget ud fra informanternes samlede udtalelser. Dette grundet at specialets fokus foreligger ved effekten af mentorordningen og de bagvedliggende faktorer. Det er derfor nødvendigt at tage udgangspunkt i de individuelle udvikling og udtalelser heraf, for derved at skabe de generelle

fællesnævnerne for specialets informanter. Dette har været essentielt for at opnå indsigt i, hvordan denne udvikling forekommer, for derved at opnå forståelse for effekten af mentorordningen.

INFORMANT
TEORI
Analyse
Forskningsfelt
METODE
KONKLUSION
INDLEDNING
LITTERATURLISTE
DISKUSSION
ILLUSTRATION

10 Konklusion

Vi er, som tidligere nævnt, velvidende om, at vi ved et så omfangsrigt emne som Kriminalforsorgens mentorordning er, ikke er i stand til at opnå en endegyldig konklusion på, hvorfor mentorordningen har en effekt, men vi kan nærme os et billede her af. Dette grundet, at specialets brug af kvalitativ data ikke er målbar. Dog har sigtet med nærværende speciale været, at opnå indsigt i mentorenes og mentees livsverden og erfaringen inden for mentorordningens rammer. Den kvalitative data har derved kunne bidrage med et mere nuanceret billede af personerne, der er i direkte kontakt med ordningen. På trods af at der ikke kan drages en direkte konklusion på specialets problemformulering, har det således været muligt at nærme os en besvarelse af denne og derved ligeledes nærme os en besvarelse af, hvorfor Kriminalforsorgens mentorordning har en virkningsfuld effekt.

Gennem en kollaboration mellem specialets empiri og dets teoretiske afsnit, er der i det analytiske afsnit forekommet en afklaring på effekten af mentorordningen, samt hvilken betydning denne har for den enkelte mentee.

10.1 Forbedringer af mentorordningen

Brugen af kvalitativ metode har belyst mentorordningen som værende mere kompleks end som så. Årsagen til dette er, at ordningen er præget af individualitet - ikke blot i forhold til mentees, men derimod ligeledes ved mentorerne. Ligesom hver mentee er forskellig, er mentorerne det ligeledes og det samme er de dertilhørende arbejdsmetoder. Der foreligger ingen guide eller møder for mentorerne, hvilket ligeledes bidrager til forskellige arbejdsgange. Med dette ikke sagt, at dette er negativt. Dog påpeger og udtaler mentorerne savnet til at kunne udveksle erfaringer og vejlede hinanden mentorer imellem, hvor årlige møder eksempelvis kunne være en løsning.

Af de interviewede mentorer har alle en viden inden for kriminelle eller udsatte, hvilket bidrager til, at de kender til de kommunale systemer som menteen skal igennem ved for eksempel jobsøgning, ansøgning af kontanthjælp eller andet. Dog ytrer mentoren Iben selv, at på trods af at hun kender til de rette kanaler og institutioner, finder hun det problematisk at nye eller mindre garvede mentorer ikke kender disse, eller at det hvert fald gør arbejdsgangen besværlig og problematisk. Hertil forklarer mentoren Ulrik ligeledes, at han ville have fundet dette svært, hvis ikke det var fordi, at hans mentee Mads var selvhjulpne og ikke befandt sig i en situation, hvor det var nødvendigt at inddrage samt opsøge de forskellige instanser. Det kunne således forenkle arbejdsgangen for nye mentorer, hvis en guide eller vejledning af disse institutioner og instanser eksisterede, eller der

forekom en overordnet person, de kunne rådspørge sig hos. Endvidere ville det eventuelt tiltrække flere mulige mentorer. Det kan formodes, at forvirringen omkring kontakt til de rette institutioner kan forekomme overvældende, og muligvis bringe tvivl ved mulige mentorer om, hvorvidt de ville kunne finde rundt i de forskellige instanser. Hvilket kan virke som et tab, da en person uden kendskab til dette, stadig kunne forekomme som en god støtte for den rette mentee.

For at anskueliggøre hvorledes mentees og mentorer anser mentorordningen, har vi i nedenstående valgt at opdele de analytiske resultater ud fra mentees og mentors perspektiv:

10.2 Mentees

Igennem det analytisk afsnit, har der dels været fokus på mentees, og hvorledes de oplever et vellykket mentorforløb. Herunder har der især været fokus på relationen, idet mentees ytrer, at denne spiller en særlig rolle i deres mentorforløb. Det synes således væsentlig, at mentoren møder sin mentee i øjenhøjde og uden nogen form for fordømmelse. Ligeledes synes det væsentligt for menteen, at der er sket et godt match imellem denne og sin mentor. Herunder har de forskellige mentees brug for støtte til forskellige ting, hvorfor det er relevant at finde en mentor, der kan opfylde dette behov. Hvor det for Peter eksempelvis er vigtigt at have en mentor, der har et bredt kendskab til de problemstillinger han har og har haft, har det for Mads været vigtigt med en mentor, der har kunnet støtte ham i at vedholde sin sunde udvikling og ligeledes fastholde ham i uddannelse.

Et mål for alle de interviewede mentees har været, at der skulle forekomme en form for udvikling. Herunder har der således været lagt vægt på, at denne udvikling har skullet være målrettet den enkeltes udviklingspotentialer. For de interviewede mentees har der således været en enstemmig enighed i, at de ikke har følt sig presset eller ikke anerkendes i deres kunnen, hvorfor de således også har følt, at de har haft mulighed for at komme til deres mentor med alle deres problemstillinger. En tillid som de har fundet væsentlig.

Når stabilitet er inddraget i det analytiske afsnit skyldes det ligeledes, at dette er en af de elementer, som især mentee finder vigtigt. Flere af de interviewede mentees ytrer, at de har haft mangel på stabilitet og struktur i deres liv og at det har været rart og givende, at lærer de samfundsmæssige normer i forhold til at skabe og opretholde en struktureret og stabil hverdag. En af de måder, som de har lært stabilitet og struktur ved er, at deres mentor har hjulpet dem med at skabe og opretholde en sund døgnrytme, ligesom de har bistået dem i møder i offentligt regi. Sidstnævnte blandt andet for at give menteen en forståelse for vigtigheden i at møde op til de møder, denne skal deltage i.

Når der tales om både relation, udvikling, stabilitet og mentorforløbet i sig selv, er det svært at komme uden om respekt. Det er samtidig et af de elementer, som menteen ligeledes finder vigtigt i spillet imellem mentor og mentee. Den gensidige respekt og anerkendelse som de interviewede mentees oplever, anser de derved som et element i deres udvikling. Ved at mentoren møder sin mentee på en respektfuld måde, bliver de således også i stand til at skabe en relation og derved skabe den udvikling, der sigtes mod hos den enkelte mentee.

Alle mentees udtaler, hvorledes deres forandring og udvikling ikke ville kunne være forekommet med en anden mentor end den de har fået tildelt. Dette er uanset om mentee selv har ønsket en specifik mentor eller om denne har været tildelt af Kriminalforsorgen. Der må således formodes at der er sket et solidt match mellem mentor og mentee, fra sagsbehandlerens side.

10.3 Mentorere

Mentorerne arbejder som vist forskelligt med deres mentee, dog er det fælles sigte for dem alle at skabe det bedst mulige forløb for mentee, hvori der forekommer personlig udvikling. Ud fra mentorernes udtalelser sker denne udvikling, gennem den skabte relation. For at mentorerne kan rykke mentees i en positiv retning skal der først og fremmest forekomme en relation mellem parterne, hvorfor alle mentorerne i enighed udtaler, at relationen er det alt afgørende for det videre samarbejde.

Denne relation skabes ud fra en gensidig respekt mellem mentor og mentee. Mentoren møder således mentee i øjenhøjde, eller som Iben forklarer: ” *Møde dem der hvor de er.*” (Bilag 13, 39:30). Hvis denne gensidige respekt ikke udvises besværliggøres samarbejdet (Bilag 13, 38:56). Foruden respekt anser mentorerne det som værende relevant for relationen, at de er tilgængelige og loyale overfor mentees. Menteen skal vide og føle, at de kan stole på mentoren og at denne kan kontakte mentoren hvis nødvendigt. Dette er forskelligt, hvorvidt mentorerne føler, at denne troværdighed er svær at opbygge. Når denne relation er skabt, kan udviklingen af mentees påbegyndes.

Udviklingen af mentees er meget individuelt, hvilket ligeledes gør mentorens arbejde meget individuelt i forhold til hvilken mentee de er tilkøbt. Her har vi set forskellige eksempler som Carl, der skal udvikle færdigheder i at huske samt at begå sig alene offentlige steder, til Peter der udvikler nye familierelationer samt påbegyndt skoleforløb. Individuelle mentee, individuelle færdigheder og derved forskellige udviklingspotentiale. Mentoren tager derved udgangspunkt i den enkelte, målet for denne og hvilke færdigheder der kan gøres brug af. Udviklingen forekommer dog af mentee selv, men hjælpes af mentoren gennem støtte og læring. Dette ses blandt andet i støtten til

at komme videre fra fortiden og påtage nye udfordringer, samt at lære at begå sig uden kriminalitet og de sociale normer herfor.

Som sagt forekommer udviklingen individuel, dog anser mentorerne det essentielt, at mentees bliver selvhjulpne og skaber deres egen hverdag. Dette ses blandt andet ved Iben og Hanne, ved at de forsøger at få mentees til at reflektere over tidligere, nutidige og fremtidige handlinger. Hvor ligger deres fejl i form af kriminalitet, mønstre og normer og hvordan kan disse ændres for at skabe et bedre liv? Endvidere forsøger mentorerne, at få mentees til at se tingene fra andre perspektiver, hvormed at empati nemmere forekommer, når synspunktet ikke blot er ensidigt.

Endvidere ses det, hvorledes mentorerne er opmærksomme på, at mentees selv skal kunne fungere i de instanser, de er tilkoblet. Såsom at menteen selv skal være en aktiv del under møder med kommunen, og mentorerne er dem således kun behjælpelig som værende tolk, støtte eller chauffør. Derved hjælper mentorerne mentees til at få overblik over deres liv efter afsoning, herunder økonomi, bolig og job. De bidrager således med støtte samt læringen til at foretage nødvendige beslutninger og tiltag. Dette giver en stabilitet og skaber struktur over mentees liv, hvilket forekommer vigtigt for, at mentees opnår en velfungerende og struktureret hverdag.

10.4 Kriminalforsorgens mentorordning

Som det ses i det ovenstående, er der imellem mentor og mentee en bred enighed i de vigtige elementer for et vellykket mentorforløb. Både mentor og mentee anser relationen som værende den afgørende faktor. Ligeledes er måden hvorpå mentoren møder sin mentee afgørende. Herunder i øjenhøjde, med respekt og humor. Hvis denne relation ikke er god, er grobunden for et vellykket mentorforløb ustabil og effekten heraf ville således være begrænset. Relationen ligger således til grunde for effekten af den individuelle udvikling, samt vellykkede mentorforløb. For at denne relation, først og fremmest skal forekomme som værende god, skal mentoren og menteen kunne sammen personligt. Bestemte mentorer skal derfor tilkobles bestemte mentees, for at forløbet bliver vellykket. Mentoren skal ikke blot kunne forstå mentee, men ligeledes skal mentee kunne forstå mentoren. Dette ses eksempelvis ved Carl, som forinden Søren havde haft forløb med to andre mentorer, hvor disse forløb var mislykkedes, grundet at de tilsyneladende ikke forstod Carl og hans væremåder og omvendt. Dog er alle interviewede mentees tilfredse med deres nuværende mentor. De er alle af den opfattelse af, at deres mentor er den bedste, ligesom de ikke mener at der ville være sket den samme udvikling med en anden mentor.

Det helt fundamentale synes derfor at være, at der sker et korrekt og dynamisk match imellem mentor og mentee. Det er derfor ikke væsentligt, hvilken faglig eller personlig baggrund mentoren har, men at denne er i stand til at møde sin mentee hvor denne er og med en tilgang, der er målrettet den mentee, som denne skal agere mentor for. Der forekommer således en vis kompleksitet ved relationen mellem mentee og mentor, hvor det helt fundamentale er en vellykket start i mentorforløbet, for derved at kunne skabe et vellykket forløb for menteen. Det kan således siges, at det vellykkede mentorforløb allerede starter på sagsbehandlerens skrivebord. Matchet mellem mentor og mentee har derfor stor betydning for effekten af det individuelle mentorforløb.

Forskningsfelt
Analyse
ILLUSTRATION
Diskussion
Indledning
TEORI
LITTERATURLISTE
Bilag
METODE
INFORMANTER
Konklusion

11 Litteraturliste

11.1 Litteratur

- Akers, R., L., Krohn, M., D, Lanza-Kaduce, L. & Radosevich, M. (1979) Social Learning and Deviant Behavior: A Specific Test of a General Theory. *American Sociological Association*. Vol. 44. (No. 4) pp. 636-655.
- Akers, R. L. (1985): *A Social Learning Perspective in Deviant Behavior, Deviant Behavior: A Social Learning Approach*, 3rd edn, Belmont, CA: Wadsworth, pp. 39-66, 447-50. Copyright © 1985 Ronald L. Akers
- Akers, R. L. & Jennings, W. G. (2009). Social Learning Theory. I: Miller, J., *21st Century criminology: a reference handbook*. (pp.323-332). Thousand Oaks: Sage Publications
- Akers, R. L. (2011). A Social Learning Theory of crime. I: Cullen, F.T. & Agnew, R. *Criminological Theory: Past to Present* (pp. 131-142) New York: Oxford University Press.
- Bang, J. (1978). *Gyldendahls Tibinds Leksikon – Sjette Bind*. København: Nordisk Forlag A/S p. 356
- Burgess, R., L. & Akers, R., L. (1966). A Differential Association-Reinforcement Theory of Criminal Behavior. *Social Problems*, Published by: Oxford University Press Society for the Study of Social Problems. Vol. 14 (No. 2) pp. 128-147
- Bryman, A. (2008). *Social research methods* (3. udg.). New York: Oxford University Press.
- Cullen, F.T., Wright, J. P. & Chamlin, M. B (1999). Social Support and Social Reform: A Progressive Crime Control Agenda. *Crime and Delinquency*, vol. 45 (no. 2) pp. 188-207
- Cullen, F. T. & Agnew, R. (2011). *Criminological Theory: Past to Present* (4.udg.). New York: Oxford University Press

- Cullen, F.T. (2011). Social Support and Crime. I: Cullen, F.T. & Agnew, R., *Criminological Theory: Past to Present* (pp. 590-599). New York: Oxford University Press.
- Fog, J. (2004). *Med samtalen som udgangspunkt – det kvalitative forskningsinterview*. (2. udg.) København: Akademisk Forlag
- Goffman, E. (1963). *Stigma – Notes on the Management of Spoiled Identity*. Penguin Books
- Gottfredson M. R. & Hirschi T. (1995). National Crime Control Policies. *Society*, Vol. 32, pp 30-36.
- Gottfredson M. R. & Hirschi T (2011). A General Theory of Crime. I: Cullen, F.T. & Agnew, R., *Criminological Theory: Past to Present* (pp. 225-236). New York: Oxford University Press.
- Helles, R. & Køppe, S. (2014). Kvalitative metoder. I Collin, F. & Køppe, S., *Humanistisk Videnskabsteori* (3.udg.). København: Lindhardt og Ringhof Forlag A/S.
- Hirschi, T. & Gottfredson, M. (1993) Commentary: Testing the General Theory of Crime, *Journal of Research. Crime and Delinquency*, vol. 30. (No. 1), pp. 46-54
- Jacobsen, J.H. (2005). Quo Vadis, Grounded Theory – en sociologisk tilstandsrapport over grounded theory og et forsøg på videreudvikling. I: Jacobsen M.H., Kristiansen, S. & Prieur, A., *LIV, FORTÆLLING, TEKST – Strejftog i kvalitativ sociologi*. (pp. 77-106) Aalborg: Aalborg Universitetsforlag
- Kvale, S. & Brinkmann S. (2008). *InterView – en introduktion til et håndværk*. (2. udg.). København: Hans Reitzels Forlag
- Sandberg, S. (2010). What can “lies” tell us about life? Notes towards a Framework of Narrative Criminology. *Journal of Criminal Justice Education*, (21:4), pp. 447-465.

- Sutherland, E.H. & Cressey, D.R. (2011). A Theory of Differential Association. I: Cullen, F.T. & Agnew, R., *Criminological Theory: Past to Present* (pp. 126-129). New York: Oxford University Press.
- Vallgård, S. & Koch, L. (2011). *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (4.udg.), København: Munkgaard Danmark
- Wright, J. P. & Cullen, F. T. (2001). Parental efficacy and delinquent behavior: Do control and support matter? *Criminology*, vol. 39 (nr. 3), pp. 677-706

11.2 Forskning

- Prieur, A. & Henriksen L., S., (2003/2004). *Arrangerede venskaber – mentorordning for unge straffedømte af anden etnisk oprindelse*. Sociologisk arbejdspapirer nr. 15, 2003, Sociologisk Laboratorium (pp. 1- 65)
- Tolan, P., Henry, D., Schoeny, M., & Bass, A. (2008). *Mentoring Interventions to Affect Juvenile Delinquency and Associated Problems*”, Campbell Systematic Reviews. The Campbell Collaboration. (pp. 1-112).

11.3 Webadresser

Web1: Sundhed; Set d. 05.03.15

- <https://www.sundhed.dk/borger/sygdomme-a-aa/sociale-ydelser/sociale-ydelser/beskaeftigelse/mentorordning/>

Web2: Retsinformation; Set d. 05.03.15

- <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=146382>

Web3: Det Kriminalpræventive Råd; Set d. 05.03.15

- <http://www.dkr.dk/mentorindsatser-der-virker>

Web4: Kriminalforsorgen; Set d. 17.03.15

- <http://www.kriminalforsorgen.dk/Mentorer-83.aspx>

Web5: Kriminalforsorgen; Set d. 21.02.15

- <http://www.kriminalforsorgen.dk/KiF-58.aspx>

Web6: Socialjura; Set d. 21.02.15

- <http://www.socialjura.dk/content-storage/regler/2011/vej1-17-af-43-2011/>

Web7: Kriminalforsorgen; Set d. 11.06.15

- <http://www.kriminalforsorgen.dk/For-forskere-og-studerende-69.aspx>

T
E
O
R
I
ILLUSTRATION
Forskningsfelt
METODE
INFORMANTER
Analyse
BILAG
Konklusion
INDLEDNING
DISKUSSION
Litteraturliste

12 Bilag 1

12.1 Interviewguide til mentee

Forberedelse	Samtykkeerklæring	Inden interviewet underskriver informanten en samtykkeerklæring, der er udarbejdet af Kriminalforsorgen (se Bilag 15)
--------------	-------------------	---

Briefing		
Præsentation	Hvem vi er	Vi hedder Sussie og Rebekka og er to specialestuderende fra Aalborg Universitet, hvor vi læser Kriminologi. Vi er i gang med at udfærdige vores speciale, hvor vi er særligt interesseret i de unges syn på mentorordningen.
	Interviewets formål	Tidligere forskning viser, at mentorordningen har en positiv indvirkning. Vi er ikke interesseret i at undersøge hvorvidt mentorordningen virker eller ej, men hvilken betydning mentorordningen har for dig.
Interviewets rammer	Tidsrammen	Interviewet vil vare cirka 45 til 60 minutter.
	Recording	Vi gør opmærksom på, at interviewet vil blive optaget, for senere at blive transskriberet. Dette er for at vi har mulighed for at bearbejde vores datas til senere brug.
	Anonymisering	Interviewet er naturligvis anonymt, og vil blive behandlet fortroligt.
	Rollefordeling	Interviewet skal du se som en åben samtale, hvor du selvfølgelig er velkommen til at stille spørgsmål undervejs og efter

		interviewet hvis der er noget du er i tvivl om. Ligeledes er du velkommen til at bidrage med andet.
	Redegørelse	Vi gør opmærksom på, at du deltager frivilligt i interviewet og at du altid kan fravælge at besvare spørgsmål.

Emne	Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål
Baggrund	Hvem er informanten? Hvilke baggrundsmæssige vilkår er den unge opvokset under?	- Vil du starte med at fortælle lidt om dig selv, og hvorfor du er en del af Kriminalforsorgens mentorordning? (<i>alder, by, straf/straffuldbyrdelse</i>) - Er du vokset op med begge dine forældre? - Har du søskende? – hvis ja, hvor stor en søskendeflok kommer du ud af? - Hvordan vil du betegne dine familierelationer? - Hvordan vil du beskrive din opvækst? - Hvordan vil du beskrive din skolegang? - Hvordan vil du beskrive din vennekreds? – var det bestemte typer du ”hang ud” med? - Hvornår begyndte du at begå kriminalitet? – hvilke årsager vil du selv beskrive, at der var til at du begyndte at begå kriminalitet?
Nutid	Hvilke årsager er der til, at informanten har valgt at være underlagt Kriminalforsorgens mentorordning?	- Hvorfor valgte du at få en mentor? - Hvor længe har du haft tilknyttet din mentor? - Er din mentor én du har fået tildelt, eller en du selv har valgt?
	Hvilken betydning oplever informanten at det har, at modtage støtte fra en mentor igennem Kriminalforsorgen?	- Hvordan vil du beskrive dit forhold til din mentor? - Hvilken rolle har din mentor? (<i>Hvad laver du og din mentor sammen?</i>)

		• Hvilken betydning har din mentor for dig? • Lever din mentor op til de forestillinger du havde inden du fik denne tilknyttet? <i>(Kan du forklare hvordan/hvordan ikke?)</i> • Har din mentor haft betydning for hvordan du ser på kriminalitet i dag? <i>(Hvordan/hvordan ikke?)</i> • Har din mentor haft betydning, for eventuelle ændringer af dit forhold til din familie? <i>(Hvis ja, hvordan oplever du dette?)</i> • Har din mentor haft betydning, i forhold til eventuelle ændringer af din omgangskreds? <i>(hvis ja, har det været svært?)</i> • Hvordan ser du på dine kriminelle handlinger i dag? • På hvilken måde har din mentor haft størst betydning for dig? • Kan du nævne tre ting, som kendetegner den forskel din mentor har gjort for dig?
Fremtid	Hvilke forskel oplever informanten, at mentoren har gjort for dennes fremtid?	• Er der noget der afholder dig fra at begå kriminalitet igen? <i>(Hvorfor/hvorfor ikke?)</i> • Har mentorordningen haft betydning for din fremtid? • Føler du, at din mentor har givet dig nogen redskaber, du kan bruge fremtidigt? • Tror du, at du vil falde tilbage i dit gamle mønster, når du ikke længere har din mentor? <i>(Hvorfor/hvorfor ikke?)</i> • Fuldend sætningen: "Jeg ser mig selv om ti år ..."

De-briefing		
Afrunding		Vi er så småt ved at være færdige. Inden vi slutter helt, vil vi gerne spørge, om du har nogle uddybende spørgsmål eller kommentarer?

Kontakt		Du er altid velkommen hvis du skulle få yderligere spørgsmål eller kommentarer. Du får lige et visitkort med vores kontaktoplysninger.
Opsummering		Vi takker mange gange for din deltagelse og det har været meget indsigtsfuldt at få del i din oplevelse af mentorordningen. <i>(Herefter følger personlig feedback af den enkeltes interview)</i>

13 Bilag 2

13.1 Interviewguide til mentor

Forberedelse	Samtykkeerklæring	Inden interviewet underskriver informanten en samtykkeerklæring, der er udarbejdet af Kriminalforsorgen (se Bilag 15)
--------------	-------------------	---

Briefing		
Præsentation	Hvem vi er	Vi hedder Sussie og Rebekka og er to specialestuderende fra Aalborg Universitet, hvor vi læser Kriminologi. Vi er i gang med at udfærdige vores speciale, hvor vi er særligt interesseret i de unges syn på mentorordningen.
	Interviewets formål	Tidligere forskning viser, at mentorordningen har en positiv indvirkning. Vi er ikke interesseret i at undersøge hvorvidt mentorordningen virker eller ej, men hvilken betydning mentorordningen har for de unge.
Interviewets rammer	Tidsrammen	Interviewet vil vare cirka 45 til 60 minutter.
	Recording	Vi gør opmærksom på, at interviewet vil blive optaget, for senere at blive transskriberet. Dette er for at vi har mulighed for at bearbejde vores data til senere brug.
	Anonymisering	Interviewet er naturligvis anonymt, og vil blive behandlet fortroligt.
	Rollefordeling	Interviewet skal du se som en åben samtale, hvor du selvfølgelig er velkommen til at stille spørgsmål undervejs og efter

		interviewet hvis der er noget du er i tvivl om. Ligeledes er du velkommen til at bidrage med andet.
	Redegørelse	Vi gør opmærksom på, at du deltager frivilligt i interviewet og at du altid kan fravælge at besvare spørgsmål.

Emne	Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål
Mentorens baggrund	Hvem er informanten?	• Vil du starte med at fortælle lidt om dig selv? • Hvor længe har du været mentor? • Hvad er din faglige baggrund? • Hvorfor har du valgt at blive mentor? • Hvordan er du blevet ansat som mentor? (<i>pga. Relation eller generel ansættelse som mentor</i>) • Hvor mange unge har du haft et mentorforløb med? (<i>Hvor mange har du på nuværende tidspunkt?</i>) •
Jobbet som mentor	<i>Hvordan oplever mentoren den udvikling, der sker med mentees under et mentorforløb?</i>	• Hvor længe oplever du typisk at et mentorforløb varer? • Hvor ofte ses du med din/dine ung(e)? • Hvad er dine typiske arbejdsområder? / hvad har de unge typisk brug for hjælp til? • Hvordan oplever du de unges indstilling til mentorforløbet? • Hvordan oplever du din betydning for den unges liv? (<i>ser du udvikling?</i>) • Involverer du dig personligt i dine mentoropgaver? • Oplever du dig selv som en vigtig brik i forhold til at hjælpe den unge med at fastholde en ikke-kriminel levevej? (<i>ris/ros</i>) • Oplever du, at et mentorforløb mislykkedes? (<i>hvis ja, hvordan, hvis nej, hvorfor tror du det lykkedes?</i>) • Hvordan vil du beskrive de vigtigste elementer, som du giver din mentees med videre? • Hvordan vil du beskrive dine tre vigtigste opgaver som mentor?

De-briefing		
Afrunding		Vi er så småt ved at være færdige. Inden vi slutter helt, vil vi gerne spørge, om du har nogle uddybende spørgsmål eller kommentarer?
Kontakt		Du er altid velkommen til at kontakte os, hvis du skulle få yderligere spørgsmål eller kommentarer.
Opsummering		Vi takker mange gange for din deltagelse og det har været meget indsigtsfuldt at få del i din oplevelse af mentorordningen. <i>(Herefter følger personlig feedback af den enkeltes interview)</i>